

**KIURUVEDEN KAUPUNGIN
TALOUSARVIO
2018**

Taloussuunnitelma vv. 2019 - 2020

Kaupunginhallitus
Kaupunginvaltuusto

27.11.2017
13.12.2017

1.1 KAUPUNGINJOHTAJAN ESIPUHE (kaupunginjohtaja Jarmo Muiniekka)

Talousarvion 2018 valmistelu aloitettiin loppukesällä pitkältä takamatkalta. Vero- ja valtionosuusennakoiden ja näköpiirissä olevien käyttötalousmenojen jälkeen alijäämä oli yli 2 miljoonaa euroa. Uusi kaupunginhallitus linjasi budjettiseminaarissaan 1.8.2017, että talousarvio valmistellaan tasapainoon ilman verojen korotuksia. Lainanottoa ei lisätä, vaan sen sijaan tarvittaessa käytetään investointien rahoitukseen sijoitusrahastojen tuottoja. Nyt voidaan todeta, että asetettuihin tavoitteisiin on valmistelussa päästy. Käyttötalousmenoja on saatu -2,7 % kuluvaan vuotta pienemmäksi ja talousarvioesitys on tasapainossa ilman veromuutoksia.

Uusi kaupunginvaltuusto aloitti loppusyksyllä strategiatyönsä, ja valtuuston linjauksia voitiin jo hyödyntää toimintasuunnitelman ja talousarvion valmistelussa. Elinvoima ja kaupungin kilpailukyky työpaikoista ja yrityksistä nousivat talouden hallinnan ohella kärkeen. Siksi budjetissa on varattu määräraha kaupungin markkinointiin ja näkyvyyteen muun muassa hyödyntäen sosiaalista mediaa ja tapahtumien yhteistyösopimuksia.

Kansantalouden myönteinen kehitys heijastuu viiveellä kaupungin talousodotuksiin. Verotulojen arvioidaan toteutuvan -1,5 % pienempänä kuin kuluvaan vuonna; arvio verotulot yhteensä 23,2 milj. euroa, josta kunnallisveron tuotto 19,8 milj. euroa, kiinteistöverotuotto 1,7 milj. euroa, ja yhteisöverotuotto 1,7 milj. euroa. Toimintatuotot jäävät alle kuluvan vuoden. Valtionosuudet ovat 30,4 milj. euroa ja pienevät kuluvaan vuoteen verrattuna -3,6 %. Toimintatuottojen ennakoitaan myös jäävän alle kuluvan vuoden peräti 5,6 %.

Käyttötalousmenojen sopeuttamiseksi (-2,6 % kuluvan vuoden tasosta) alijäämän kattamisvelvoite jaettiin palvelukeskuksille niiden volyymin suhteessa. Ylä-Savon sote -kuntayhtymän tuli löytää menoistaan yli miljoonan euron säästöt. Tavoitteeseen pääsy edellytti, että Kiuruveden osastotoimintoja tuli maakunnallisten linjausten mukaan järjestää uudelleen. Akuuttiosaston tilalle tulee lyhytaikaisiin hoitajaksoihin keskittynyt seudullisten palvelujen osasto. Osastoa tullaan käyttämään myös Virranrannan palvelukeskuksen remontin aikana kolmen vuoden ajan väistötilana. Näin vältytään siltä, että ikäihmisiä ei tarvitse sijoittaa lisaalmeen remontin ajaksi.

Yrityskiinteistöt Oy:n Kuntarahoitus Oyj:n lainojen lyhennyksille haettiin vielä lykkäystä vuodelle 2018. Lopulta vaikeidenkin ratkaisujen jälkeen päästiin budjetissa annettuun raamiin. Siitä kiitos kaikille valmistelussa mukana olleille viranhaltijoille ja luottamushenkilöille. Taseeseen jää vielä noin 1,0 milj. euroa kumulatiivista ylijäämää puskuriksi.

Investointiosa on noin 3,9 miljoonaa euroa. Kun vuosikate on 3,1 miljoonaa, sijoitusvarojen tuotoilla katettavaksi jää 0,8 milj. euroa. Suurimmat investoinnit ovat uuden paloaseman rakentaminen, uimahallin peruskorjauksen loppuun saattaminen ja Virranrannan palvelukeskuksen peruskorjaus. Paloasemainvestointi rahoitetaan leasingrahoituksella, jolloin se ei rasita kaupungin velanottoa. Kaupungintalon ympäristön pysäköintitilat ovat käymässä ahtaaksi nyt kun vielä Terveystalo Oy aloittaa 2018 alusta kaupungintalon tiloissa. Tästä syytä varaudutaan purkamaan Lassi-Pekan kiinteistö ja sen paikalle tullaan rakentamaan parkkipaikka. Paloaseman rakentaminen on jo käynnistynyt ja valmista pitäisi olla vuoden kuluttua. Samoin uimahallin peruskorjauksen on määrä valmistua kesäkuun loppuun mennessä. Virranrantaa remontoidaan kolmessa vaiheessa vuosina 2018 -2020. Savon Kuituverkko Oy:n yrityssaneeraus on valmistelussa ja tulee edellyttämään resursointia.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus ja maakuntahallintoon siirtyminen vaikuttavat vuoden 2020 budjettiin. Sen vaikutuksia on kuitenkin vielä liian varhaista ennakoita, tarvitaan tarkempia laskentaperusteita. Joka tapauksessa kaupungin liikevaihdosta lähtee noin 60 % menoina ja tuloina. Vuonna 2020 kunnallisveroprosentti laskee 12,4 % -yksikköä. Juuri nyt on kokonaisuudesta valmistelussa ja lausunnolla valinnanvapautta koskeva lainsäädäntö.

Kaupunkikonsernissa tapahtuu kehitystä. Vuonna 2018 Kiurunkulma Oy:llä on 30 -vuotisjuhla. Yhtiö myös valmistautuu yhdessä Rinnekoti ry:n kanssa Rinnekodin peruskorjaukseen. Rahoitusta tarvitaan hankkeeseen myös ARAlta. Yrityskiinteistöt Oy jatkaa toiminnan ja talouden vakauttamistoimia muun muassa yritystilojen lunastuksilla.

Palvelut pystytään 2018 pitämään kilpailukykyisellä tasolla puuttumatta verotukseen. Kiuruvesi katsoo tulevaisuuteen luottavaisin mielin.

KIURUVEDEN KAUPUNGIN TALOUSARVIO VUODELLE 2018 SEKÄ TALOUSSUUNNITELMA VUOSILLE 2019 – 2020

Sisällysluettelo

1. KIURUVEDEN KAUPUNGIN TALOUSARVIO VUODELLE 2018 SEKÄ TALOUSSUUNNITELMA VUOSILLE 2019 – 2020	
1.1. Kaupunginjohtajan esipuhe	3
1.2. Perustietoja kaupungista	4
1.3. Väestö- ja työvoima	4
1.4. Kiuruveden kaupunkistrategia	8
1.5. Kaupungin merkittävimmät riskit	9
2. VUOSIEN 2018 - 2020 TALOUSSUUNNITELMAN YLEISPERUSTELUT	
2.1. Yleinen taloudellinen tilanne	10
2.2. Kuntatalouden kehitysnäkymät	10
2.3. Kuntalain talouden tasapainottamista koskeva sääntely	11
2.4. Verorahoituksen muutoksia	12
2.4.1 Verotulot	12
2.4.2 Valtionosuudet	12
3. KIURUVEDEN KAUPUNGIN TALOUS	
3.1. Talousarvion ja taloussuunnitelman lähtökohdat	13
3.1.1 Kaupunginstrategiassa kuntataloudelle ja konserniohjaukselle asetetut tavoitteet	13
3.1.2. Tulojen kehitys	13
3.1.3. Menojen kehitys	14
3.2. Tuloslaskelma ja kaupungin kokonaistalouden kehitys	16
3.3. Yhteenveto talouden kehityksestä suunnitelmakaudella	21
3.4. Talousarvion sitovuus	22
3.5. Kaupunkikonserni	24
4. TALOUSARVIO 2018 JA TALOUSSUUNNITELMA 2019 -2020	
4.1. Käyttötalous	
Kaupunginhallitus/Yleispalvelukeskus	25
Sivistyslautakunta/Opetus- ja sivistyspalvelukeskus	38
Tekninen lautakunta/Tekninen palvelukeskus	50
4.2. Käyttötalous tulosalueittain, ulkoiset ja sisäiset (valtuustoon nähden sitova taso)	64
4.3. Tuloslaskelma (ulkoiset)	66
4.4. Tuloslaskelma (ulkoiset ja sisäiset)	67
4.5. Rahoituslaskelma	68
4.6. Investoinnit	69
4.7. Poistosuunnitelma	76
LIITTEET	
Henkilöstösuunnitelma	77
Kiinteistö Oy Kiuruveden Kiurunkulman ja Kiuruveden Yrityskiinteistöt Oy:n toiminta- ja taloussuunnitelmat	82

1.2. PERUSTIETOJA KAUPUNGISTA

Kiuruveden kunta on perustettu vuonna 1873. Kiuruvesi muuttui kaupungiksi vuoden 1993 alussa. Kaupungin kokonaispinta-ala on 1 423 km², josta vesistöjen osuus on 6,4 %. Kaupungin halki kulkee valtatie 27, jota myöten on sekä 4- että 5-tielle matkaa noin 30 km. Kiuruveden halki kulkee Iisalmi-Ylivieska rautatie. Lähin reittiliikennekenttä on Kuopion lentoasema Rissala, jonne on syöttöliikenneyhteys Iisalmesta. Kiuruvesi kuuluu Ylä-Savon seutukuntaan. EU:n ohjelmakaudella vuosina 2014 – 2020 Kiuruvesi kuuluu Kestävää kasvua ja työtä 2014- 2020 Suomen rakennerahasto-ohjelmaan sekä Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan.

1.3. VÄESTÖ- JA TYÖVOIMA (Lähde: Tilastokeskus)

Väestökehitys ja muuttoliike

Vuoden 2016 lopussa Kiuruvedellä oli asukkaita 8 444. Asukkaita oli 6,3 henkilöä/maa-km². Taajama-aste on 50,5 %. Väestö väheni vuonna 2016 yhteensä 156 hengellä. Elävänä syntyneitä oli 68 ja kuolleita 139 eli nettomuutos tältä osin oli -71. Kuntien välisen muuton vaikutus väestökehitykseen oli -81 henkilöä. Lähtömuuttoa suuntautui eniten Iisalmeen (71), Kuopioon (49), Jyväskylään (20) ja Ouluun (13). Tulomuuttoa tapahtui eniten Iisalmesta (59), Kuopiosta (23), Helsingistä (14), Oulusta (13), Jyväskylästä (11) ja Kajaanista (11). Nettomaahanmuuton vaikutus oli -4 henkeä.

Väestörakenne ja -ennuste

Vuoden 2016 lopussa oli Kiuruvedellä alle 15 -vuotiaiden osuus väestöstä 14,9 %, 15 – 64-vuotiaiden osuus 57,2 % ja yli 65-vuotiaiden osuus 27,9 %. Yli 65 -vuotiaiden osuus on noussut ja työikäisten sekä 0-14 vuotiaiden osuus on vastaavasti vähentynyt.

Väestörakenteen kehitys 2008 – 2016 sekä ennusteet vuosille 2020, 2025 ja 2030

Kiuruvesi	Asukkaita	0 – 14 vuotiaita	%	15 - 64 vuotiaita	%	Yli 65-vuotiaita	%
Tot. 31.12.2008	9 400	1 523	16,2	5 725	60,9	2 152	22,9
Tot. 31.12.2009	9 318	1 476	15,8	5 702	61,2	2 140	23,0
Tot. 31.12.2010	9 157	1 423	15,5	5 574	60,9	2 160	23,6
Tot. 31.12.2011	9 063	1 376	15,2	5 450	60,1	2 237	24,7
Tot. 31.12.2012	8 989	1 361	15,1	5 357	59,6	2 271	25,3
Tot. 31.12.2013	8 866	1 337	15,1	5 235	59,0	2 294	25,9
Tot. 31.12.2014	8 752	1 317	15,0	5 133	58,6	2 302	26,3
Tot. 31.12.2015	8 600	1 295	15,1	4 984	57,9	2 321	27,0
Tot. 31.12.2016	8 444	1 256	14,9	4 832	57,2	2 356	27,9
Enn. 31.12.2020	8 197	1 222	14,9	4 470	54,5	2 505	30,6
Enn. 31.12.2025	7 851	1 156	14,7	4 043	51,5	2 652	33,8
Enn. 31.12.2030	7559	1 099	14,5	3 860	51,1	2 600	34,4

Työvoima sekä työlliset ja työttömät vuosina 2006 - 2015

Vuodenvaihteen 2015/2016 lopullisten tilastotietojen mukaan Kiuruveden väestöstä, joka oli 8 600 henkeä, oli työvoimaa 3 561 henkeä (41,4 %) ja työvoiman ulkopuolella siten 5 039 henkeä (58,6 %). Työvoiman suhteellinen osuus koko väestöstä on ollut vuodesta 1990 lähtien keskimäärin 40 %, vaikka työvoiman kokonaismäärä on vähentynyt yli 1 000 hengellä.

Kiuruvesi	Asukkaita	Työvoima asukkaista	%	Työlliset työvoimasta	%	Työttömät työvoimasta	%
31.12.2006	9 636	3 904	41	3 384	87	520	13
31.12.2007	9 515	3 879	41	3 440	89	439	11
31.12.2008	9 400	3 834	41	3 362	88	472	12
31.12.2009	9 318	3 763	40	3 169	84	594	16
31.12.2010	9 157	3 705	40	3 198	86	507	14
31.12.2011	9 063	3 675	40	3 200	87	475	13
31.12.2012	8 989	3 703	41	3 198	86	505	14
31.12.2013	8 866	3 625	41	3 053	84	572	16
31.12.2014	8 752	3 635	42	3 032	83	603	17
31.12.2015	8 600	3 561	41	2 951	83	610	17

Työvoiman ulkopuolella oleva väestö muodostuu lapsista (0 – 14-vuotiaat), opiskelijoista ja koululaisista, eläkeläisistä, varusmiehistä ja muista työvoiman ulkopuolella olevista. Vuodenvaihteen 2015/2016 lopullisten tilastotietojen mukaan työvoiman ulkopuolella olevasta väestöstä 0 – 14 -vuotiaita oli 1 295 (26 %), opiskelijoita ja koululaisia 512 (10 %), eläkeläisiä 3 018 (60 %) sekä muita 201 (4 %).

Työvoiman ulkopuolella olevat vuosina 2006 – 2015 (lukumäärä ja prosenttia asukkaista)

Kiuruvesi	Asukkaita	Työvoiman ulkopuolella	%	0-14v	%	Opiskelijat ja koululaiset	%	Eläkeläiset	%	Muut	%
31.12.2006	9 636	5 735	59	1 636	17	683	7	3 123	32	303	3
31.12.2007	9 515	5 636	59	1 584	17	654	7	3 083	32	315	3
31.12.2008	9 400	5 566	59	1 524	16	643	7	3 107	33	292	3
31.12.2009	9 318	5 555	60	1 476	16	686	7	3 113	34	280	3
31.12.2010	9 157	5 452	60	1 423	16	680	7	3 102	34	223	3
31.12.2011	9 063	5 388	60	1 376	15	665	7	3 107	34	240	3
31.12.2012	8 989	5 286	59	1 361	15	601	7	3 090	34	207	2
31.12.2013	8 866	5 241	59	1 337	15	608	7	3 070	34	226	2
31.12.2014	8752	5 117	59	1 317	15	533	6	3 042	35	225	3
31.12.2015	8 600	5 039	59	1 295	15	512	6	3 018	35	201	2

Väestöllinen huoltosuhde

Väestöllinen huoltosuhde vertaa lasten (0 – 14 v) ja vanhuseläkeläisten (65 v. täyttäneiden) määrää työikäisten (15 – 64 v) väestön määrään. Huoltosuhde on alkanut selvästi heikkenemään ja jatkossa se heikkenee yhä voimakkaammin. Tilastokeskuksen ennusteen mukaan Kiuruveden huoltosuhde on 81,7 vuonna 2020 ja 94,2 vuonna 2025.

Kaupungin väestöllisen huoltosuhteen kehitys 2005 - 2016

Vuosi	Ikäryhmä 0-14 v	Ikäryhmä 15–64 v	Ikäryhmä 65 v -	Asukkaita Yhteensä	Väestöllinen huoltosuhde
2005	1 670	5 874	2 201	9 745	65,9
2010	1 423	5 574	2 160	9 157	64,3
2011	1 376	5 450	2 237	9 063	66,3
2012	1 361	5 357	2 271	8 989	67,8
2013	1 337	5 235	2 294	8 866	69,4
2014	1 317	5 133	2 302	8 752	70,5
2015	1 295	4 984	2 321	8 600	72,6
2016	1 256	4 832	2 356	8 444	74,8

Taloudellinen huoltosuhde

Alueen kehitystä ja elinvoimaisuutta kuvaa myös taloudellinen huoltosuhde, joka ilmoittaa kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on yhtä työllistä kohti. Kiuruvedellä huoltosuhde on ollut korkeampi kuin Ylä-Savossa ja Pohjois-Savossa keskimäärin. Taloudellisen huoltosuhteen kehittyminen kuvataan alla olevassa taulukossa.

TALOUDELLISEN HUOLTOSUHTEN KEHITYS				
Tilanne 31.12.	Kiuruvesi	Ylä-Savo	Pohjois-Savo	Koko maa
v. 2005	1,88	1,77	1,57	1,32
v. 2006	1,85	1,72	1,52	1,28
v. 2007	1,70	1,58	1,46	1,24
v. 2008	1,80	1,60	1,47	1,24
v. 2009	1,94	1,74	1,57	1,34
v. 2010	1,86	1,66	1,52	1,31
v. 2011	1,83	1,60	1,48	1,29
v. 2012	1,81	1,65	1,49	1,32
v. 2013	1,90	1,71	1,53	1,37
v. 2014	1,89	1,73	1,58	1,41
v. 2015	1,91	1,76	1,60	1,43

Työttömyys

Työvoimaa oli Kiuruvedellä Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tilaston mukaan vuoden 2017 syyskuussa 3 561 henkeä. Työttömyysprosentti oli 12,0 ja työttömiä työnhakijoita oli 429 henkilöä. Edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna työttömyysprosentti on laskenut 1,4 % -yksikköä.

Työpaikkarakenne

Vuosi 31.12.	Maa- ja metsätalous	%-osuus	Teollisuus ja rakentam.	%-osuus	Kauppa ja palvelut ym.	%-osuus	Työpaikat yhteensä
2000	999	32	491	15	1 652	53	3 142
2004	834	27	515	17	1 709	56	3 058
2005	801	26	512	17	1 767	57	3 080
2006	791	26	508	16	1 812	58	3 111
2007	823	26	547	18	1 765	56	3 135
2008	795	26	538	18	1 701	56	3 034
2009	766	26	478	16	1 671	57	2 915
2010	754	26	475	16	1 700	58	2 929
2011	749	26	439	15	1 676	58	2 864
2012	718	25	479	17	1 616	56	2 862
2013	717	26	450	16	1 598	58	2 765
2014	680	25	381	14	1 663	61	2 724
2015	663	23	540	18	1 748	59	2 951

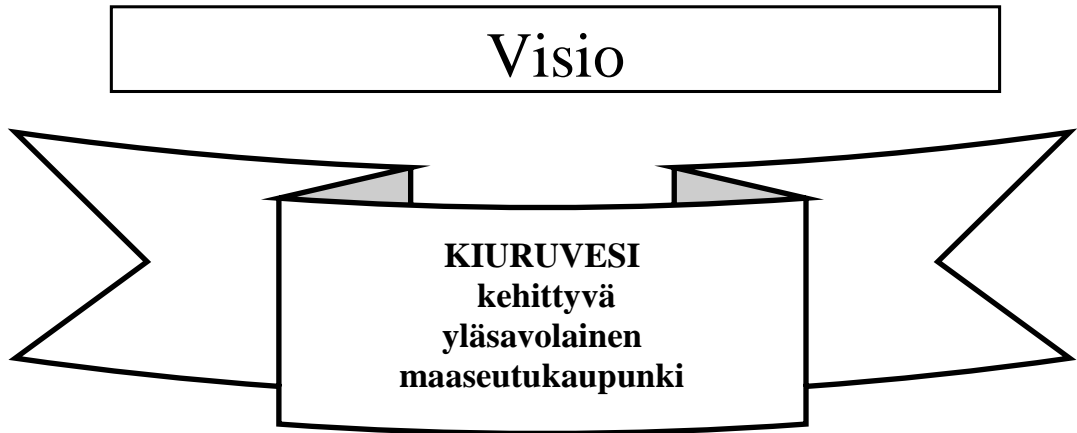
Seuraavassa Tilastokeskuksen taulukossa esitetään Kiuruveden kaupungin työpaikkakehitys toimialan mukaan vuosina 2009 -2015.

Työpaikat toimialan mukaan

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Kiuruvesi							
Työpaikat yhteensä	2 915	2 929	2 864	2862	2 765	2 724	2 951
Maa-, metsä- ja kalatalous	752	754	749	718	717	680	663
Kaivostoiminta ja louhinta	39	36	30	38	33	39	28
Teollisuus	268	272	289	275	242	186	352
Sähkö-, kaasu-, ja lämpöhuolto, jäähdytystoim.	4	3	3	2	2	4	10
Vesihuolto, viemäri- ja jätevesi, jätehuolto	10	11	8	14	10	10	12
Rakentaminen	148	153	150	150	163	142	188
Tukku- ja vähittäiskauppa	295	271	246	239	219	226	240
Kuljetus- ja varastointi	167	185	157	164	162	161	145
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	60	78	73	85	83	79	84
Informaatio ja viestintä	8	13	8	8	10	13	21
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	42	49	42	45	37	32	35
Kiinteistöalan toiminta	25	21	18	19	18	19	19
Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	50	56	45	44	50	57	61
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	67	71	78	89	91	90	93
Julkinen hallinto ja maanpuolustus	51	69	72	78	78	64	86
Koulutus	190	174	182	175	169	170	180
Terveys- ja sosiaalipalvelut	559	539	525	555	519	555	547
Taiteet, viihde ja virkistys	29	28	35	39	38	38	48
Muu palvelutoiminta	97	94	85	76	72	74	66
Kotitalouksien toiminta työnantajina	0	1	1	0	16	29	21
Toimiala tuntematon	54	51	68	49	36	56	52

1.4. KIURUVEDEN KAUPUNKISTRATEGIA 2015 -2016

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 12.12.2013 Kiuruveden kaupunkistrategian vuosille 2013 – 2016. Strategiset valinnat ovat seuraavat:

Luomu-Suomen pääkaupunki

- LUOnnonMUKaisuus
- ekologisuus
- eettisyys
- kestävä kehitys
- osa elämäntapaa ja tuotantoa

Päästrategiat ovat seuraavat:

1. Kiuruvesi on itsenäinen, yhteistyötä tekevä yläsavolainen kaupunki, joka vahvistaa seutuyhteistyötä yli maakuntarajojen sekä laajentaa kansainvälisiä yhteyksiä.
2. Vahvistamme elinkeinopohjaa; kehitämme yrittäjyyttä, luomme vahvan metsä- ja bioenergiakeskittymän sekä vahvistamme asemaamme maidon ja lihan tuotannossa ja luomme uutta alueellista elintarvikkeiden jalostusta, painopistealueena lähiruoka.
3. Edistämme väestön hyvinvointia; kehitämme sosiaali- ja terveydenhuollon lähipalveluja sekä tarjoamme laadukkaita ja monipuolisia opetus- ja vapaa-ajan palveluja.
4. Tuemme tasapainoista väestörakenteen kehitystä ja edistämme kaavoituksen avulla mahdollisuuksia luonnonläheiseen asumiseen.
5. Pidämme kaupungin talouden tasapainossa ja varaudumme tulevaan.

Päästrategian mukaiset painopistealueet ovat seuraavat:

1. Kuntatalous ja konserniohjaus
2. Elinkeinopohja
3. Väestö ja asuminen
4. Kunnan omat palvelut ja henkilöstö
5. Kunta-, seutu- ja maakuntayhteistyö sekä kansainvälinen yhteistyö

Painopistealueiden nykytilakuvaukset, tavoitteet ja mittarit sekä hankkeet/ toimenpiteet, resurssit, vastuutahot on esitetty strategia-asiakirjassa.

Kiuruveden kaupunkistrategia on kaupungin yleisstrategia, joka sisällytetään osaksi taloussuunnitelmaa ja konkretisoidaan palvelukeskusten toiminnallisiksi tavoitteiksi. Resursointi tarkistetaan vuosittain talousarvion laadinnan yhteydessä, jolloin painopisteitä voidaan tarvittaessa muuttaa.

Strategian toteutumista seurataan osavuosisikatsauksissa ja toimintakertomuksissa. Seurannassa arvioidaan toimintojen ja tuottavuuden kehittymistä sekä hyödynnetään strategiassa määriteltyjä mittareita. Tarkastuslautakunta arvioi osaltaan strategian toteutumista.

Kaupunkistrategia vuosille 2018 - 2021

Uusi kaupunkistrategia on valmistelussa ja valmistuu viimeistään ensi vuoden alussa. Valtuuston strategiaseminaari pidettiin 23.- 24.10.2017 ja työ jatkuu kaupunginjohtajan johdolla.

1.5 KAUPUNGIN MERKITTÄVIMMÄT RISKIT

Riski	Todennäköisyys	Merkitys	Nykyiset hallintakeinot	Nykyisen	Tulevat hallintakeinot	Yhteyshenkilö
		Vaikutus		hallinnan taso		
Tapahtuu äkillisesti, että iso kiinteistö ei ole käytettävissä (tulipalo, vuoto- vahinko, sisäilmaongelma)	Todennäköinen	Suuri	Valmiussuunnitelma on päivitetty 2016. Evakuointisuunnitelma on muutamille kohteille (mm. sote). Vakuutusturva riskin rahoittamiseen. Korjaukset ongelmien ilmetessä. Sisäilmaongelmat käsitellään sisäilmatyöryhmässä. Facility-info*.	Riittämätön	Laaditaan suunnitelma, minne keskeisiä toimintoja (koulut, päiväkodit) voidaan siirtää. Säännöllinen kiinteistöjen huolto, välittömät korjaustoimenpiteet. Facility-info*.	Kaupunginjohtaja
Keskuskeittiö ei ole käytettävissä (tulipalo, saastuminen)	Todennäköinen	Suuri	Varautumissuunnitelma, jonka mukaan tuotantoa hajautetaan eri pisteisiin ja ruokalistaa kevennetään.	Riittämätön	Varautumissuunnitelma päivitetään ja henkilöstöä koulutetaan.	Ruokapalvelupäällikkö
Pitempiaikainen sähkökatkos (kestää useita päiviä)	Todennäköinen	Suuri	Valmiussuunnitelmassa on otettu asia jossain määrin huomioon. Esim. varavoimaa on liian vähän.	Riittämätön	Varavoimaa lisätään. Jos sähkökatko on laajemmalla alueella tai valtakunnallinen, ei kaupungin varavoiman lisäämisellä ole kovin suurta merkitystä.	Kaupunginjohtaja
Henkilöstöriski (osaavaa henkilöstöä ei ole riittävästi, henkilöstöä ei ole riittävästi, hiljainen tieto ei kulje)	Todennäköinen	Suuri	Tavoitteena on, että kaikkia työtehtäviä osaa tehdä kaksi henkilöä. Jossain määrin käytetään tehtäväkiertoa. Nimetään varahenkilöt. Uusien henkilöiden perehdyttäminen on puutteellista.	Riittämätön	Lisätään tehtäväkiertoa, tehdään perehdyttämiskansio, laaditaan kattava varahenkilöjärjestelmä, estetään hiljaisen tiedon katoaminen.	Kaupunginsihteeri

* Facility-info = huoltokirjajärjestelmä

2. VUOSIEN 2018 -2020 TALOUSSUUNNITELMAN YLEISPERUSTELUT

2.1 YLEINEN TALOUDELLINEN TILANNE (Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2018- 2021, valtiovarainministeriö)

Suomen julkisen talouden tila on ollut heikko jo lähes vuosikymmenen. Teollisuuden rakenne- muutos ja väestön ikääntyminen ovat heikentäneet julkista taloutta. Taantumien väistyminen ja suhdannetilanteen normalisoituminen eivät riitä parantamaan julkisen talouden tilaa olennaisesti, sillä väestön ikääntyminen jatkuu ja rakenteellinen työttömyys on korkea. Lähivuosikymmeninä on varauduttava siihen, että Suomen talouskasvu ei palaudu finanssikriisiä edeltävien vuosien ja vuosikymmenten vauhtiin. Talouden kasvupotentiaalin arvioidaan asettuvan n. 1-1½ prosenttiin ensi vuosikymmenellä. Talouskasvun mahdollisuuksia rajoittavat korkea rakenteellinen työttömyys sekä työikäisen väestön määrän supistuminen. Myös tuottavuuskehitys näyttäisi jäävän aiempaa maltillisemmaksi.

Julkisten menojen kasvu on kuitenkin jatkumassa nopeana 2030-luvulle saakka. Eläkemenojen kasvu alkaa vähitellen tasaantua suurten ikäluokkien jäätyä eläkkeelle, mutta hoito- ja hoivamenojen nopein kasvuvaihe on vielä edessä. Lisäksi hävittäjäkaluston uusiminen ja muut investointitarpeet luovat merkittäviä paineita julkiseen talouteen 2020-luvulla. Julkiset palvelut ja muut julkisen talouden menot rahoitetaan taloudellisen toimeliaisuuden synnyttämistä tuloista. Siksi talouden vaikeat kasvunäkymät muodostavat suuren haasteen julkiselle taloudelle ja talouspolitiikalle.

Julkisten palvelujen rahoituksen turvaaminen pitkällä aikavälillä edellyttää sote- ja maakuntauudistuksen toimeenpanoa siten, että uudistuksella tavoitellut säästöt varmistetaan. Sote- ja maakuntauudistuksella tavoitellun 3 mrd. euron säästötavoitteen saavuttamiseen liittyy edelleen monia riskejä, jotka tulee huomioida jatkovalmistelussa. Myös työllisyysasteen nostamiseksi tarvitaan tehokkaita toimia työn kysynnän ja tarjonnan lisäämiseksi. Suomen työllisyysaste on matala ja työttömyysaste korkea verrattuna muihin Pohjoismaihin. Pitkäaikaistyöttömiä on enemmän kuin kertaakaan 1990-luvun laman jälkeen.

2.2 KUNTATALOUDEN KEHITYSNÄKYMÄT (Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2018 -2021, valtiovarainministeriö)

Julkisen talouden suunnitelmaa koskeva kansallinen säännöstö edellyttää, että hallitus päättää kuntatalouden ns. menorajoitteesta. Menorajoite on euromääräinen raja valtion toimista kuntatalouteen aiheutuvalle toimintamenojen muutokselle. Tarkoituksena on, että menorajoite on yhdenmukainen hallituksen kuntatalouden rahoitusasematavoitteen kanssa. Kuntatalouden menorajoite ei kuitenkaan takaa sitä, että kustannusvaikutukset toteutuvat sen suuruisina kuntataloudessa. Kunnat voivat itse päättää muun muassa siitä, missä laajuudessa ne toteuttavat tehtävien ja velvoitteiden vähentämistä.

Kuntatalouden menorajoite vuosina 2018—2021, milj. euroa

2018	2019	2020	2021
-720	-450	-470	-470

Sen lisäksi, mitä hallitusohjelmassa on päätetty kuntien tehtävistä ja velvoitteista, kunnille ei anneta uusia kuntataloutta pysyvästi heikentäviä lakisääteisiä tehtäviä tai velvoitteita tai niiden laajennuksia. Jos kuntien ja kuntayhtymien toimintamenoja pysyvästi lisäävistä tehtävistä tai velvoitteista poikkeuksellisesti kuitenkin säädetään julkisen talouden kokonaisedun vuoksi, kuntatalouden rahoitusaseman heikentyminen estetään lisäämällä valtionapuja, karsimalla samassa yhteydessä kuntasektorin muita tehtäviä ja velvoitteita tai mahdollistamalla maksutulojen korotukset. Voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti uusiin tai laajeneviin tehtäviin ja velvoitteisiin osoitetaan 100-prosenttinen valtionosuus.

Kuntatalouden nettoinvestoinnit ovat historiaan nähden suhteellisen korkealla tasolla. Silti niiden arvioidaan kasvavan lähivuosina, sillä kuntien ja kuntayhtymien nykyisen rakennuskannan kunnossapito edellyttää edelleen mittavia korjausinvestointeja. Lisäksi sairaalarakentaminen on vilkasta huolimatta vuoden 2016 kesällä voimaan astuneesta sote -investointeja koskevasta rajoituslaista. Sote- ja maakuntauudistuksen myötä sairaalainvestoinnit siirtyvät kuntataloudesta maakuntien omistamalle toimitilapalveluista vastaavalle palvelukeskukselle. Koska käyttötalouden tulot eivät riitä kattamaan nettoinvestointeja, kunnat joutuvat rahoittamaan investointeja osittain velalla.

Sote- ja maakuntauudistus puolittaa kuntien käyttötalouden. Sosiaali- ja terveystalouden järjestämisvastuun siirtymisen myötä kuntatalouden ikäsidonnaisten menojen kasvupaine helpottuu. Tämä näkyy kuntatalouden lainakannan kasvun hidastumisena uudistuksen jälkeen. Lisäksi kuntataloudesta siirtyy noin 2 mrd. euroa lainoja pois, kun sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien omaisuus ja velat siirtyvät maakuntiin. Käytännössä kuntatalouden suhteellinen velkaantuneisuus kuitenkin kasvaa, sillä samaan aikaan kun kuntatalouden tulot lähes puolittuvat, vain pieni osa veloista siirtyy maakuntiin. Tämä aiheuttaa suuria haasteita jo ennestään velkaantuneille kunnille, joilla on merkittäviä investointipaineita.

2.3

KUNTALAIN TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTA KOSKEVA SÄÄNTELY

Kuntalain 110 §:n 3 momentin mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidystä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Kuntalaki 118 §: Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely:

Kunnan ja valtion tulee yhdessä selvittää kunnan mahdollisuudet turvata asukkailleen lainsäädännössä edellytetyt palvelut sekä ryhtyä toimenpiteisiin palvelujen edellytysten turvaamiseksi, jos vähintään toinen 2 ja 3 momentissa tarkoitetuista erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyä edellytyksistä täyttyy.

Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 110 §:n 3 momentissa säädettyssä määräajassa.

Arviointimenettely voidaan lisäksi käynnistää, jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa, tai kunnan rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat kunnan ja kuntakonsernin talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet seuraavat raja-arvot:

- 1) kuntakonsernin vuosikate on ilman kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) 30 §:n mukaan myönnettyä harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta negatiivinen;
- 2) kunnan tuloveroprosentti on vähintään 1,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroveroprosentti;
- 3) asukasta kohden laskettu kuntakonsernin lainamäärä ylittää kaikkien kuntakonsernien keskimääräisen lainamäärän vähintään 50 prosentilla;
- 4) kuntakonsernin suhteellinen velkaantuminen on vähintään 50 prosenttia.

2.4 VERORAHOITUKSEN MUUTOKSIA (Kuntaliitto)

2.4.1 VEROTULOT

Sote- ja maakuntauudistuksen yhteydessä sosiaali- ja terveystalouden järjestämisvastuu siirtyy kunnilta maakunnille ja niiden rahoitusvastuu kunnilta valtiolle. Kuntien tuloja pienennetään siirtyviä kustannuksia vastaavasti alentamalla valtionosuuksia, kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta sekä kunnallisveroa. Kunnallisveron tuottoa pienennetään alentamalla kaikkien kuntien kunnallisveroprosentteja saman verran.

Hallitusohjelman mukaisesti kiinteistöverotusta kiristetään vuosittain, yhteensä 100 milj. eurola hallituskauden aikana. Tästä on toteutettu puolet vuosina 2016–2017.

Varhaiskasvatusmaksuja alennetaan vuonna 2018. Tämän maksualennuksen vaikutukset kuntatalouteen kompensoidaan korottamalla valtionosuuksia, kiinteistöveroa ja kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta

Hallitusohjelman mukaisesti hallituksen veroperusteisiin tekemien muutosten verotuottovaikutus kompensoidaan kunnille.

2.4.2 VALTIONOSUUDET

Julkisen talouden suunnitelmassa on otettu huomioon valmisteilla olevan sote- ja maakuntauudistuksen vaikutukset. Uudistus vaikuttaa merkittävästi kuntien tehtäviin ja talouteen, ja sen myötä kuntatalouden menot pienenevät noin 17,7 mrd. eurolla. Kuntien valtionosuuksista poistetaan siirtyviä tehtäviä vastaava määrä valtionosuuksia, ja kuntien yhteisövero- ja kunnallisverotuottoa vähennetään. Uudistus on kunta-valtio-suhteessa kustannusneutraali. Kunnille jää uudistuksen jälkeenkin vastuuta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä. Maakunnille siirtyvästä rahoituksesta osoitetaan kunnille tähän tarkoitukseen 29 milj. euroa.

Perusopetuksen tasa-arvon vahvistamiseen kohdistetaan 15 milj. euroa vuosina 2018 ja 2019. Tukea kohdennetaan haasteellisempien alueiden kouluille ja esimerkiksi erityisopetukseen ja opetusryhmien pienentämiseen.

Hallitus käynnistää lukiokoulutuksen uudistuksen. Tavoitteena on lisätä lukiokoulutuksen vetovoimaa yleissivistävänä, korkeakouluihin jatko-opintokelpoisuuden antavana koulutusmuotona sekä vahvistaa koulutuksen laatua, oppimistuloksia sekä sujuvoittaa siirtymistä toisen asteen opinnoista korkea-asteelle.

3. KIURUVEDEN KAUPUNGIN TALOUS

3.1 TALOUSARVION JA TALOUSSUUNNITELMAN LÄHTÖKOHDAT

3.1.1 KAUPUNKISTRATEGIASSA KUNTATALOUDELLE JA KONSERNI-OHJAUKSELLE ASETETUT TAVOITTEET:

- Taseeseen ei synny alijäämää
Toteutuminen: taseessa ei ole alijäämää
- Lainakanta, mukaan lukien konsernilainakanta ei ylitä koko maan keskimääräistä lainakantaa
Toteutuminen: lainakanta ja konsernilaina ylittävät koko maan keskimääräisen lainakan-
nan
- Kiuruveden Yrityskiinteistöt Oy:n talous tulee saattaa kirjanpitolain ja kirjanpitolautakunnan kuntajaoston vaatimusten mukaiseksi
Toteutuminen: kaupungin kirjanpidossa on tehty / tehdään Kiuruveden Yrityskiinteistöt Oy:n osakkeiden arvonalennus vuosina 2014 – 2017 yhteensä 1.916.762 euroa.

3.1.2 TULOJEN KEHITYS

Käyttötaloustulot koostuvat pääasiassa verotuloista, valtionosuuksista ja toimintatuotoista. Seuraavissa kohdissa käsitellään tulokehityksen perusteita.

Verotulot

Verotuloja arvioidaan vuonna 2018 kertyvän seuraavasti:

Tulovero (kunnallisvero)	19 800 000 euroa
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 700 000 euroa
Kiinteistövero	1 700 000 euroa
Verotulot yhteensä:	23 200 000 euroa
Muutos on vuoden 2017 talousarvioon verrattuna	-1,5 %

Vuoden 2018 talousarvioehdotuksen pohjana ovat seuraavat tulovero- ja kiinteistöveroprosentit: kunnallisvero 20,75 %, vakituiset asunnot 0,55 %, yleinen 0,93 %, muut kuin vakituiset asunnot 1,0 % ja rakentamattomat rakennuspaikat 3,0 %.

Kuntaliiton laskelmien mukaan Kiuruveden kunnallisveron efektiivisen* veroasteen kehitys on ollut seuraava: 2008: 13,74 %, 2009: 13,49 %, 2010: 13,16 %, 2011: 13,17 %, 2012: 12,87 %, 2013: 12,95 %, 2014: 13,69 %, 2015: 13,46 %, 2016: 13,38 % (ennuste).

*efektiivinen veroaste = maksuunpannun kunnallisveron suhde ansiotuloihin (erilaiset vähennykset vähentävät kunnallisveron määrää)

Verovuoden 2016 verotus on valmistunut. Maksuunpantu kunnallisveron määrä oli noin 20,3 milj. euroa, mikä on 0,3 % enemmän kuin vuonna 2015 (koko maan muutos 0,8 %). Maksuunpantu yhteisöveron määrä oli noin 2,0 milj. euroa, mikä on 1,0 % enemmän kuin vuonna 2015 (koko maan muutos 3,9 %).

Seuraavassa taulukossa esitetään verotulojen kehitys vuosina 2012 – 2020. Ennusteet perustuvat osittain Kuntaliiton veroennustekehikkoon.

milj. euroa	Kunnallisvero	Yhteisövero	Kiinteistövero	YHTEENSÄ
2012 (tilinpäätös)	19,5	1,5	1,4	22,4
2013 (tilinpäätös)	20,2	1,4	1,5	23,1
2014 (tilinpäätös)	21,0	1,6	1,6	24,2
2015 (tilinpäätös)	21,3	1,9	1,7	24,9
2016 (tilinpäätös)	20,1	1,8	1,7	23,6
2017 (talousarvio)	20,2	1,7	1,7	23,6
2018 (talousarvio)	19,8	1,7	1,7	23,2
2019 (ennuste)	20,0	2,0	1,7	23,7
2020 (ennuste)	20,2	2,0	1,7	23,9

Valtionosuudet

Valtionosuuksia arvioidaan vuonna 2018 kertyvän seuraavasti:

Peruspalvelujen valtionosuus (yhden putken malli)	22 770 000 euroa
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	- 600 000 euroa
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	8 200 000 euroa

Valtionosuudet yhteensä:	30 370 000 euroa
Muutos on vuoden 2017 talousarvioon verrattuna	-3,6 %

Lopulliset tiedot valtionosuuksista saadaan joulukuussa 2017.

Toimintatulot

Toimintatulot pienenevät vuoden 2017 talousarvioon verrattuna -5,6 %. Vähennystä on esimerkiksi ateriapalvelujen myyntituloissa (sote) noin 230 000 euroa ja varhaiskasvatuksen hoitopäivämaksuissa noin 80 000 euroa.

Korkotulot ja muut rahoitustulot

Korkotuottoihin sisältyvät Kiinteistö Oy Kiuruveden Kiurunkulmalle myönnettyjen tertiäärilainojen korot (korkotaso 2 %).

Osinkotuottoja arvioidaan kertyvän Savon Energiaholding Oy:ltä 450 000 euroa. Sijoitusarvopapereiden myyntivoittoa on budjetoitu 260 000 euroa. Sisäisenä eränä rahoitustuloissa on vesija viemärlaitoksen korvaus peruspääomasta muilta taseyksiköiltä, jonka suuruudeksi esitetään 3,0 % (190 266 euroa).

3.1.3

MENOJEN KEHITYS

Toimintamenot ja toimintakate

Toimintamenot pienenevät vuoden 2017 alkuperäiseen talousarvioon verrattuna -2,6 %. Soten (sisältää Kysin) maksuosuus pienenee -2,9 % ja kaupungin oman toiminnan toimintamenot pienenevät -2,3 %. Toimintakatteen (=käyttötalouden toimintatulojen ja toimintamenojen erotus) kehitys on ollut seuraava:

Milj. euroa	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos TA 2017 - 2018
Toimintakate	-52,7	-52,5	-52,6	-52,3	-52,1	-50,9	-2,2 %

Henkilöstömenojen budjetoinnin perusteet

Henkilöstömenojen budjetointi perustuu liitteenä olevaan henkilöstösuunnitelmaan, jossa kaupungin henkilöstön määrä esitetään henkilötyövuosina.

Palkkausmäärärahat henkilöstösivukuluineen on budjetoitu siten, että vuoden 2017 palkkatasoon on laskettu lomarahat, ei yleiskorotusta. Henkilöstömenot ovat yhteensä noin 14,7 milj. euroa (TP 2016 15,6 milj. euroa ja TA 2017 15,1 milj. euroa). Henkilöstömenot pienenevät siis vuoden 2017 talousarvioon verrattuna -2,6 %. Palkkojen perusteella määräytyvät sosiaalivakuutusmaksuprosentit: palkkaperusteinen työeläkevakuutusmaksu KueL 16,75 %, VaEL – maksu 16,75 % (opettajat), työnantajan sosiaaliturvamaksu 0,98 %, työttömyysvakuutusmaksu 3,10 %, tapaturmavakuutusmaksu 1,30 % ja taloudellinen tuki 0,05 %.

Talousarviossa 2018 henkilösivukuluja on yhteensä noin 3,7 milj. euroa. Näistä eläkemenoperusteisten maksujen osuus on noin 1,1 milj. euroa. SOTE – kuntayhtymän palvelukseen siirtyneiden henkilöiden eläkemenoperusteisista eläkemaksuista vastaa ko. kunta. Samanlainen käytäntö on myös lomitushenkilöstön kohdalla. Purettavien kuntayhtymien osalta vastuut eläkemenosta siirtyvät jäsenkunnille kolmen edellisen vuoden käyttömenojen suhteessa. Eläkemenoperusteista maksua maksetaan vain niistä maksussa olevista eläkkeistä, jotka ovat karttuneet jäsenyhteisön palveluksessa ennen vuotta 2005.

Varhe – maksuja vuodelle 2018 on budjetoitu noin 0,1 milj. euroa. Työnantaja maksaa varhaiseläkemenoperusteisesta eli varhe -maksua, kun sen työntekijät jäävät ensimmäistä kertaa työkyvyttömyyseläkkeelle, kuntoutustuelle eli alkavat saada määräämäänsä työkyvyttömyyseläkettä, yksilölliselle varhaiseläkkeelle tai työttömyyseläkkeelle. Työntekijän ikä ei vaikuta varhe -maksun määrään. Kevan valtuuskunta päättää varhe -maksun määrän jokaiselle vuodelle erikseen. Maksu jaetaan jäsenyhteisöjen kesken varhaiseläkkeistä aiheutuvien menojen ja palkkasummien perusteella.

Muita käyttötalouden määrärahoja ja budjetointiperusteita

Joukkoliikenteen menot ovat yhteensä noin 247 000 euroa, noin 27 000 euroa enemmän kuin vuoden 2017 talousarviossa.

Yhteistoiminta sisältää osuudet Pohjois-Savon liitolle 64 000 euroa + kehittämisrahasto 9 700 euroa ja Suomen Kuntaliitolle 27 100. Lisäksi tässä on erillinen sopimuksen mukainen korvaus Savon Eläinsairaalalle 30 000 euroa.

Elinkeinojen kehittämisen – tulosalueelle on varattu Ylä-Savon Veturi ry:n seururahaa noin 25 300 euroa (kolme euroa/asukas), Ylä-Savon koulutus kuntayhtymän hallinnoimaa seururahaa noin 42 300 euroa (viisi euroa/asukas) + hallintoon 5 600 euroa.

Kiuruveden Yrityskiinteistöt Oy:n tarvitsema avustus on 320 000 euroa. Se sisältää lainojen korot ja lyhennykset 290 000 euroa (yhtiön ei lyhennä Kuntarahoituksen lainoja, yhtä lainaa lukuun ottamatta vuonna 2018). Lisäksi avustus sisältää Metallihallin vuokrakompensaatiota 30 000 euroa. Yrityspiisto Leivosen hallinnointi siirtyi 1.1.2015 lukien Kiuruveden Yrityskiinteistöt Oy:ltä Kiuruveden kaupungille. Leivonen lisää kaupungin nettomenoja noin 118 000 euroa vuositasolla.

Työllistämismäärärahoja budjetissa on palkkatukityöllistämiseen (velvoitetyöllistettävät), nuorten kesätyöllistämiseen sekä yhteisöjen tukemiseen yhteensä noin 332 000 euroa (netto). Tämä sisältää Kiuruveden kaupungin ja Kiuruveden Urheilijat ry:n yhteistyösopimuksen työllistämisen hoitamisesta, joka on 110 000 euroa. Lisäksi on varattu 70 000 euron määräraha työttömien työllistämiseen työssälöehdon (26 viikon) täyttymiseksi.

Ylä-Savon SOTE – kuntayhtymän maksuosuus sisältää myös Kysin (Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymän) menot. Maksuosuus yhteensä on 32 760 000 euroa. Vuoden 2016 alusta lukien työmarkkinatuen (600 000 euroa) kuntaosuus siirtyi kaupungin maksettavaksi. Perustoimeentulotuki siirtyi 1.1.2017 kunnilta Kelan maksettavaksi. Samalle tulosalueelle sisältyvät myös noin 608 000 euron suuruiset eläkemenoperusteiset ja varhe – maksut sosiaali- ja terveydenhuollon jo eläkkeelle siirtyneiden henkilöiden osalta. Myös sosiaalitoimen harkinnanvaraiset avustukset (noin 81 000 euroa) sisältyvät sosiaali- ja terveydenhuollon tulosalueen määrärahoihin.

Suunnitelman mukaisia poistoja varten on budjetoitu noin 3,2 milj. euroa. Poistot perustuvat kaupunginvaltuuston 15.12.2010 § 69 päivittämään poistosuunnitelmaan, joka on tämän talousarvion liitteenä.

Korko- ja muut rahoitusmenot

Vuonna 2018 lainojen korkomenojen arvioidaan olevan noin 240 000 euroa. Korkomenojen arvioinnissa on oletettu, että euribor – korot pysyvät edelleen alhaisella tasolla. Tällä hetkellä kaupungin lainasalkun lainojen koroista alle puolet on sidottu lyhytaikaisiin euribor – korkoihin. Mahdollinen euribor – korkojen nousu vaikuttaa kustannuksiin noin puolen vuoden viiveellä.

Keväällä 2011 kaupunki teki 2 milj. euron koronvaihtosopimuksen (korkosuojaus) Kuntarahoituksen kanssa. Kyseessä on johdannaissopimus. Sopimus on ollut kaupungille epäedullinen alhaisen korkotason vuoksi. Sopimuksesta aiheutuvien kustannusten arvioidaan olevan vuonna 2018 noin 58 000 euroa.

Investoinnit

Kaupungin investointihankkeita (netto) on koko taloussuunnittelukaudella 2018 - 2020 yhteensä noin 11,9 milj. euroa, josta vuoden 2018 nettoinvestoinnit ovat noin 3,9 milj. euroa. Vuoden 2018 suurimpia hankkeita ovat uimahallin peruskorjaus, Virranrannan sisätilojen korjaus, jätevesiviemärien uusiminen sekä kaavateiden rakentaminen.

Merkittävin investointihanke on uuden paloaseman rakentaminen, jonka kustannusarvio on 2,7 milj. euroa. Rakentaminen rahoitetaan kiinteistöleasingillä (10 vuotta), joten leasing lisää ko. vuosien käyttötalousmenoja noin 259 000 euroa/vuosi.

3.2

TULOSLASKELMA JA KOKONAISTALOUDEN KEHITYS

Tuloslaskelma

Toimintakate muodostuu toimintatulojen ja – menojen erotuksesta (=käyttötalouden nettomenot). Se osoittaa, kuinka paljon käyttötalouden menoista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Vuoden 2018 talousarvion mukaan toimintakate pienenee -2,2 prosenttia vuoden 2017 alkuperäisen talousarvion toimintakatteeseen verrattuna.

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perus oletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä (mikäli poistot vastaavat investointimenoja). Talousarvio osoittaa, että poistot ovat huomattavasti pienemmät kuin investointimenot. Eli investointimenoja joudutaan rahoittamaan sijoitusvarojen tuotolla noin 0,8 milj. euroa.

Tuloslaskelmassa esitetään kokonaistalouden kannalta keskeiset tekijät eli verotulot, valtionosuudet sekä varsinaisen toiminnan tulot ja menot. *Vakaan talouden lähtökohtana on sopeuttaa toimintamenot tuloerien kehitykseen.*

Tuloslaskelma (milj. euroa):

TULOSLASKELMA (ulkoinen)	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos - % 2017 -2018
Toimintatulot	6,9	6,8	6,4	-5,6
Valmistus omaan käyttöön	0,0	0,1	0,1	16,7
Toimintamenot	-59,3	-59,0	-57,4	-2,7
TOIMINTAKATE	-52,3	-52,1	-50,9	-2,3
Verotulot	23,5	23,5	23,2	-1,5
Valtionosuudet	31,3	31,5	30,3	-3,7
Korko- ja rahoitustulot	0,7	0,7	0,8	15,6
Korko- ja rahoitusmenot	-0,3	-0,3	-0,3	-11,7
VUOSIKATE	2,9	3,3	3,1	-4,9
Suunnitelmapoistot	-3,0	-3,0	-3,1	4,6
Arvonalentumiset	-0,6	-0,3	0	-100,0
TILIKAUDEN TULOS	-0,7	-0,0	0,0	0,0
Poistoeron muutos	0,0	0,0	0,0	0,0
TILIKAUDEN YLI-/ ALIJÄÄMÄ	-0,7	0,0	0,0	0,0

Taloussuunnittelun tasapainoperiaate

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi vuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa bruttotai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Kunnan toiminnassa ja taloushoidossa on noudatettava talousarviota.

Taseeseen kertyvän ylijäämän kehitys 2012 -2020 (milj. euroa):

	Tilikauden yli-/alijäämä	Taseessa ylijäämää
Tilinpäätös 2012	-1,3	3,4
Tilinpäätös 2013	-1,5	1,9
Tilinpäätös 2014	0	1,9
Tilinpäätös 2015	-0,2	1,7
Tilinpäätös 2016	-0,7	1,0
Talousarvio 2017	0	1,0
Talousarvio 2018	0	1,0

Taloussuunnitelma 2019	0	1,0
Taloussuunnitelma 2020	0	1,0

Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelmalla osoitetaan kuinka paljon kunnan toiminnan ja sen investointien rahavirta on ylijäämäinen tai alijäämäinen. Rahoituksen rahavirralla osoitetaan, miten alijäämäinen toiminnan ja investointien rahavirta on rahoituksellisesti katettu tai miten ylijäämä on käytetty rahoitusaseman ja investointien muuttamiseen.

Investointien tulorahoitus, %:

Investointien tulorahoitus %	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
	93,2	83,1	80,2	96,8	66,4

Tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenoista* on rahoitettu tulorahoituksella (vuosikatteella). Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

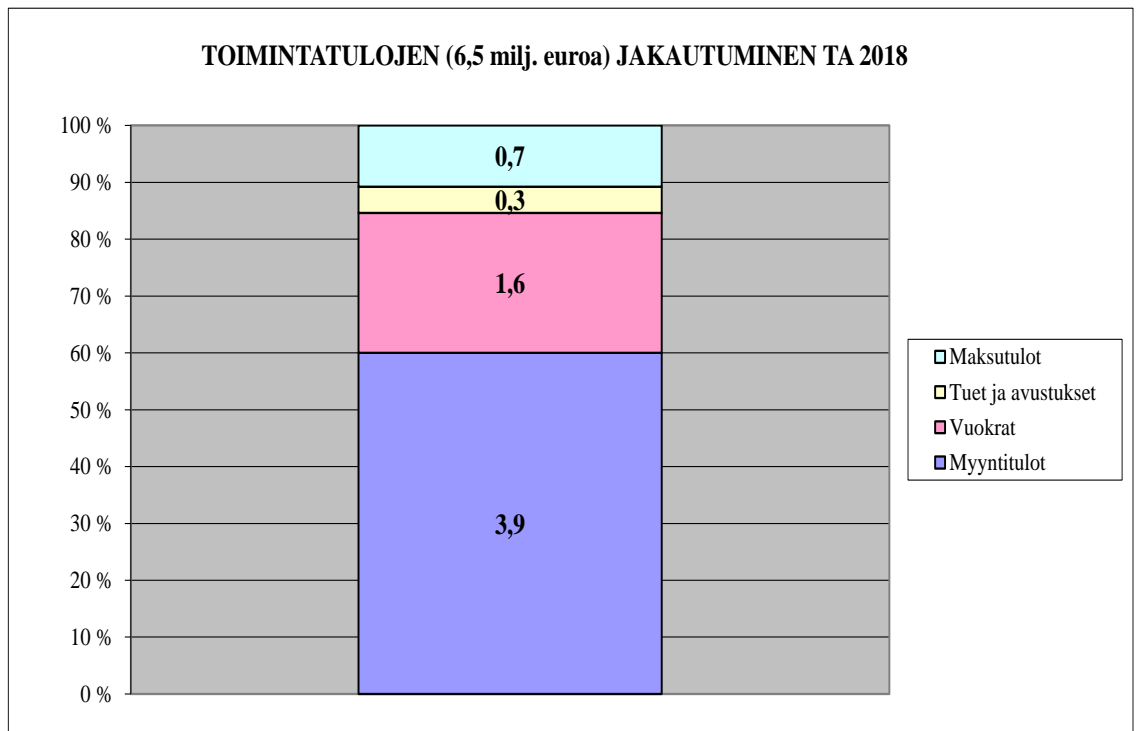
*omahankintameno= investointimeno, josta on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet

Lainakanta:

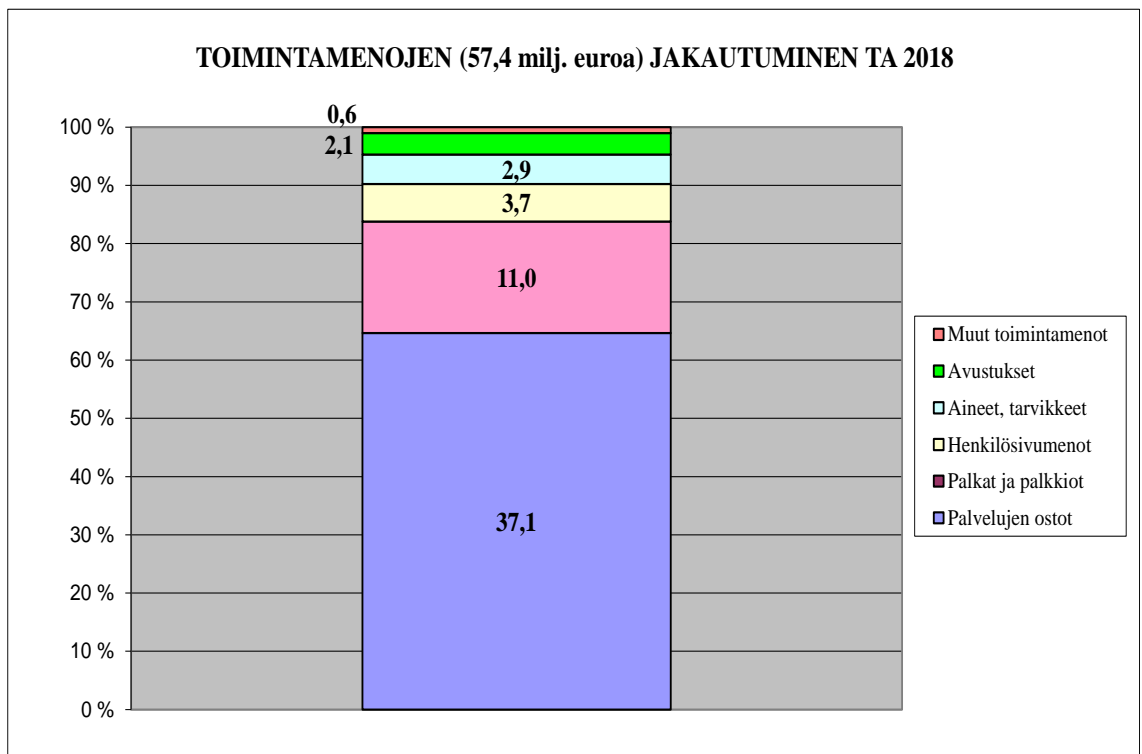
Vuonna 2018 lainakanta pysyy samana kuin mikä se tulee olemaan vuoden 2017 tilinpäätöksessä, tämän hetkisen arvion mukaan noin 30,5 milj. euroa.

Vuonna 2018 investointien puuttuva rahoitus (noin 0,8 milj. euroa) katetaan sijoitusvarojen tuotolla. Suunnitelmakaudella kuitenkin lainat euroa/asukas kasvaa, koska kaupungin asukasmäärä pienenee.

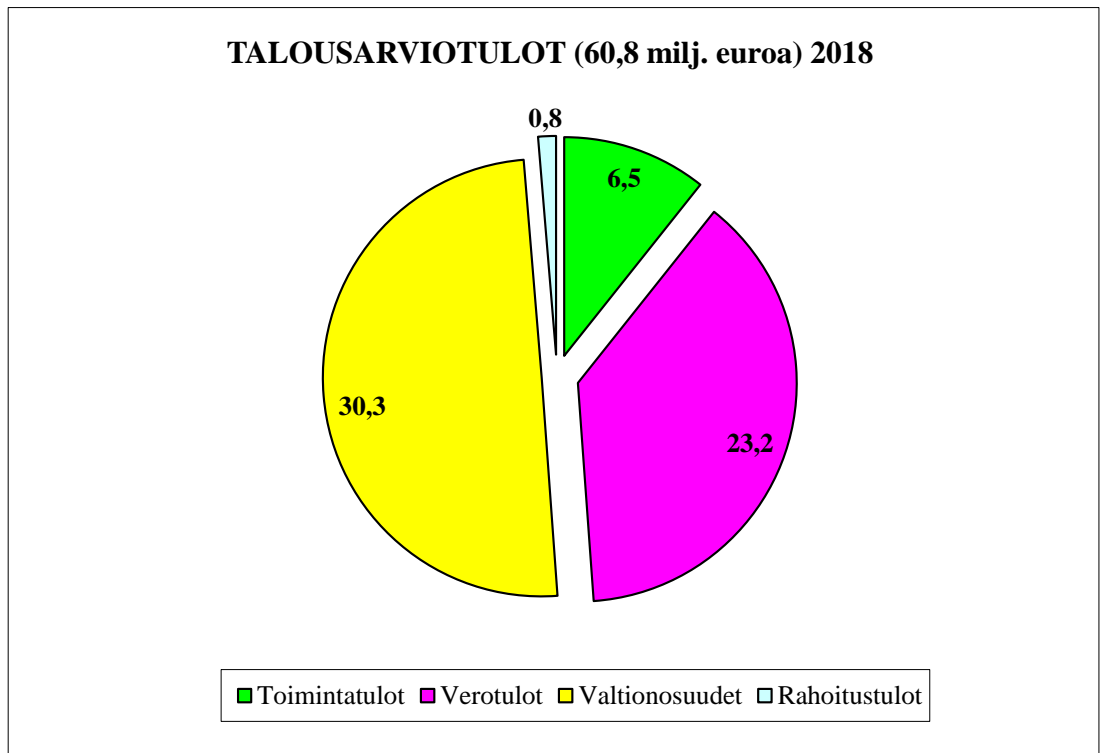
(31.12)	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Lainakanta milj. euroa	29,2	30,5	30,5	30,5	30,5
Lainat €/asukas	3 455	3 609	3 647	3 685	3 721

Toimintatuloja ja toimintamenojen (ulkoiset) jakautuminen talousarviossa 2018:

Myyntituloja ovat vesi- ja jätevesimaksut sekä ateriapalveluiden myyntitulot. Suurin osa vuokratuloista saadaan Ylä-Savon SOTE kuntayhtymältä sen käytössä olevista rakennuksista.

Suurimmat palvelujen ostot ovat Ylä-Savon SOTE kuntayhtymältä noin 32,7 milj. euroa ja Pohjois-Savon pelastuslaitokselta noin 0,7 milj. euroa (maksuosuudet).

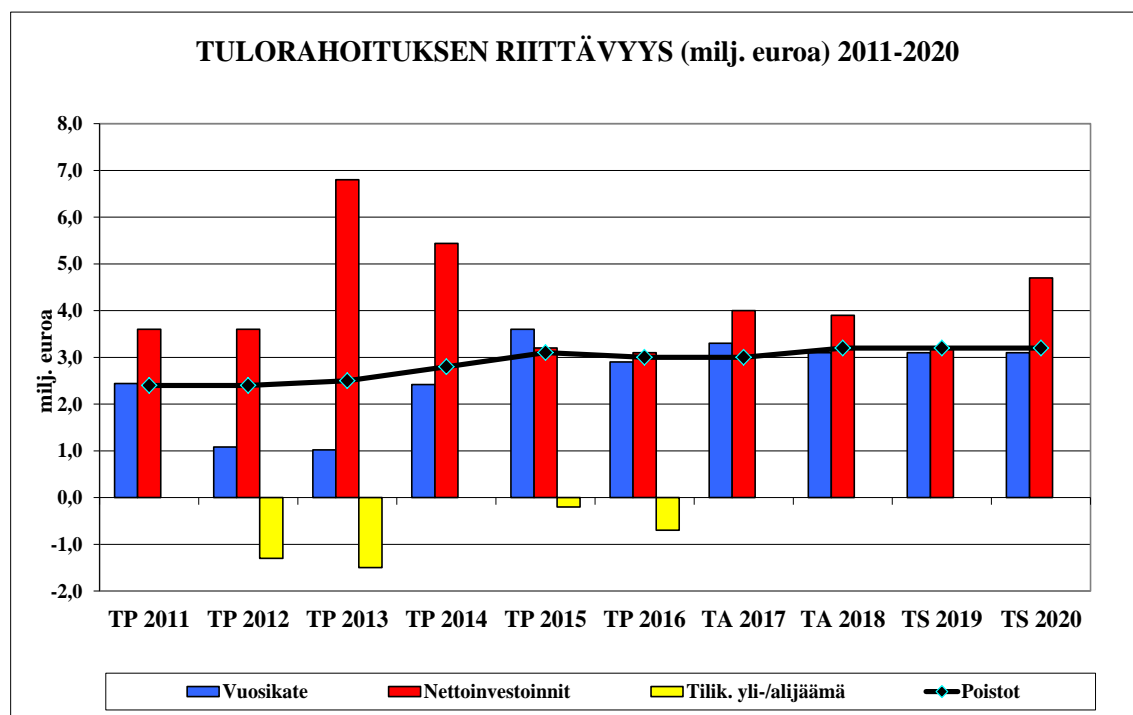
Talousarvion 2018 kokonaistulot:

Tulorahoituksen riittävyys

Seuraavassa taulukossa kuvataan tulorahoituksen riittävyyttä.

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä. Tämä edellyttää, että poistojen määrä vastaa keskimääräisiä vuotuisia korvausinvestointeja.

Taulukosta nähdään, että ko. ajanjaksolla poistot yhteensä ovat vähemmän kuin investointime-
not yhteensä.

3.3. YHTEENVETO TALOUDEN KEHITYKSESTÄ SUUNNITELMAKAUDELLA

Kaupungin talous pysyy koko taloussuunnitelmakaudella kireänä. Liikkumavaraa ei juuri ole käyttötaloudessa eikä myöskään investoinneissa. Edellisten vuosien tapaan suunnitelmakauden tulojen, erityisesti verotulojen arviointiin sisältyy paljon epävarmuustekijöitä. Lisäksi kaupungin talouden suunnittelun epävarmuutta lisää sosiaali- ja terveydenhuollon menokehitys. Ylä-Savon SOTE – kuntayhtymän (sisältää erikoissairaanhoidon) menojen osuus kaupungin budjetista on yli puolet (57 %).

Vireillä olevan sote- ja maakuntauudistuksen on määrä tulla voimaan vuoden 2020 alusta lukien. Sosiaali- ja terveydenhuolto siirtyy kokonaisuudessaan maakuntahallinnolle. Samassa yhteydessä kuntien tuloveroprosenttia leikataan noin 12 % -yksikköä.

Kaupungin investointiohjelma (netto) suunnitelmakaudella 2018 -2020 on yhteensä noin 11,9 milj. euroa. Tärkeitä hankkeita on siirretty suunnitelmakauden ulkopuolelle velkaantumisen hillitsemiseksi

3.4 TALOUSARVION SITOVUUS

Kuntalain 110 §:n mukaan talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Tavoitteet ovat osa talousarviota, jota kaupungin toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava.

Käyttötalousosa (sisältää ulkoiset ja sisäiset):

Tulosaluekohtaiset (=tehtäväaluekohtaiset) määrärahat ja tuloarviot ovat kaupunginvaltuustoon nähden sitovia bruttomääräisenä. Poikkeuksena ovat kuitenkin työllisyyden hoitaminen, elinkeinojen kehittäminen sekä vesi- ja viemärilaitos, joiden määrärahat ja tuloarviot ovat sitovia nettoperiaatteen mukaan.

Tulosaluekohtaiset toiminnalliset tavoitteet ja perustelut esitetään sitovina. Lisäksi mukana on informaatiotietona toimintaa ohjaavia tavoitteita, tunnuslukuja ja mittareita.

Tuloslaskelmaosa:

Verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja – menot, satunnaiset erät ja tilinpäätössiirrot ovat kaupunginvaltuustoon nähden sitovia eriä.

Rahoitusosa:

Kaikki rahoituksen rahavirran erät ovat kaupunginvaltuustoon nähden sitovia.

Investointiosa

Investoinnit ovat sitovia kaupunginvaltuustoon nähden toimielinakohtaisesti hankeryhmittäin seuraavasti:

Kaupunginhallitus	
	Maa-alueet
	Rakennukset
	Kiinteät rakenteet
	Koneet ja laitteet
	Sijoitukset ja muut pitkävaikutteiset menot
Sivistyslautakunta	
	Kiinteät rakenteet
	Koneet ja laitteet
Tekninen lautakunta	
	Kiinteistöt
	Tiet ja alueet
	Vesi- ja viemärilaitos

Kaupunginvaltuuston hyväksyttyä talousarvion saattaa kaupunginhallitus sen täytäntöönpano-ohjeineen lautakuntien noudatettavaksi. Kaupunginhallitus ja lautakunnat hyväksyvät sen jälkeen tulosaluekohtaiset käyttösuunnitelmat ja hankesuunnitelmat. Käyttösuunnitelman hyväksyy toimielin, joka on tulosvastuussa tavoitteiden toteutumisesta ja joka on tilivelvollinen tulosalueen taloudesta. Hankesuunnitelmalla tarkoitetaan toimielimen toimivaltaan kuuluvan investointiosan jakamista eri hankkeille.

Määrärahojen ja tuloarvioiden yhteenvetolaskelma

Seuraavassa taulukossa esitetään talousarvion määrärahojen ja tuloarvioiden yhteenvetolaskelma, jossa on eriteltynä käyttötalousoosan, tuloslaskelmaosan, investointiosan ja rahoitusosan kaupunginvaltuustoon nähden sitovat erät. Lisäksi taulukossa näkyy, onko määräraha brutto- vai nettomääräinen.

Ulkoiset / 1000 €	SITOVUUS	MÄÄRÄRAHAT	TULOARVIOT
KÄYTTÖTALOUSOSA			
Kaupunginhallitus			
Yleishallinto	Brutto	2 063	61
Ruokahuolto	Brutto	1 962	1 254
Elinkeinojen kehittäminen	Netto	565	38
Maaseutuhallinto	Brutto	398	191
Työllisyyden hoitaminen	Netto	373	41
Sosiaalitoimi ja terveydenhuolto	Brutto	34 150	163
Sivistyslautakunta			
Hallinto	Brutto	142	3
Varhaiskasvatus	Brutto	3 795	260
Peruskoulutus	Brutto	5 621	440
Lukiokoulutus, toinen aste ja kans.op.	Brutto	1 345	111
Sivistyspalvelut	Brutto	541	79
Vapaa-aikapalvelut	Brutto	840	310
Tekninen lautakunta			
Hallinto (Tekpa)	Brutto	798	1
Rakennusvalvonta	Brutto	149	68
Tiet ja alueet	Brutto	1 041	248
Kiinteistöt	Brutto	2 676	1 365
Vesi- ja viemärilaitos	Netto	1 003	1 838
TULOSLASKELMAOSA			
Verotulot	Brutto		23 200
Valtionosuudet	Brutto		30 370
Korkotulot	Brutto		17
Muut rahoitustulot	Brutto		793
Korkomenot	Brutto	240	
Muut rahoitusmenot	Brutto	78	
INVESTOINTIOSA			
Kaupunginhallitus			
Maa-alueet	Brutto	25	10
Rakennukset	Brutto	51	
Koneet ja laitteet	Brutto	91	
Sivistyslautakunta			
Kiinteät rakenteet ja laitteet	Brutto	100	10
Koneet ja laitteet	Brutto	40	
Teknien lautakunta			
Kiinteistöt	Brutto	2 450	352
Tiet ja alueet	Brutto	995	50
Vesi- ja viemärilaitos	Brutto	587	
RAHOITUSOSA			
Antolainasaamisten vähennykset	Brutto		180
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	Brutto		2 757
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	Brutto	2 937	
Saamisten muutos	Netto		
TALOUSARVION LOPPUSUMMA		65 056	64 210
Valmistus omaan käyttöön 70.000 euroa			
Rahoitusosan rahavarojen muutos 775.980 euroa			

3.5 KAUPUNKIKONSERNI

Tytäryhteisöille asetettavat tavoitteet kaupungin talousarviossa sekä toteutumisen seuranta

Valtuuston tulee päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta (KuntaL 14 §). Tavoitteilla ohjataan konsernijohtoa, kaupunkia eri yhteisöissä edustavia henkilöitä sekä tytäryhteisöjä. Valtuuston tulee ohjata asettamallaan tavoitteilla myös tytäryhteisöjä niiden omassa tavoitteenasettelussa. Tavoitteiden lisäksi yhtiöiden taloudellista asemaa seurataan tunnuslukujen avulla. Tytäryhteisöille asetettavat tavoitteet tulee pääsääntöisesti ottaa kaupungin voimassa olevaan talousarvioon ja – suunnitelmaan.

Kaupunkistrategia ja omistajaohjauksen periaatteet (KuntaL 14 §, 46 §)

Valtuusto asettaa strategiset tavoitteet kaupunkikonsernissa samaan tapaan kuin se määrittelee ne kaupungissa. Konserniyhtiöille asetettavat liiketoiminnan strategiset kehittämistavoitteet sekä toiminnan ja talouden tavoitteet tulee määritellä siten, että ne perustuvat kaupunkistrategiaan sekä yhtiöiden luokitteluun niiden merkittävyyden ja riskien mukaan.

Omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että kaupungin tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kaupunkikonsernin kokonaisuus. Tytäryhteisön perustamisella tulee aina olla jokin kaupungin toimintaan liittyvä strateginen tavoite ja tytäryhteisön tulee lähtökohtaisesti pyrkiä toteuttamaan näitä omistajan tavoitteita ja tarkoituksellisesti sekä ottaa toiminnassaan ja päätöksenteossään huomioon yhteisön asema osana kaupunkikonsernia.

Omistajaohjauksen periaatteissa valtuuston tulisi ilmaista ne periaatteet, joiden mukaan kaupunki on eri organisaatioissa ja yhteisöissä mukana omistajana, sijoittajana, rahoittajana tai yhteistoiminnassa muiden kuntien kanssa. Periaatelinjausten lähtökohtana tulee olla kaupunkistrategia ja siitä johdetut tavoitteet, jolloin varmistetaan päätöksenteon systemaattisuus ja pitkäjänteisyys.

Valtuuston hyväksymä Kiuruveden kaupunkistrategia on laadittu vuosille 2013 – 2016. Uuden kaupunkistrategian sisällöstä päättää kaupunginvaltuusto toimikautensa ensimmäisen vuoden aikana.

Kiuruveden kaupunginvaltuusto ei ole päättänyt omistajaohjauksen periaatteista.

Konserniohje (KuntaL 47 §)

Kuntalain 47 §:n mukaan omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus. Kunnan tytäryhteisön hallituksen kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus. Konserniohjetta sovelletaan kunnan tytäryhteisöjen sekä soveltuvin osin osakkuusyhteisöjen omistajaohjaukseen.

Konserniohjeessa annetaan tarpeelliset määräykset muun muassa kaupunkikonsernin talouden ja investointien suunnittelusta ja ohjauksesta, konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä riskienhallinnan järjestämisestä sekä konsernin sisäisistä palveluista.

Valtuusto on hyväksynyt Kiuruveden kaupungin konserniohjeen vuonna 2012. Ohje tulee päivittää uuden kuntalain mukaiseksi.

4. TALOUSARVIO 2018 JA TALOUSSUUNNITELMA 2019 -2020

4.1 KÄYTTÖTALOUS

KAUPUNGINHALLITUS / YLEISPALVELUKESKUS

Yleispalvelukeskuksen johtaja: Vs. kaupunginsihteer

Tulosalueet: Yleishallinto, ruokahuolto, elinkeinojen kehittäminen, maataloushallinto, työllisyyden hoitaminen, sosiaalitoimi ja terveydenhuolto (Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä)

YLEISHALLINTO

Vastuhenkilö: Vs. kaupunginsihteer

Tulosalueen toimintastrategia

Yleishallinto huolehtii kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen toimialaan kuuluvien asioiden valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävistä sekä sisäisestä ja ulkoisesta tiedottamisesta. Se avustaa ja tukee kaupunkikonsernin johtoa tavoitteellisessa johtamisessa, toimintojen kehittämisessä, organisoinnissa ja rahoittamisessa. Edelleen se tukee ja luo edellytyksiä muiden palvelukeskusten tulokselliselle toiminnalle sekä antaa tietoon ja osaamiseen perustuvia asiantuntijapalveluja.

Tulosalueen tavoitteet suunnitelmakaudelle 2019 -2020

1. Tehdään yhteistyötä yli kunta-, seutukunta- ja maakuntarajojen silloin kun se on kaupungin edun mukaista.
2. Vahvistetaan kaupungin vetovoimaisuutta.
3. Hoidetaan sijoitusvaroja tarkoituksenmukaisella tavalla. Sijoitusvarojen tuottoja voidaan käyttää suunnitelmallisesti investointien rahoitukseen.
4. Päivitetään yleishallintoon liittyvät ohjeet, suunnitelmat, säännöt ja työhön liittyvät käytännöt ajan tasalle.
5. Jatketaan arkiston kuntoon saattamista maakunta-arkiston määräämälle tasolle.

Tulosalueen palvelusuunnitelman kuvaus vuodelle 2018

Yleishallinnon tulosalueen tehtävänä on järjestää ja tuottaa kaupungin hallinto- ja talouspalvelut, mukaan lukien luottamushenkilöorganisaation toimintaan liittyvät hallinnolliset ja taloudelliset tehtävät.

Tulosalueen haasteellisimmat palvelualueet talousarviovuonna ovat kaupungin tietohallinto ja arkistotoimi. Arkiston kuntoon saaminen vaatii monen vuoden suunnitelmallisen työn.

Arkistointityötä pyritään toteuttamaan tehokkaasti kohdistamalla siihen tarpeen mukaan lisäresursseja (esimerkiksi palkkatuella). Työn edistymisestä raportoidaan kaupunginhallitukselle säännöllisesti.

Kaupungille tehdään toiminnanohjaussuunnitelma (TOS), jonka myötä myös asianhallintajärjestelmä tullaan uudistamaan.

Kaupungin 140-vuotisjuhlavuonna muistamisista kertyneet varat käytetään kaupungin historian kirjoittamistyön valmisteluun.

Savon eläinsairaala Oy:n ja Kiuruveden kaupungin välistä ostopalvelusopimusta varten varataan 30 000 euroa.

Tulosalueen käyttötalouden tavoitteet ja tunnusluvut vuodelle 2018

1. Asianhallintajärjestelmä uudistetaan siten, että uudistettu järjestelmä otetaan käyttöön 1.1.2019 alkaen.
2. Arkiston kuntoon saattamisesta annetaan väliraportti kaupunginhallitukselle keväällä 2018. Raportissa selvitetään missä vaiheessa arkiston kuntoon saattamisessa ollaan ja mitä tehdään loppuvuoden aikana.
3. Kaupungin toimistohenkilöstön työn vaatavuuden arviointi (TVA) uudistetaan ajantasaiseksi ja otetaan käyttöön.
4. Kaupungin henkilöstön työhyvinvoinnin edistämisestä tehdään suunnitelmallisempaa ja nykyistä tehokkaampaa. Henkilöstön työhyvinvointi -toimintaan (TYHY) varataan määräraha vuodelle 2018.

Tulosalueen käyttötalouden perustelut vuodelle 2018

Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää yleishallinnon tulosalueen henkilöstön joustavaa käyttöä. Koko henkilöstön osaamista ja voimavaroja tarvitaan; yhteistyön toimivuuden merkitys korostuu.

Arkiston kuntoon saaminen on monen vuoden työ ja se edellyttää selkeän kokonaissuunnitelman tekemistä ja asioiden aikatauluttamista. Työhön osallistuvat palvelukeskusten arkistovastaavat ja tarvittaessa myös muu henkilöstö. Työtä johtaa arkistos sihteeri.

Yhteistyö- ja markkinointisopimukset: Kiuruveden Iskelmä Oy 40 000 euroa. Avustus Taito Ylä-Savo ry:lle 6 000 euroa. Lisäksi Taito Ylä-Savo ry:n käytössä olevista tiloista ei peritä vuokraa (16 900 euroa).

Tilapäisiä toimikuntia, vanhusneuvostoa, vammaisneuvosto ja nuorisovaltuustoa varten on varattu noin 45 700 euroa (sisältää historian kirjoituksen työryhmän).

Merkittävimmät maksuosuudet: valtio (verotuskustannukset) 167 600 euroa, Pohjois-Savon liitto 64 000 euroa ja kehittämisrahasto 9 700 euroa, Kuntaliitto 27 100 euroa, Työmarkkinalaitoksen jäsenmaksu 6 100 euroa sekä Snellman - Instituutti 1 500 euroa.

Tuloarviot ja määrärahat sekä laskennalliset kustannukset (ulkoiset ja sisäiset):

YLEISHALLINTO	TP 2016	TA 2017	LTK 2018	TA 2018	Muutos-% 2017-2018	TS 2019	TS 2020
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	118 748	108 004	147 805	147 805	36,9	147 805	147 805
Toimintamenot	-2 128 024	-2 185 135	-2 196 276	-2 227 941	2,0	-2 238 891	-2 238 891
Toimintakate (netto)	-2 009 276	-2 077 131	-2 048 471	-2 080 136	0,1	-2 091 086	-2 091 086
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-75 139	-68 679	-60 041	-60 041	-12,6	-60 041	-60 041
Muut laskennalliset kustannukset	-32 222	-25 834	-36 004	-36 004	39,4	-36 004	-36 004
Tehtävän kokonaiskustannukset	-2 235 385	-2 279 648	-2 292 321	-2 323 986	1,9	-2 334 936	-2 334 936

RUOKAHUOLTO**Vastuhenkilö: Ruokapalvelupäällikkö
Tulosalueen toimintastrategia**

Asiakkaille tuotetaan laadukkaat ja ravitsemuksellisesti täysipainoiset, asiakkaiden hyvinvointia tukevat ateriapalvelut kustannustehokkaasti lähi- ja luomuruuan mahdollisuudet hyödyntäen.

Tulosalueen tavoitteet suunnitelmakaudelle 2019 -2020

1. Kehitetään lähi- ja luomuruuan käyttöä kaupungin ruokapalveluissa sekä pyritään ruokapalvelujen kaikissa käytännöissä toimimaan mahdollisuuksien mukaan myös muiden kestävä kehityksen periaatteiden suuntaan
2. Jatketaan seudullista yhteistyötä ja käytetään verkostoitumista ruokapalvelujen kehittämisen tukena
3. Tuetaan työssä jaksamista sekä esimiestyön kautta että muita työhyvinvoinnin edistämisen keinoja käyttäen
4. Kannustetaan henkilöstöä ammattitaidon ylläpitämiseen ja kehittämiseen.

Tulosalueen palvelusuunnitelman kuvaus vuodelle 2018

Koulutusyhteistyötä jatketaan Ylä-Savon muiden kuntien kanssa. Kehitetään Sonkajärven ja Vieremän kanssa yhteistä seudullista tuotannonohjausjärjestelmää.

Lähiuokahankinnoissa tehdään alueellista yhteistyötä sekä hyödynnetään IS -Hankinta Oy:n palveluja. Tarvittaessa lähiruokahankinnat kilpailutetaan itse tai käytetään suorahankintaa.

Ollaan aktiivisesti mukana kehittämässä menetelmiä, joilla lähi- ja luomuruuan hankkimista voidaan tulevaisuudessa helpottaa. Lähi- ja luomuruuan saatavuus ja käytettävyys pyritään turvaamaan tekemällä yhteistyötä Kiuruveden elinkeinotoimen sekä alueen yrittäjien kanssa.

Tulosalueen käyttötalouden tavoitteet ja tunnusluvut vuodelle 2018

1. Panostetaan kotimaisten raaka-aineiden sekä lähi- ja luomuruuan käyttöön. Kehitetään yhteistyössä lähiruokatoimijoiden kanssa uusia käyttökelpoisia tuotteita, joilla voidaan mahdollistaa lähiruuan käyttö myös jatkossa.
2. Jatketaan seudullista yhteistyötä ja tiivistetään verkostoitumista ruokapalvelujen kehittämisen tukena.
3. Tuetaan työssä jaksamista yhteistyössä työterveyshuollon kanssa. Työhyvinvointiin kiinnitetään huomiota ja sitä edistetään koulutuksen ja esimiestyön kautta sekä muita työhyvinvointia tukevia vaikuttamisen keinoja käyttäen.
4. Kannustetaan henkilöstöä ammattitaidon ylläpitämiseen ja kehittämiseen.

TUNNUSLUVUT	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Ateriasuoritteita	425 554	460 970	386 260	386 260	386 260

Koulujen valmistuskeittiöiden suoritteenä on käytetty kerrointa 1,0 ja jakelukeittiöiden kertoimena 0,75.

Tulosalueen käyttötalouden perustelut vuodelle 2018

Elintarvikehankinnoissa kiinnitetään erityistä huomiota siihen, että käytettävistä raaka-aineista mahdollisimman suuri osa on kotimaista alkuperää. Lähi- ja luomuruokaan tullaan panostamaan vielä aikaisempaa enemmän kaupungin strategisen linjauksen mukaisesti. Lisäpanos tähän tuodaan osittain myös Ylä-Savon kuntien yhteisesti toteuttaman ympäristövastuullisuuskoulutuksen kautta, jossa on tavoitteena löytää uusia tapoja hyödyntää entisiä ja uusia lähiraaka-aineita kustannustehokkaasti.

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ostot kaupungin ruokahuollolta ovat vähentyneet merkittävästi jo vuoden 2017 aikana. Terveyskeskuksen vuodeosastojen paikkaluku on pudonnut ja lisäksi VIRRANRANNASTA siirtyy yksi osasto terveystieteiden vuodeosastolle väistöön. Kotipalveluaterioitten määrä on myös vähentynyt koko ajan. Tämä osaltaan pienentää elintarvikkeisiin varattavan rahan määrää. Lähes kaikki Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ostamat ateriat jaetaan keskitetyksi henkilökohtaisille tarjottimille. Ateriamäärän pienentyminen vaikuttaa jonkin verran keskitetyssä jaossa käytettävään työaikaan, mutta ruuanvalmistukseen tarvittavaan henkilöstöresurssiin sillä ei ole juurikaan vaikutusta. Lounasjaossa tarvitaan neljä työntekijää, joten ruuanjaon osuus jakautuu usealle eri työvuorolle ollen vain pieni osa työvuoron kaikista tehtävistä. Keskuskeittiö on auki 7 päivänä viikossa klo 6.00 -17.30, joten nämä toiminta-ajat vaativat tietyt henkilöstöresurssit. Kokonaisuutena siis sote -aterioiden väheneminen ei vielä vaikuta päivittäisten työvuorojen määrään muulloin kuin koulujen loma-aikoina.

Sekä keskuskeittiössä että muissa keittiöissä on useita sellaisia työntekijöitä, jotka tarvitsevat joko kevennettyä työtä tai he eivät voi työskennellä henkilökohtaisista syistä jossain tiettyssä keittiössä.

Kun raskaimmat työvuorot jäävät harvempien työntekijöiden tehtäväksi, tämä rasittaa näitä työntekijöitä enemmän aiheuttaen uusia työnkeventämistarpeita. Asiassa tehdään yhteistyötä työterveyshuollon kanssa ja tilanteisiin pyritään puuttumaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Henkilöstössä tulee lähivuosina olemaan erityinen eläköitymisten tihentymä. Henkilökunnasta on 1956 syntyneitä 3 ja 1957 syntyneitä samoin 3, 1959 syntyneitä on 2.

Tuloarviot ja määrärahat sekä laskennalliset kustannukset (ulkoiset ja sisäiset):

RUOKAHUOLTO	TP 2016	TA 2017	LTK 2018	TA 2018	Muutos-% 2017-2018	TS 2019	TS 2020
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	2 464 974	2 523 557	2 440 863	2 440 863	-3,3	2 440 863	2 440 863
Toimintamenot	-2 270 187	-2 403 445	-2 330 241	-2 330 241	-3,0	-2 333 541	-2 333 541
Toimintakate (netto)	194 787	120 112	110 622	110 622	-7,9	107 322	107 322
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-92 046	-89 373	-83 031	-83 031	-7,1	-83 031	-83 031
Muut laskennalliset kustannukset	-29 308	-29 715	-27 829	-27 829	-6,3	-27 829	-27 829
Tehtävän kokonaiskustannukset	-2 391 541	-2 522 533	-2 441 101	-2 441 101	-3,2	-2 444 401	-2 444 401

ELINKEINOJEN KEHITTÄMINEN

Vastuuhenkilö: Kaupunginjohtaja

Tulosalueen toimintastrategia

Elinkeinojen kehittämisen tehtävät määräytyvät kaupunkistrategiasta johdetun maaseutu- ja elinkeino-ohjelman 2014 -2017 mukaisesti (kaupunginvaltuusto 16.6.2014). Sen mukaisesti tavoitteena on vahvistaa elinkeinopohjaa kehittää yrittäjyyttä, vahvistaa Kiuruveden asemaa maidon ja lihan tuotannossa sekä jatkojalostuksessa. Elinkeinopalvelu jakautuu yritysneuvontaan ja maaseudun kehittämisyksikköön, joiden lisäksi elinkeinojen kehittämisen alle kuuluvat markkinointi ja oman alan hankkeet.

Tulosalueen tavoitteet suunnitelmakaudelle 2019 -2020

1. Uuden yritystoiminnan saaminen, sekä pienten ja keskisuurten toimivien yritysten neuvonta, tukeminen ja kasvun edistäminen sekä eri hankkeiden hyödyntäminen toiminta-alueella.

Markkinoinnin keinoin Kiuruveden esille tuominen yritysten sijaintipaikkakuntana ja asuinpaikkakuntana sekä sosiaalisen median hyödyntäminen.
2. Maidon ja lihan tuotanto, elintarvikkeiden jatkojalostuksen kehittäminen sekä maatalousyrittäjyyden jatkuvuus ja kehittäminen

3. Teknologia-, metsä- ja bioenergiateollisuuden sekä elinkeinotoimintaa edesauttavan infra-rakentamisen tukeminen erityisasiantuntijapalveluiden kautta muun muassa liikenneyhteyksien kehittäminen.

Yhteistyö seudullisten toimijoiden kanssa muun muassa yhteinen Ylä-Savon strategia työvoiman saatavuuden varmistamiseksi ja teollisuuden kehittämiseksi.

Tulosalueen palvelusuunnitelman kuvaus vuodelle 2018

YRITYSNEUVONTA

Yritysneuvojan tehtävänä on neuvoa yrityksen perustamisasioissa ja toiminnan käynnistämisesä. Elinkeinopalvelut pyrkii aktivoimaan alueen uusyritysperustantaa (sisältäen maatalouden sivuelinkeinot) ja toimivien yritysten valmiuksia toimia ja kehittyä muun muassa erilaisten tilaisuuksien ja hankkeiden kautta. Yritysneuvoja on myös tukena yrityksen eri elinkaaren vaiheissa, kuten kehittäminen, kasvu, omistajanvaihdos ja mahdollisissa yrityksen ongelmatilanteissa. Yritysneuvontaan kuuluu myös rahoitusneuvonta, joka pitää sisällään EU-rahoitusneuvonnan käsittäen Leader – rahoituksen ja Pohjois-Savon Ely -keskuksen avustukset (investointi, kehittäminen) sekä Finnveran rahoitusinstrumentit yritystoiminnan eri vaiheisiin. Yritysneuvoja on tukena alueen omistajanvaihdos- ja sukupolvenvaihdostilanteissa muun muassa Savon Yrittäjien hallinnoiman ”Omistajanvaihdos” – hankkeen kautta järjestämällä yhteistyössä asiantuntijatilaisuuksia Kiuruvedellä. Yritysneuvontaan kuuluu myös sijoittautumispalvelut eli uusien yritysten saaminen Kiuruvedelle sekä toimitilojen markkinointi. Yritysneuvojan vastuulla on yleisneuvonnan lisäksi myös starttirahalausuntojen laatiminen TE -toimistolle ja Finnveralle. Yhteistyötä tehdään myös YTYÄ – hankkeen kanssa työvoiman saatavuuden ja työllistymisen varmistamiseksi. Kiuruvettä tuodaan esille potentiaalisena asuinpaikkakuntana ja yritysten sijoittautumiskuntana monipuolisine kulttuuri- ja liikuntapalveluineen. Näkyvyyttä sosiaalisessa mediassa kehitetään. Näkyvyyttä pyritään saamaan myös markkinointiyhteistyösopimusten kautta.

Yritysneuvonta tekee yhteistyötä muun muassa seuraavien kumppaneiden kanssa:

- toimitila-asioissa Kiuruveden Yrityskiinteistöt Oy (Omni Yrityspalvelut Oy)
- toimitilarekisteriasioissa Iisalmen kaupunki, Sonkajärvi ja Vieremä
- seutuyhteistyö kuntien kanssa

Yritysneuvontaa toteutetaan Yritys-Suomi, Ylä-Savo yrityspalvelusopimuksen mukaisesti.

MAASEUDUN KEHITTÄMISYKSIKKÖ

Maaseudun kehittämissyksikkö toimii kolmen kunnan alueella (Kiuruvesi, Pielavesi ja Keitele). Se tuottaa talousneuvonta- ja kehittämispalveluja alueen maatalousyrittäjille.

Kehittämissyksikkö laatii alueen peltoarviolausunnot, edistää hankkeiden toimintaa ja kannustaa hakemaan LEADER- ym. – rahoitusmuotoja maatalotoiminnan kehittämiseen ja investointeihin. Kehittämissyksikkö toimii aktiivisesti eri hankkeiden ohjausryhmissä ja pyrkii edistämään maatalouden yritystoimintaa myös hankkeiden kautta. Kehittämissyksikön vastuulla on Yrityspuisto Leivonen, jonka toimintaa pyritään edistämään ja parantamaan Kehittämissyksikkö myöntää kylien sekä maatilayritysten avustukset yhteistoiminta-alueella. Yhteistoiminta-alueella toimii neuvottelukunta, M-ryhmä, joka kokoontuu 1-3 kertaa vuodessa.

Perustettavien yritysten määrä on pudonnut koko Ylä-Savon alueella ja yleisesti ottaen koko Suomessa. Tähän asti on syynä ollut, että pankit eivät rupea rahoittamaan uusia yrityksiä kovin helposti. Pankit vaativat edelleen aiempia vuosia suuremmat vakuudet, joka on aiheuttanut sen, että yritykset jäävät rahoittamatta ja perustamatta. Lievän noususuhdanteen aikana tilanne on se, että uusia yrityksiä ei perusteta, koska ihmiset ovat työllistyneet. Palkkatyössä käyvät eivät uskalla luopua varmasta tulonlähteestään.

Työttömän henkilön kannattavankin yritysideoita haaveet voivat kaatua lainan saamisen vaikeuteen ja siihen, etteivät avustukset ole heidän haettavissa. Tilanne on heijastunut myös toimiviin yrityksiin, sillä tavalla, että on vaikeampi saada käyttöpääomaa tilapäiseen tarpeeseen. Tämä on jopa kasvun este. Suurin haaste on meneillään olevalla ohjelmakaudella se, että miten yritystuet saadaan käyttöön? Myöntökriteerit on määritelty niin tiukaksi, etteivät ne palvele markkinoilla olevien yritysten tarpeita. Näin ollen tuet jäävät hyödyntämättä alueellamme, niin alkavien kuin toimivien yritysten kohdalla.

Tulosalueen käyttötalouden tavoitteet ja tunnusluvut vuodelle 2018

1. Yritysneuvonta

Uusien yritysten perustaminen: 20 kpl

Asiakaskontaktien määrä: 40 kpl

2. Maaseudun kehittämissyksikkö

Maatilakäynnit yhteistoiminta-alueella vähintään 30 kpl (neuvonta, jaksaminen/hyvinvointi, bioenergia, talous, SPV – suunnittelu, investointitarve)

Yhteistoimintaosuudet ja avustukset: Ylä-Savon Veturi ry:n seururaha 25 300 euroa (kolme euroa/asukas), Ylä-Savon ammattiopiston seururaha 42 300 euroa (viisi euroa/asukas) ja hallinnointiin 5 600 euroa, Kiuruveden Yrityskiinteistöt Oy: avustus 320 000 euroa (lainojen hoitomenot 290 000 euroa, lisäksi metallihallin vuokratkompensaatiota 30 000 euroa).

Maaseudun kehittämissavustukset: vuosilomaoikeutettujen maatilayrittäjien maksullinen lomitustoiminta 28 000 euroa, muiden maatilayrittäjien tuki 8 000 euroa, 4H-yhdistyksen toiminta-avustus 7 000 euroa ja kylätoiminta-avustukset 7 000 euroa

Tulosalueen käyttötalouden perustelut vuodelle 2018

Uusien yritysten perustaminen on vähentynyt koko Ylä-Savon alueella. Kaupunkistrategiassa yksi tavoite on ollut, että Kiuruvedelle perustetaan vuosittain 20 yritystä. Tavoite toteutui poikkeuksellisen hyvin vuonna 2017. Odotettavissa on, että vuosi 2018 on rauhallisempi uusyritysperustannassa, koska noususuhdanteen aikana uusia yrityksiä perustetaan vähemmän, koska ihmiset ovat työllistyneet. Yritys perustetaan omasta vapaasta tahdosta ja yrityksellä on oltava edellytykset kannattavaan yritystoimintaan, niin että yrittäjä pystyy saamaan elantonsa. Yritysten perustamisen määrään ei pystytä suoranaisesti vaikuttamaan, koska liikeidea voi olla hyvä, mutta sitten onkin luottotiedoissa häiriöitä, joka estää yrityksen perustamisen. Yritysten kanssa toimiessa painopisteenä onkin erilaiset aktiivointi- ja infotilaisuudet sekä yrittäjyyttä palvelevat maksuttomat neuvontapalvelut.

Kiuruveetta pyritään tuomaan esille kehittämällä markkinointiviestintää myös sosiaalisessa mediassa. Tarkoitus on tehdä oppilaitosyhteistyötä ja saada harjoittelija/lopputyöntekijä kehittää viestintää Kiuruveden kaupungille. Näkyvyyttä pyritään myös lisäämään uudistamalla nettisivuja.

Tuloarviot ja määrärahat sekä laskennalliset kustannukset (ulkoiset ja sisäiset):

ELINKEINOJEN KEHITTÄMINEN	TP 2016	TA 2017	LTK 2018	TA 2018	Muutos-% 2017-2018	TS 2019	TS 2020
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	51 626	53 750	38 450	38 450	-28,5	38 450	38 450
Toimintamenot	-507 136	-565 381	-750 595	-720 595	27,5	-720 886	-720 886
Toimintakate (netto)	-455 510	-511 631	-712 145	-682 145	33,3	-682 436	-682 436
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-658 240	-306 640	-20 040	-20 040	-93,5	-20 040	-20 040
Muut laskennalliset kustannukset	-5 084	-5 791	-5 617	-5 617	-3,0	-5 617	-5 617
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 170 460	-877 812	-776 252	-746 252	-15,0	-746 543	-746 543

MAATALOUSHALLINTO**Vastuhenkilö: Maataloussihteeri**

Maatalouden tukihallintoyksikkö

Tulosalueen toimintastrategia

Keitele, Kiuruvesi ja Pielavesi ovat muodostaneet 1.1.2012 alkaen maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueen, jossa järjestäjäkuntana toimii Kiuruveden kaupunki. Maatalouden tukihallintoyksikkö tuottaa ja turvaa toimintaedellytykset maataloustukijärjestelmän kuntakohtaiseen hoitamiseen, maaseutuväestön tarvitsemiin hallinnon alaan liittyviin palveluihin sekä maaseutuelinkeinoviranomaiselle kuuluviin muihin viranomaistehtäviin lähipalveluina yhteistoiminta-alueen jokaisessa kunnassa. Maatalouden tukihallintoyksikkö huolehtii toimialansa toiminnan, talouden ja organisaation kehittämisestä tasapuolisesti ja tasa-arvoisesti kaikissa yhteistoiminta-alueen kunnissa. Maatalouden tukihallintoyksikön jaettavat kustannukset jaetaan yhteistoiminta-alueen kuntien kesken 15.6.2017 tukea hakeneiden tilojen suhteessa. Tukea hakeneita tiloja oli Kiuruvedellä 413, Pielavedellä 188 ja Keiteleellä 69.

Palvelustrategia:

Maatalouden tukihallintoyksikkö tarjoaa ja toteuttaa maatalousyrittäjille laadultaan ja kustannustehokkuudeltaan edulliset kuntatasolle kuuluvat maataloushallinnon tehtävät ja palvelut.

Maatalouden kehityksen strategia:

Edistetään maatalojen rakennekehitystä ja maataloustukijärjestelmän hyväksikäyttöä tavoitteena on hyödyntää tukijärjestelmän mahdollisuudet. Maaseudun säilymistä viihtyisänä ja vetovoimaisena asuin- ja elinympäristönä kehitetään huomioimalla ympäristöön liittyvät erityisarvot.

Työssä jaksamisen strategia:

Maatalouden tukihallintoyksikön henkilökunnan fyysisen ja henkisen työkyvyn ylläpitämistä sekä työhyvinvointia ylläpidetään järjestämällä säännöllisiä kehityskeskusteluja ja keskustelutilaisuuksia sekä osallistumalla hallinnonalaa koskevaan koulutukseen.

Tulosalueen tavoitteet suunnitelmakaudelle 2019 -2020

1. EU- ja kansallisten maataloustukien käsittely valtakunnallisessa aikataulussa tavoitteena oikein myönnetty ja maksetut tuet.
2. Tuenhakijoille tiedotetaan maatalouden tukijärjestelmien muutoksista tavoitteena EU:n ja kansallisten tukien täysimääräinen hyödyntäminen.
3. Valmistautuminen maakuntaudistukseen, kun maaseutuhallinto siirtyy kunnilta maakuntahallinnolle vuonna 2020. Tavoitteena on pyrkiä vaikuttamaan niin, että nykyiset yhteistoiminta-alueen toimipisteet säilyvät.

Tulosalueen palvelusuunnitelman kuvaus vuodelle 2018

1. Maataloustukihakemukset käsitellään ja tallennetaan siten, että maksatukset voidaan toteuttaa valtakunnallisessa aikataulussa, tavoitteena oikein myönnetty ja maksetut tuet.
2. Maksajavirastosopimuksen mukaista tukihallintoa kehitetään vastaamaan kaikkien sopimuskuntien tarpeita yhteistyössä tuottajajärjestöjen ja muiden yhteistyötoimijoiden kanssa.
3. Edistetään sähköisen tukihaun käytön lisääntymistä osallistumalla sähköiseen tukihakuun liittyvään koulutukseen yhteistyössä tuottaja- ja neuvontajärjestön kanssa.

Tulosalueen käyttötalouden tavoitteet ja tunnusluvut vuodelle 2018

1. Yhteistoiminta-alueen jokaisessa kunnassa on oma maataloustoimiston toimipiste
2. Maatalousyrittäjille turvataan maatalouspalvelujen hyvä saatavuus, tavoitettavuus ja henkilökohtainen palvelu.
3. Henkilöstön työssä viihtymistä ja jaksamista ylläpidetään ja kehitetään kehityskeskustelulla, palavereilla ja tiiviillä kanssakäymisellä henkilöstön kesken.

Maatalouden tukihallintoyksikkö / tuet

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Kiuruvesi, Pielavesi, Keitele: tukea hakeneet tilat yhteensä kpl	685	670	660	650	630
Kiuruvesi, Pielavesi, Keitele: maataloustuet yhteensä, milj. euroa	36,0		33,0	33,0	30,0
Kiuruvesi: maataloustuet yhteensä: Kiuruvesi, milj. euroa	25,7		24,0	24,0	21,0
Kiuruvesi: tilojen lukumäärä, kpl	414	413	400	390	380

Tulosalueen käyttötalouden perustelut vuodelle 2018

Tukijärjestelmän monimutkaisuus vaatii henkilöstön jatkuvaa kouluttautumista. Tukehtojen säästäminen on tärkeää henkilöstölle, jotta voimme palvella jatkossakin joustavasti, laadukkaasti ja asiantuntevasti asiakkaitamme. Vaikka viljelijäasiointi sähköisesti on lisääntynyt, niin kunnille siirtyneet tehtävät Ely:ltä ja monimutkainen tukijärjestelmä on lisännyt maataloustoimiston työmäärää. Useat hakemukset ja toiminnot viljelijä voi siis tehdä sähköisesti, mutta osan tukihakemuksista viljelijä joutuu tekemään vieläkin paperisena, jolloin kiinteän toimipisteen ja henkilökohtaisen palvelun tarve on ehdoton viljelijöiden kannalta. Henkilöstöressit on säilytettävä vähintään nykyisellä tasolla.

Kunta on velvollinen järjestämään ympäristökorvaukseen sitoutuneille viljelijöille sitoumukseen liittyvän koulutuksen vuosittain. Näitä koulutuksia järjestetään useammassa yhteistoiminta-alueen kunnassa ja koulutuspäivien järjestäminen joudutaan ostamaan ulkopuoliselta taholta. Kyseessä oleva velvoite puuttuu muutamalta viljelijältä ja joudumme varautumaan koulutuksen järjestelyihin ja kuluihin.

Tuloarviot ja määrärahat sekä laskennalliset kustannukset (ulkoiset ja sisäiset):

MAATALOUSHALLINTO	TP 2016	TA 2017	LTK 2018	TA 2018	Muutos-% 2017-2018	TS 2019	TS 2020
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	232 381	198 377	190 565	190 565	-3,9	190 565	190 565
Toimintamenot	-454 681	-426 236	-409 418	-409 418	-3,9	-418 999	-418 999
Toimintakate (netto)	-222 300	-227 859	-218 853	-218 853	-4,0	-228 434	-228 434
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0	0
Muut laskennalliset kustannukset	-7 270	-6 855	-7 757	-7 757	13,2	-7 757	-7 757
Tehtävän kokonaiskustannukset	-461 952	-433 091	-417 175	-417 175	-3,7	-426 756	-426 756

TYÖLLISYYDEN HOITAMINEN

Vastuuhenkilö: Vs. kaupunginsihteeri

Tulosalueen toimintastrategia

Kaupungin työllistämistoimien tarkoituksena on alentaa pitkäaikais- ja nuorisotyöttömyyttä, ehkäistä syrjäytymistä sekä parantaa työllistettävien valmiuksia omaehtoiseen koulutuksen hankintaan ja työnsaantiin.

Tulosalueen tavoitteet suunnitelmakaudelle 2019 -2020

1. Työllistämistoimia tehostetaan yhteistyössä Kiuruveden Urheilijat ry:n, työ- ja elinkeinotoimiston, nuorten työpajan sekä järjestöjen kanssa.
2. Kaupunki lievittää pitkäaikaistyöttömyyttä Kiuruveden Urheilijat ry:n kanssa tehdyllä yhteistyösopimuksella sekä muiden yhteisöjen avustustoiminnalla.
3. Tuetaan yrityksiä ja kotitalouksia nuorten kesätyöllistämässä.

Tulosalueen palvelusuunnitelman kuvaus vuodelle 2018

Etsitään uusia keinoja alentaa pitkäaikais- ja nuorisotyöttömyyttä kaupungin työmarkkinatuen kuntaosuuden pienentämiseksi ja kasvun hillitsemiseksi. Vuodesta 2006 alkaen kunnat ovat joutuneet maksamaan yli 500 päivää työttömänä olleiden työmarkkinatuesta puolet. Työmarkkinatuen kuntaosuus laajentui 2015 alusta lukien kaikkiin yli 300 päivää työttömänä olleisiin.

Kaupunki jatkaa Kiuruveden Urheilijat ry:n kanssa sopimusta yhteistyöstä työllisyyden hoitamisessa. Kaupunki maksaa Kiuruveden Urheilijat ry:lle 110 000 euroa. Lisäksi varataan 70 000 euron määräraha työttömien työllistämiseen työssäoloehdon (26 viikon) täyttymiseksi.

Kaupunki toimii velvoitetöylyllistettyjen henkilöiden työnantajana.

Tulosalueen käyttötalouden tavoitteet ja tunnusluvut vuodelle 2018

Pyritään työllistämään mahdollisimman paljon niitä henkilöitä, joiden työmarkkinatuesta kaupunki joutuu maksamaan puolet.

Työllistämisyavustusta yhteisöille: Ylä-Savon TOIMI – valmennussäätiö 30 000 euroa, Kiuruveden Urheilijat ry:n (hanke) 20 000 euroa, Kiuruveden Työttömät ry vuokratuki 7 000 euroa, Päiväkeskus Pysäkki 5 000 euroa. Yhteensä 62 000 euroa.

Tulosalueen käyttötalouden perustelut vuodelle 2018

Kaupungin ja Kiuruveden Urheilijat Ry:n välisellä sopimuksella pyritään vähentämään laajasti pitkäaikaistyöttömyydestä aiheutuvia kustannuksia ja muita ongelmia. Kiuruveden Urheilijoiden työllistämistoiminta vähentää kaupungin osuutta pitkäaikaistyöttömien työmarkkinatuesta. Lisäksi aktiivinen työllistämistoiminta parantaa pitkäaikaistyöttömien asemaa sekä vähentää ja lievittää siitä aiheutuvia ongelmia yksilöille.

Lähtökohtaisesti myös muut työllisyysasioiden parissa työskentelevät toimijat pyrkivät vähentämään työttömyydestä aiheutuvia ongelmia. Kaupungin rahallisella panostuksella varmistetaan osaltaan toimijoiden toimintamahdollisuudet.

Yritysten ja kotitalouksien tukeminen nuorten kesätyöllistämässä mahdollistaa paremmin nuorten tutustumisen työelämään ja sen pelisääntöihin. Erityisesti kotitalouksien kohdalla kaupungin maksamalla tuella on merkitystä ja se vaikuttaa merkittävästi niiden työllistämismahdollisuuksiin.

Tuloarviot ja määrärahat sekä laskennalliset kustannukset (ulkoiset ja sisäiset):

TYÖLLISYYDEN HOITAMINEN	TP 2016	TA 2017	LTK 2018	TA 2018	Muutos-% 2016-2017	TS 2019	TS 2020
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	27 159	15 000	41 000	41 000	173,3	41 000	41 000
Toimintamenot	-313 008	-303 334	-303 140	-373 140	23,0	-303 308	-303 308
Toimintakate (netto)	-285 849	-288 334	-262 140	-332 140	15,2	-262 308	-262 308
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0	0
Muut laskennalliset kustannukset	-2 007	-2 243	-2 259	-2 259	0,7	-2 259	-2 259
Tehtävän kokonaiskustannukset	-315 015	-305 577	-305 399	-375 399	22,8	-305 567	-305 567

SOSIAALITOIMI JA TERVEYDENHUOLTO**Vastuhenkilö: Kaupunginjohtaja****Tulosalueen tavoitteet suunnitelmakaudelle 2019 -2020**

1. Erikoissairaanhoidon menojen hillitseminen perusterveydenhuoltoa vahvistaminen; lääkäreiden virat täytetään, ajanvarausvastaanoton toimivuutta parannetaan (vastaanotolle tulee päästä 1-2 viikossa).
2. Sosiaali- ja terveydenhuollon lähipalvelujen turvaaminen

Tulosalueen palvelusuunnitelman kuvaus vuodelle 2018**Tulosalueen käyttötalouden tavoitteet ja tunnusluvut vuodelle 2018**

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ja Kiuruveden kaupungin välille laaditaan vuosittain palvelusopimus palvelujen tuottamisesta. Palvelusopimuksen hyväksyy kaupunginvaltuusto. Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän maksuosuus on 32 760 000 euroa, josta Kysin osuus on 8 400 000 euroa. Työmarkkinatuen laskennallisen kuntaosuuden määräksi on arvioitu 530 000 euroa.

Sosiaalitoimen avustukset: Rintamaveteraanit ry 7 500 euroa, Sotainvalidit 1 500 euroa, Pohjois-Savon Näkövammaiset ry:n äänilehteä varten 800 euroa, Kiuruveden Varapäre ry:n toiminta-avustus 22 500 euroa ja vuokratuki 5 300 euroa, Pysäkki ry 46 000 euroa ja Mannerheimin Lastensuojeluliiton/lastenkaitoja 2 500 euroa. Avustukset yhteensä 80 800 euroa.

Tuloarviot ja määrärahat sekä laskennalliset kustannukset (ulkoiset ja sisäiset):

SOS.TOIMI JA TERV.HUOLTO	TP 2016	TA 2017	LTK 2018	TA 2018	Muutos-% 2017-2018	TS 2019	TS 2020
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	169 926	165 967	162 553	162 553	-2,1	162 553	162 553
Toimintamenot	-35 493 819	-35 254 928	-34 220 188	-34 156 098	-3,1	-34 266 561	-34 266 561
Toimintakate (netto)	-35 323 893	-35 088 961	-34 057 635	-33 993 545	-3,1	-34 104 008	-34 104 008
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-4 300	-4 300	-4 300	-4 300	0,0	-4 300	-4 300
Muut laskennalliset kustannukset	-1 249	-1 073	-1 155	-1 155	7,6	-1 155	-1 155
Tehtävän kokonaiskustannukset	-35 499 368	-35 260 301	-34 225 643	-34 161 553	-3,1	-34 272 016	-34 272 016

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän talousarvio 2018 / Kiuruvesi

PALVELU	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos-% 2017-2018
Aikuispsykososiaaliset palvelut	2 072 000	2 074 000	2 086 000	0,6
Aikuissosiaalityö	342 000	386 000	313 000	-18,9
ESH ostettu	8 176 000	8 400 000	8 400 000	0,0
Oma ESH,tuotteistettu	2 242 000	1 486 000	1 397 000	-6,0
Hoito ja hoiva	10 925 000	11 367 000	11 057 000	-2,7
Kuntoutus	292 000	355 000	353 000	-0,6
Perhepalvelut	2 068 000	2 075 000	1 813 000	-12,6
Suun terveydenhuolto	568 000	760 000	766 000	0,8
Työterveyshuolto	-43 000			
Vammaispalvelut	3 555 000	3 446 000	3 306 000	-4,1
Vastaanotto	2 941 000	2 738 000	2 685 000	-1,9
Ympäristötoimi	374 000	393 000	389 000	-1,0
PALVELUT YHT	33 512 000	33 480 000	32 565 000	-2,7
Hallinto seudulliset	101 000	254 000	194 000	-23,6
Maksuosuus	33 613 000	33 734 000	32 759 000	-2,9
YTY:n alijäämän kattaminen	23 000	5		-100,0
ESH ostettu	8 176 000	8 400 000	8 400 000	0,0
Oma toiminta	25 436 000	25 335 000	24 359 000	-3,9

SIVISTYSLAUTAKUNTA / OPETUS- JA SIVISTYSPALVELU- KESKUS

Opetus- ja sivistyspalvelukeskuksen johtaja: Sivistystoimen vastaava

**Tulosalueet: Hallinto, varhaiskasvatus, perusopetus, lukiokoulutus+toisen asteen koulu-
tus+kansalaisopisto, sivistyspalvelut ja vapaa-aikapalvelut**

HALLINTO SIVITYSLAUTAKUNTA

Vastuhenkilö: Sivistystoimen vastaava

Tulosalueen toimintastrategia

Opetus- ja sivistyspalvelukeskuksen hallinnon tulosalue huolehtii sivistyslautakunnan toimialaan kuuluvien asioiden valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävistä sekä tiedottamisesta. Koulutoimisto hoitaa kaikkien tulosalueiden taloushallinnon tehtävät. Lisäksi tulosalue vastaa koulukuraattori- ja – psykologipalvelujen järjestämisestä myös Kiuruvedellä järjestettävän ammatillisen koulutuksen osalta.

Tulosalueen tavoitteet suunnitelmakaudelle 2019 – 2020

1. Säännöllinen johtoryhmä- ja lautakuntatyöskentely
2. Laadukkaiden ja riittävien koulukuraattori- ja – psykologipalvelujen järjestäminen
3. Laadukkaat ja toimivat toimisto- ja tukipalvelut

Tulosalueen palvelusuunnitelman kuvaus vuodelle 2018

Hallinto- tulosalue tuottaa ja järjestää hallinnon tulosalueen toimistopalvelut sekä palvelukeskuksen koulukuraattori- ja psykologipalvelut mukaan lukien luottamushenkilöorganisaation toimintaan liittyvät hallinnolliset tehtävät.

Tulosalueen käyttötalouden tavoitteet ja tunnusluvut vuodelle 2018

1. Jatketaan oppilashuollon henkilökunnan koulutusta ja järjestetään heidän toimesta sisäistä koulutusta opetustoimen henkilökunnalle. Kannustetaan henkilökuntaa ammattitaidon ylläpitämiseen ja kehittämiseen.
2. Palvelukeskuksen sisäistä yhteistyötä kehitetään.
3. Otetaan käyttöön Koski-palvelu sekä Koululiitu – ohjelma.

Tulosalueen käyttötalouden perustelut vuodelle 2018

Oppilashuoltolain mukaan oppilaitoksen sijaintikunta vastaa opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisestä alueellaan sijaitsevien esi- ja perusopetusta, lukiokoulutusta ja ammatillista peruskoulutusta antavien oppilaitosten opiskelijoille heidän kotipaikastaan riippumatta. Oppilaiden ja opiskelijoiden haasteet ja sitä kautta henkilöstöosaamistarpeet kasvavat.

Organisaatiomuutos tuo uusia tarpeita henkilökunnan osaamiselle.

Koski-palveluun tarvittava lainsäädäntö vahvistuu vuoden 2017 lopulla ja palvelun käyttö alkaa vuoden 2018 alusta. Täydellisten tietojen tulee olla tallennettu 31.1.2018 mennessä ja palvelu on täydessä laajuudessaan käytössä vuoden 2019 alusta. Jatketaan Muksunetin osalta uuden lisämoduulin MuksunettiPlussan käyttöönottoa sekä tehostetaan Muksunetin käyttöä. Päivähoito- ja maksupäätöksissä sekä lasten hoitoaikojen ilmoittamisessa otetaan käyttöön sähköisen tiedoksiannon mahdollisuus. Vetuman siirtyminen Suomi.fi palveluun. Koululiituohtelman avulla voidaan suunnitella ja arvioida koulumatkojen turvallisuutta.

Tuloarviot ja määrärahat sekä laskennalliset kustannukset (ulkoiset ja sisäiset):

HALLINTO SIVISTYSLTK	TP 2016	TA 2017	LTK 2018	TA 2018	Muutos-% 2017-2018	TS 2019	TS 2020
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	4 479	4 520	2 885	2 885	-36,2	2 885	2 885
Toimintamenot	-204 690	-143 210	-162 385	-162 385	13,4	-163 484	-163 484
Toimintakate (netto)	-200 211	-138 690	-159 500	-159 500	15,0	-160 599	-160 599
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0	0
Muut laskennalliset kustannukset	-7 901	-7 940	-6 672	-6 672	-16,0	-6 672	-6 672
Tehtävän kokonaiskustannukset	-212 591	-151 150	-169 057	-169 057	11,8	-170 156	-170 156

VARHAISKASVATUS

Vastuuhenkilö: Varhaiskasvatuksen johtaja

Tulosalueen toimintastrategia

Varhaiskasvatuspalvelut ovat monipuolisia ja laadukkaita palveluja, joissa huomioidaan lapsen ja perheen tarpeet. Kasvatuskumppanuuteen pohjautuvassa yhteistyössä vanhempien kanssa luodaan turvallinen ja myönteinen kasvuympäristö, joka turvaa lapselle mahdollisuuden yksilölliseen kasvuun ja kehitykseen.

Tulosalueen tavoitteet suunnitelmakaudelle 2019 – 2020

1. Varhaiskasvatuksen palvelutarjonta on monipuolista. Pystymme vastaamaan vuorohoidon tarpeeseen. Huoltajien ja lasten osallisuus varhaiskasvatuksessa toteutuu.

2. Henkilöstö pedagogista osaamista lisätään koulutuksen ja työnohjauksen avulla.
3. Varaudutaan perhepäivähoitajien vähenemisen aiheuttamaan muutokseen.

Tulosalueen palvelusuunnitelman kuvaus vuodelle 2018

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatuspalveluja järjestetään joustavasti kiuruvetisten lapsiperheiden tarpeisiin vastaten. Tavoitteena on mahdollistaa lapselle hyvä ja huoleton arki huomioiden hänen ainutkertaisuutensa. Uusi kuntakohtainen varhaiskasvatussuunnitelma hyväksyttiin sivistyslautakunnassa 21.6.2017.

Yksiköiden johtamisessa painopisteinä ovat pedagogiikan johtaminen ja yhteiset kasvatuskäytännöt. Varhaiskasvatuksen pedagogisina tavoitteina ovat kasvattajien tietoisuuden ja osaamisen lisääminen lasten tunne-elämän ja käyttäytymisen säätelyssä. Alle kouluikäisten lasten vaikeat tunne-elämän pulmat ovat edelleen yhteinen huolen aihe varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa. Ongelmiin on haettu apua varhaiskasvatuksessa pienryhmätoiminnan avulla.

Kiuruveden varhaiskasvatuksen vuorohoito on keskitetty Satumetsän päiväkotiin. Vuorohoidon tarvisijoiden määrä on kasvanut toimintavuoden 2016- 2017 aikana huomattavasti. Toimintavuoden alussa vuorohoitoa käyttäviä lapsia oli 53 ja toimintavuoden lopussa heitä oli 74. Henkilöstöä on jouduttu lisäämään vuorohoidon puolelle, jotta lain edellyttämät suhdeluvut täyttyvät. Vuorohoidossa on myös muutamia koululaisia, jotka tarvitsevat vanhempien työn vuoksi hoitoa pitkälle iltaan ja viikonloppuisin.

Avoimen päiväkodin leikkitoiminta ja kerhotoiminta täydentävät ja korvaavat muuta varhaiskasvatusta. Perusopetuslain mukaista koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään taajama-alueella päiväkotikiin ja Nivan koulun tiloissa.

Tulosalueen käyttötalouden tavoitteet ja tunnusluvut vuodelle 2018

1. Arviointiin perustuva suunnittelumalli otetaan käyttöön kaikissa yksiköissä
2. Uuden varhaiskasvatussuunnitelman jalkauttaminen
3. Pedagogisen johtamisen kehittäminen ja tehtäväkuvien uudistaminen
4. Nivan koulun alueella esiopetus siirtyy opetustoimesta varhaiskasvatukseen. Kyläkoulujen esiopetus järjestetään opetustoimen alaisuudessa.

Tulosalueen käyttötalouden perustelut vuodelle 2018

Kunnan on järjestettävä lasten päivähoitoa siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Uusi varhaiskasvatustalouden laki ja – suunnitelma edellyttävät uudenlaista työtettä. Toiminnassa painottuu pedagogisuus ja lastentarhanopettajan rooli lapsen laaja-alaisen osaamisen edistämässä korostuu. Palvelujen käyttäjämäärät ovat kasvaneet viime vuosien aikana, joten uusien työntekijöiden rekrytointi on ajankohtaista.

TUNNUSLUVUT	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Päivähoito					
lapsia kokopäivähoidossa	91	67	90	90	90
lapsia osapäivähoidossa	34	80	80	80	80
Ryhmäperhepäivähoito					
lapsia kokopäivähoidossa	12	8	20	20	20
lapsia osapäivähoidossa	2	4	4	4	4
Perhepäivähoito					
lapsia kokopäivähoidossa	96	83	90	90	90
lapsia osapäivähoidossa	15	29	20	20	20
Lasten määrä leikkitoiminnassa	110	115	110	110	110
Puuhakerho	12	14	15	15	15
Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta					
koululaisia toiminnan piirissä	47	50	40	40	40
Maksuton esiopetus	13	13	60	60	60
Esioppilaiden kerhotoiminta					
esioppilaita kerhotoiminnassa	22	16	15	15	15
Pienten lasten kotihoidon tuki					
(tuen piiriin kuuluvien lasten määrä)	133	136	130	130	130
Yksityisen hoidon tuki ja kuntalisä					
(tuen piiriin kuuluvien lasten määrä)	33	32	35	35	35

Tuloarviot ja määrärahat sekä laskennalliset kustannukset (ulkoiset ja sisäiset):

VARHAISKASVATUS	TP 2016	TA 2017	LTK 2018	TA 2018	Muutos-% 2017-2018	TS 2019	TS 2020
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	310 855	345 200	260 197	260 197	-24,6	260 197	260 197
Toimintamenot	-4 318 610	-4 377 635	-4 350 995	-4 394 255	0,4	-4 473 657	-4 473 657
Toimintakate (netto)	-4 007 754	-4 032 435	-4 090 798	-4 134 058	2,5	-4 213 460	-4 213 460
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-46 618	-45 216	-47 149	-47 149	4,3	-47 149	-47 149
Muut laskennalliset kustannukset	-101 494	-74 752	-73 713	-73 713	-1,4	-73 713	-73 713
Tehtävän kokonaiskustannukset	-4 466 721	-4 497 603	-4 471 857	-4 515 117	0,4	-4 594 519	-4 594 519

PERUSOPETUS

Vastuuhenkilö: Yläkoulun rehtori

Tulosalueen toimintastrategia

Perusopetus järjestää laadukasta ja tuloksellista opetusta yhteistyötä korostavalla tavalla. Opetuksessa painotetaan perustietojen ja – taitojen oppimista, oppilaiden perusturvallisuutta ja itsetunnon myönteistä kehittämistä sekä ryhmässä toimimisen, itsensä ilmaisemisen ja luovuuden valmiuksia.

Tulosalueen tavoitteet suunnitelmakaudelle 2019 – 2020

1. Kaikki koulurakennukset ovat turvallisia ja asianmukaisessa kunnossa
2. Uusien opetussuunnitelmien mukaista kehitystyötä jatketaan ja käyttöönotto tapahtuu luokilla 8 ja 9.

Tulosalueen palvelusuunnitelman kuvaus vuodelle 2018

Perusopetuksen tulosalueen tehtävänä on järjestää kaupungissa asuvien oppilaiden opetus. Opetuksen tavoitteena on luoda mahdollisuus hyvään oppimiseen ja itsensä kehittämiseen. Yleisopetuksen ja erityisopetuksen yhteensovittaminen toteutetaan oppilaan edun mukaisesti. Oppilaiden syrjäytymisen estäminen tulee hyvän oppimisen ohella olla perusopetuksen keskeisiä tavoitteita.

Esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmia jalkautetaan.

Tulosalueen käyttötalouden tavoitteet ja tunnusluvut vuodelle 2018

1. Jatketaan Liikkuva koulu – hankkeen mukaista toimintaa
2. Koulujen oppimisympäristöjä ja opetusmenetelmiä kehitetään resurssien antamien mahdollisuuksien mukaan uusien opetussuunnitelmien mukaisesti
3. Palvelukeskuksen sisäistä ja palvelukeskusten välistä yhteistyötä kehitetään

TUNNUSLUVUT	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Oppilaita keskimäärin	898	877	824	799	786
Opetustuntien lukumäärä	58 582	59 207	57 416	55 656	55 795

Tulosalueen käyttötalouden perustelut vuodelle 2018

Oppilaskohtaisilla määrärahoilla päivitetään opetusmateriaaleja uuden opetussuunnitelman mukaiseksi. Tietokoneiden, tablettien ja monistuskoneiden uusiminen tapahtuu leasing-rahoituksella. Tulosityksiköiden välisellä yhteistyöllä varmistetaan ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus. Jatketaan palvelukeskuksen sisäistä yhteistyötä. Tavoitteena on sekä koulujen välisen yhteistyön että palvelukeskuksen sisäisen yhteistyön kehittäminen.

Tuloarviot ja määrärahat sekä laskennalliset kustannukset (ulkoiset ja sisäiset):

PERUSOPETUS	TP 2016	TA 2017	LTK 2018	TA 2018	Muutos-% 2017-2018	TS 2019	TS 2020
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	590 288	479 175	442 725	442 725	-7,6	442 725	442 725
Toimintamenot	-7 737 258	-7 766 181	-7 662 853	-7 608 845	-2,0	-7 510 265	-7 510 265
Toimintakate (netto)	-7 146 970	-7 287 006	-7 220 128	-7 166 120	-1,7	-7 067 540	-7 067 540
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-17 892	-20 118	-33 858	-33 858	68,3	-33 858	-33 858
Muut laskennalliset kustannukset	-193 063	-151 030	-157 257	-157 257	4,1	-157 257	-157 257
Tehtävän kokonaiskustannukset	-7 948 213	-7 937 329	-7 853 968	-7 799 960	-1,7	-7 701 380	-7 701 380

LUKIOKOULUTUS, TOISEEN ASTEEN KOULUTUS JA KANSALAI SOPISTO

Vastuuhenkilö: Lukion ja kansalaisopiston rehtori

Tulosalueen toimintastrategia

Kiuruveden lukion perustehtävänä on antaa hyvä yleissivistys, jatko-opintokelpoisuus sekä mahdollisuus yksilölliseen ja sosiaaliseen kasvuun.

Kiuruveden lukiossa järjestetään nuorille tarkoitettua opetussuunnitelmaa ja aikuisille tarkoitettua opetussuunnitelmaa mukaista koulutusta. Lukiossa valmistuu aktiivisia ja rohkeita, oman kulttuuriperintönsä tuntevia aikuisia.

Kansalaisopiston toimintaa sopeutetaan olemassa oleviin henkilö-, talous- ym. resursseihin sekä edistetään vapaan sivistystyölain ja kehittämisohjelman suuntaisesti kansalaisten tietoyhteiskuntavalmiuksia, kaikinpuolista hyvinvointia ja terveyttä sekä kestävästä kehityksestä.

Tulosalueen tavoitteet suunnitelmakaudelle 2019 – 2020

1. Fyysisiä ja virtuaalisia oppimisympäristöjä kehitetään ja monipuolistetaan. Opettajuuden muutoksessa huolehditaan riittävästä täydennyskoulutuksesta vuorovaikutuksen, yhteistyötaitojen sekä uusien toiminta- ja työskentelytapojen kehittämiseksi.

2. Lukion tulevaisuus turvataan riittävällä opiskelijamäärällä, joka saadaan hyvällä paikallisella ja valtakunnallisella markkinoinnilla, laadukkaalla opetuksella ja yhteistyöllä erityisesti YSAO:n Hingunniemen yksikön, Savon Eläinsairaala Oy:n ja paikallisten teatteriyhdistysten kanssa.
3. Ylioppilastutkinto kokonaisuudessaan toteutetaan digitaalisena keväällä 2019.
4. Kansalaisopiston tavoitteena on järjestää lähellä ja tasapuolisesti tavoitettavaa, kuntalaisten tarpeita palvelevaa ja yksilöä sekä yhteisöä kehittävää opetustoimintaa.

Tulosalueen palvelusuunnitelman kuvaus vuodelle 2018

Ylläpidetään laadukasta lukiokoulutusta. Huolehditaan riittävästä resursoinnista MAHIS – yhteistyön jatkumiseksi.

Selvitetään ei-oppivelvollisten perusopetuksen järjestämistä yhdessä nuorisotyön ja perusopetuksen kanssa.

Tarjotaan matemaattis-luonnontieteellisten oppiaineiden kursseja ja pidetään yllä runsasta kielitarjontaa. Annetaan mahdollisuus media-alan opintoihin. Mahdollistetaan opiskelijalle hyvällä kurssitarjonnalla laaja ylioppilastutkinto ja sitä kautta pääsy korkea-asteen opintoihin käyttämällä tarvittaessa hyväksi myös ISOVerstaan ja TutorHousen opetustarjontaa.

Kansalaisopistossa järjestetään lähellä ja tasapuolisesti tavoitettavaa, kuntalaisten tarpeita palvelevaa ja yksilöä kehittävää opetustoimintaa.

Yhteistyötä opetus- ja sivistyspalvelukeskuksen sisällä lisätään.

Tulosalueen käyttötalouden tavoitteet ja tunnusluvut vuodelle 2018

1. Oppimisympäristöjen uusimista jatketaan fyysisten ja digitaalisten valmiuksien osalta. Vanhaa esitystekniikkaa uusitaan.
2. Juhlasalin tutkintoverkko rakennetaan valmiiksi mahdollistamaan 50 – 60 opiskelijan yhtäaikainen ylioppilaskoe.
3. Kansalaisopiston tavoitteena on opetustoiminnan toteuttaminen asiakaslähtöisesti.

TUNNUSLUVUT	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TA 2020
<i>Lukio:</i>					
Oppilaita keskimäärin	147	152	150	150	150
Opetustuntien lukumäärä	9 661	9 778	9 771	9 704	9 704
<i>Kansalaisopisto:</i>					
Opiskelijoita	1 269	1 500	1 500	1 500	1 500
Opetustuntien lukumäärä	6 934	6 500	6 500	6 500	6 400
Taiteen perusop. opiskelijoita	0	20	20	20	20

Tulosalueen käyttötalouden perustelut vuodelle 2018

Tieto- ja viestintätekniiikan käytön lisääminen sekä sähköinen ylioppilastutkinto edellyttävät opetushenkilöstön jatkuvaa täydennyskouluttamista sekä oppimisympäristöjen kehittämistä. Tenttiakvaario ja luokkien digitaaliset oppimisympäristöt mahdollistavat harjoittelun sähköistä ylioppilastutkintoa varten sekä kurssikokeiden ja tenttien suorittamisen joustavasti.

Virtuaalisissa oppimisympäristöissä (ISOverstas ja TutorHouse) opiskelija voi suorittaa verkkokursseja ja saa valmiuksia opiskeluun korkea-asteella.

Kansalaisopisto arvioi toimintaansa jatkuvasti ja arvioinnin pohjalta kehittää toimintaansa paremmin vastaamaan kuntalaisten tarpeita. Lukuvuoden 2018–2019 kurssitarjotin tehdään monipuoliseksi ja kattavaksi. Opintoryhmät käynnistetään vain, jos ilmoittautuneiden määrä on riittävä; vähintään seitsemän opiskelijaa.

Tuloarviot ja määrärahat sekä laskennalliset kustannukset (ulkoiset ja sisäiset):

LUKIO, TOINEN AS ,KANSAL.OP	TP 2016	TA 2017	LTK 2018	TA 2018	Muutos-% 2017-2018	TS 2019	TS 2020
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	149 975	153 794	111 077	111 077	-27,8	111 077	111 077
Toimintamenot	-1 739 317	-1 822 747	-1 671 311	-1 671 311	-8,3	-1 672 724	-1 672 724
Toimintakate (netto)	-1 589 342	-1 668 953	-1 560 234	-1 560 234	-6,5	-1 561 647	-1 561 647
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-4 907	-2 918	-1 000	-1 000	-65,7	-1 000	-1 000
Muut laskennalliset kustannukset	-39 955	-43 088	-41 911	-41 911	-2,7	-41 911	-41 911
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 784 179	-1 868 753	-1 714 222	-1 714 222	-8,3	-1 715 635	-1 715 635

SIVISTYSPALVELUT

Vastuhenkilö: Kulttuurisihteeri

Tulosalueen toimintastrategia

Sivistyspalvelujen tulosalue tarjoaa kaupungin asukkaille mahdollisuuden elämänlaajuiseen oppimiseen, itsensä monipuoliseen kehittämiseen ja virkistäytymiseen sekä kulttuurin tuottamiseen sekä kulttuuriperinteen vaalimiseen. Sivistyspalvelut vastaavat osaltaan Kiuruveden vetovoimaisuudesta asuinpaikkana sekä matkailukohteena

Kirjasto-kulttuuritaloa kehitetään siten, että se on kaikille avoin tiedon, elinikäisen oppimisen ja elämysten keskus. Monipuolisella yhteistyöllä mahdollistetaan toiminnan laatu. Kirjasto tarjoaa perinteistä ja digitaalista aineistoa. Kirjastopalveluissa painotetaan muun muassa tasa-arvoa, luotettavuutta ja ennakkoluulottomuutta.

Kulttuuritoiminnassa kaupungin asukkaille tarjotaan kulttuuritapahtumia sekä aktivoidaan kaupunkilaisia tuottamaan ja käyttämään kulttuuripalveluja. Lisäksi huolehditaan paikallisen perinteen säilyttämisestä ja esilletuonnista.

Tulosalueen tavoitteet suunnitelmakaudelle 2019 – 2020

1. Huolehditaan paikallisen perinteen säilyttämisestä ja esilletuonnista
2. Kulttuuritalolla järjestetään mahdollisimman hyvin saavutettavaa ja monipuolista toimintaa yhteistyössä eri tahojen kanssa
3. Kirjastossa tarjotaan asiakkaille monipuolinen aineistokokoelma sekä tarjotaan muita asiakkaiden tarpeista lähteviä palveluita. Selvitetään omatoimikirjaston perustamista.

Tulosalueen palvelusuunnitelman kuvaus vuodelle 2018

Sivistyspalveluiden tulosalueen tehtävänä on vastata kokonaisuudesta joka sisältää kirjasto- ja kulttuuripalvelut sekä museon toiminnan.

Kirjasto- ja kulttuuritoiminnassa pyritään huomioimaan mahdollisimman monenlaiset kävijäryhmät ja järjestetään heille tapahtumia ympäri vuoden.

Museon kokoelmaa järjestetään ja huolletaan sekä museolla järjestetään tapahtumia kesäaikaan.

Jatketaan tiivistä yhteistyötä järjestöjen, lähikuntien sekä oman palvelukeskuksen yksiköiden kanssa.

Tulosalueen käyttötalouden tavoitteet ja tunnusluvut vuodelle 2018

1. Tavoitteena on kulttuuritalon toiminnan pitäminen ennallaan huomioiden eri ikäryhmät.
2. Museolla on tavoitteena pitää kävijämäärät ennallaan sekä huoltaa kokoelmaa ja rakennuksia.
3. Kirjastossa tapahtuneiden palvelumuutosten jälkeen tavoitteena on saada mahdollisimman monet asiakkaat pysymään palveluiden piirissä.

TUNNUSLUVUT	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Musiikkioppilaitoksen opiskelijat	28	25	25	25	25
Museokäynnit	1 395	700	700	700	700
Kulttuuritalo/käyntejä	21 582	23 000	23 000	23 000	23 000
<i>Kirjasto</i>					
Lainausten määrä	158 287	168 000	168 000	168 000	168 000
Käyntikerrat	84 244	110 000	110 000	110 000	110 000
Verkkokäynnit	23 550	170 000	170 000	170 000	170 000

Tulosalueen käyttötalouden perustelut vuodelle 2018

Museon kävijämäärän pitäminen edellisten vuosien tasolla edellyttää tapahtumien järjestämistä. Perinteen säilyminen rakennusten, kokoelman ja näyttelyiden kautta, vaatii edelleen kokoelman järjestämistä ja huoltamista. Lisäksi museorakennuksien korjaamista olisi syytä jatkaa.

Kulttuuritalon pitäminen elinvoimaisena tarvitsee vetovoimaisia tapahtumia. Tehostetaan Kiurusalin markkinointia kokous- ja koulutuspaikkana.

Kirjaston henkilöstö- ja palvelumuutosten yhteydessä pyritään huolehtimaan, ettei mikään ryhmä jää palveluiden ulottumattomiin. Kirjastoauton reittimuutosten myötä palvelun ulkopuolelle jäävät asiakkaat pyritään tavoittamaan muiden palvelujen avulla. Rutakko – verkossa tehdään kirjastoille yhteistä laatukäsikirjaa.

Tuloarviot ja määrärahat sekä laskennalliset kustannukset (ulkoiset ja sisäiset):

SIVISTYSPALVELUT	TP 2016	TA 2017	LTK 2018	TA 2018	Muutos-% 2017-2018	TS 2019	TS 2020
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	66 635	74 910	82 750	82 750	10,5	82 750	82 750
Toimintamenot	-1 044 054	-1 042 335	-985 683	-985 683	-5,4	-986 805	-986 805
Toimintakate (netto)	-977 420	-967 425	-902 933	-902 933	-6,7	-904 055	-904 055
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-18 693	-18 710	-10 777	-10 777	-42,4	-10 777	-10 777
Muut laskennalliset kustannukset	-23 930	-25 707	-23 504	-23 504	-8,6	-23 504	-23 504
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 086 677	-1 086 752	-1 019 964	-1 019 964	-6,1	-1 021 086	-1 021 086

VAPAA-AIKAPALVELUT

Vastuuhenkilö: Liikuntasihteeri

Tulosalueen toimintastrategia

Liikunta- ja nuorisopalvelujen päätehtävänä on luoda edellytyksiä vapaa-ajan viettämiselle turvallisessa ja miellyttävässä ympäristössä sekä ohjata ja aktivoida kaikenikäisiä kaupunkilaisia vastuullisiksi ja itsenäisiksi toimijoiksi oman hyvinvointinsa suhteen. Tuetaan nuoria (17 – 25 v.) kokonaisvaltaisesti työ- ja yksilövalmennuksen sekä etsivän nuorisotyön keinoin.

Tulosalueen tavoitteet suunnitelmakaudelle 2019 – 2020

1. Kehitetään monialaisen verkoston kanssa tehtävää yhteistyötä.
2. Kehitetään liikunta-, nuoriso- ja Luotsin työpajatiloja ja toimintaa sekä harrastuspaikkoja paremmin asiakkaita palveleviksi

3. Kunnostetaan uima-hallin allas-, valvomo- ja tekniset tilat ja otetaan uimahalli käyttöön syksyllä 2018

Tulosalueen palvelusuunnitelman kuvaus vuodelle 2018

Vapaa-aikapalvelujen tulosalueen tehtävänä on tuottaa kaupunkilaisille laadukkaat vapaa-ajan palvelut, jossa lisäksi huomioidaan syrjäytymisvaarassa olevat nuoret ja ikäihmiset.

Kehitetään uusia toimintatapoja liikunta ja nuorisotilojen käyttäjien kanssa, joilla pyritään tehostamaan tilojen käyttöä ja vähentämään tiloista aiheutuneita käyttökustannuksia.

Tiivistetään nuoriso- ja liikuntapalvelujen, kansalaisopiston, lukion sekä kulttuurin ja kirjaston sekä oppilaitosten kanssa tehtävää yhteistyötä.

Tulosalueen käyttötalouden tavoitteet ja tunnusluvut vuodelle 2018

1. Etsivän nuorisotyön ja Luotsi – nuortentyöpajan avulla pyritään tukemaan nuorta selviytymään arjen asioissa
2. Panostetaan ikäihmisten liikuntamahdollisuuksiin yhdessä eri yhdistysten, soten ja Ikäinstituutin kanssa Voimaa Vanhuuteen – hankkeen myötä
3. Kunnostetaan uima-hallin allas-, valvomo- ja tekniset tilat

TUNNUSLUVUT	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Uimahalli ja kuntosali, käyntejä	48 100	50 000	30 000	40 000	55 000
Jäähalli, käyttötunnit	1 723	1 500	1 500	1 600	1 600
Nuorisotalo, käyntejä	28 050	26 000	26 000	26 000	26 000
Etsivän nuorisotyön asiakkaat			48	48	48
Nuortentyöpajan asiakkaat			45	45	45

Tulosalueen käyttötalouden perustelut vuodelle 2018

Etsivä nuorisotyö auttaa etsimään harjoittelupaikkoja, selvittämään erilaisia opiskeluvaihtoehtoja, ehkäisee opintojen keskeyttämistä, tukee etuus, asunto ja raha-asioiden hoitamisessa sekä alueen palveluihin kiinnittymisessä. Etsivä nuorisotyön palvelu pohjautuu vapaaehtoisuuteen. Suunnataan jatkossa etsivää nuorisotyötä myös yläkoululle. Tehostetaan Luotsi, nuorten työpajan toimintaa ja markkinointia (puutyöpaja, tekstiili- ja keittiöpaja, auto- ja metallipaja).

Tiivistetään liikunta- ja nuorisopalveluiden henkilöstön yhteistyötä eri toimijoiden ja sidosryhmien kanssa tilojen käytön tehostamiseksi. Ennen uimahallin remontin valmistumista tulee palkata uimahallille henkilökunta (3 kpl liikunnanohjaajia), joka pystyy kehittämään uimahallin toimintaa. Kilpailutetaan uimahallin lipunmyynti ja kahviopalvelujen järjestäjä. Uimahallin ja kuntosalin toimintaa kehitetään remontin valmistumisen jälkeen syksyllä 2018.

Voimaa Vanhuuteen – hankkeen avulla helpotetaan ikäihmisten mahdollisuutta kehittää omaa hyvinvointiaan, esimerkiksi niin että yksin kotona asuminen helpottuu ja kotona asumisen vuosi tulisi lisää.

Tuloarviot ja määrärahat sekä laskennalliset kustannukset (ulkoiset ja sisäiset):

VAPAA-AIKAPALVELUT	TP 2016	TA 2017	LTK 2018	TA 2018	Muutos-% 2017-2018	TS 2019	TS 2020
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	464 791	456 011	353 891	353 891	-22,4	353 891	353 891
Toimintamenot	-1 570 271	-1 607 211	-1 429 473	-1 429 473	-11,1	-1 431 008	-1 431 008
Toimintakate (netto)	-1 105 480	-1 151 200	-1 075 582	-1 075 582	-6,6	-1 077 117	-1 077 117
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-72 727	-74 967	-58 885	-58 885	-21,5	-58 885	-58 885
Muut laskennalliset kustannukset	-27 448	-27 682	-30 518	-30 518	10,2	-30 518	-30 518
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 670 446	-1 709 860	-1 518 876	-1 518 876	-11,2	-1 520 411	-1 520 411

TEKNINEN LAUTAKUNTA / TEKNINEN PALVELUKESKUS

Teknisen palvelukeskuksen johtaja: Tekninen johtaja

Tulosalueet: Hallinto, rakennusvalvonta, tiet ja alueet, kiinteistöt, vesi- ja viemärilaitos

Toimielimen toimintastrategia

Tekninen lautakunta turvaa kaupunkilaisten kuntatekniset palvelut lakien ja asetusten mukaisesti. Viihtyvyyttä edistetään sopusuhtaisen ja turvallisen kaupunkirakenteen suunnittelulla ja rakentamisella. Kaavoituksella ja ympäristön yleisilmeen kehittämällä tavoitellaan viihtyisää ja luonnonläheistä asumista. Kuntalaisten vesihuolto- ja liikennepalvelut sekä kaupungin kiinteistöomaisuus turvataan rakennus- ja peruskorjaustoiminnoin.

Pelastustoimen palveluiden tuottamisesta vastaa Pohjois-Savon aluepelastuslaitos ja ympäristönsuojelun palveluista vastaa Ylä-Savon SOTE – kuntayhtymä.

HALLINTO TEKPA

Vastuuhenkilö: Tekninen johtaja

Tulosalueen toimintastrategia

Teknisen palvelukeskuksen hallinto huolehtii teknisen lautakunnan toimialaan kuuluvien asioiden valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävistä, keskitetysti palvelukeskuksen tulosalueiden toimisto- ja tukipalveluista sekä monipuolisesta ja sujuvasta asiakaspalvelusta. Hallinto mahdollistaa teknisen lautakunnan, sen jaostojen, toimintayksiköiden, viranhaltijoiden ja työntekijöiden sujuvan ja tehokkaan työskentelyn. Hallinto luo osaltaan edellytykset kaupungin yleispalvelukeskuksen ja muun organisaation tulokselliselle toiminnalle ja tukee niitä.

Tulosalueen tavoitteet suunnitelmakaudelle 2019 – 2020

1. Säännöllinen johtoryhmä- ja lautakuntatyöskentely
2. Jatkuvat ja läheiset yhteydet muihin hallintokuntiin
3. Henkilöstön työssä jaksamista tuetaan; koulutus, kehityskeskustelut, resurssit

Tulosalueen palvelusuunnitelman kuvaus vuodelle 2018

Hallinto – tulosalue järjestää ja tuottaa palvelukeskuksen tulosalueiden toimisto- ja tukipalvelut mukaan lukien luottamushenkilöorganisaation toimintaan liittyvät hallinnolliset tehtävät. Hyvä ja sujuva yhteistyö muiden hallintokuntien kanssa tukee kaikkien osapuolten tuloksellisuutta. Joka toinen viikko laadittavat työtunti-ilmoitukset sekä vesi- ja yleislaskutuksen menestyksellinen hoitaminen vaativat paljon työaikaa.

Tulosalueen käyttötalouden tavoitteet ja tunnusluvut vuodelle 2018

1. Niistä muiden palvelukeskusten hankkeista, joissa tekninen palvelukeskus on osallinen, laaditaan vuoden alussa toteuttamisaikataulu ja todetaan vastuuhenkilöt.
2. Vesi- ja yleislaskutuksessa minimoidaan maksutappiot.
3. Tuetaan henkilöstöresursseja esimerkiksi käyttämällä sesonkiluonteisesti tilapäisiä opiskelijoita tai työharjoittelijoita.

Tulosalueen käyttötalouden perustelut vuodelle 2018

Tavoiteltavien hankkeiden tulee olla hyvin suunniteltuja ja toteutettuja. Maksutuottojen keräämiseen liittyy haasteita ja epävarmuustekijöitä. Henkilöstön työmäärän ja työssä jaksamisen tulee olla tasapainossa.

Tuloarviot ja määrärahat sekä laskennalliset kustannukset (ulkoiset ja sisäiset):

HALLINTO TEKPA	TP 2016	TA 2017	LTK 2018	TA 2018	Muutos-% 2017-2018	TS 2019	TS 2020
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	688	850	850	850	0,0	850	850
Toimintamenot	-789 057	-792 786	-809 697	-809 697	2,1	-812 053	-812 053
Toimintakate (netto)	-788 369	-791 936	-808 847	-808 847	2,1	-811 203	-811 203
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0,00	0	0
Muut laskennalliset kustannukset	-3 875	-3 979	-4 625	-4 625	16,2	-4 625	-4 625
Tehtävän kokonaiskustannukset	-792 932	-796 765	-814 322	-814 322	2,2	-816 678	-816 678

RAKENNUSVALVONTA

Vastuuhenkilö: Rakennustarkastaja

Tulosalueen toimintastrategia

Teknisen lautakunnan rakennusvalvontajaosto toimii maankäyttö- ja rakennuslain mukaisena rakennusvalvontaviranomaisena. Jaoston tavoitteena on luoda terveellinen, turvallinen ja viihtyisiä elinympäristö edistämällä hyvää rakennustapaa sekä valvomalla rakennustoimintaa ja rakennettua ympäristöä kaupungissa. Jaoston alainen rakennusvalvonta huolehtii maankäyttö- ja rakennuslain mukaisista luvista ja tarkastuksista. Rakennusvalvonta huolehtii myös rakentamisen yleisestä valvonnasta ja neuvonnasta kestävä kehityksen mukaisesti.

Tulosalueen tavoitteet suunnitelmakaudelle 2019 – 2020

1. Käsitellään lupahakemuksia ja myönnetään rakennus-, toimenpide- ja purkamislupia sekä käsitellään rakentamis- ja purkamisilmoituksia maankäyttö- ja rakennuslain ja – asetuksen sekä muiden rakentamismääräysten mukaisesti.
2. Neuvotaan ja opastetaan rakennushankkeeseen ryhtyviä siten, että he tiedostavat hyvän suunnittelun merkityksen ja edellytetään, että rakennussuunnitelmien laatijat ja työnjohtajat ovat ammattitaitoisia. Vaaditaan tarpeen mukaan erityissuunnitelmia ja valvotaan suunnitelmien toteutumista työmaalla. Tarpeen mukaan pidettävissä aloituskokouksissa rakennushankkeeseen ryhtyvälle painotetaan tämän vastuun ja velvollisuuksien tuntemista, jotta rakentamisen riskit voidaan minimoida ja samalla varmistua rakentamisen laadusta.
3. Vaaditaan, että vastaavat työnjohtajat suorittavat rakennusluvan mukaiset tehtävät ja tarkastukset. Lisäksi rakennustarkastaja suorittaa rakennustyön aikaisia katselmuksia myönnetyn luvan mukaisesti sekä pistokoeluoontoisesti.
4. Valvotaan, että rakennuskanta ympäristöineen pidetään rakennusluvan ja kaavan mukaisessa kunnossa.
5. Annetaan yleistä rakentamisneuvontaa muiden töiden ohella maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti.
6. Tuotetaan rakennushanketietoja rakennus- ja huoneistorekisteriin sekä ylläpidetään rakennuslupa-arkistoa.

Tulosalueen palvelusuunnitelman kuvaus vuodelle 2018

Rakennusvalvonta on viranomaistoimintaa, joka edistää hyvää rakennustapaa, turvallisen, terveellisen ja viihtyisän rakennetun ympäristön toteutumista sekä tasokkaan ja omaleimaisen kuntakuvan säilymistä ja kehittymistä. Rakennusvalvonta huolehtii myös edellä mainittuihin lupiin kuuluvista arkisto-, rekisteri- ja tietopalveluista.

Rakennusvalvonnan tavoitteena on kaupungin rakennetun ympäristön turvallisuus, terveellisyys, kauneus ja kestävyys sekä tarkoituksenmukaisen lopputuloksen toteutuminen, jolla tataan myös käyttäjän tyytyväisyys.

Tulosalueen käyttötalouden tavoitteet ja tunnusluvut vuodelle 2018

1. Lupien käsittelyaika pidetään kohtuullisena.
2. Rakennetun ympäristön katselmuksia tehdään yhteydenottojen ja muun katselmustoiminnan ohessa erityisesti keskusta-alueella viihtyvyyden ja maisemakuvan parantamiseksi.
3. Rakennusvalvontojen yhteistyötä jatketaan muun muassa lakitulkintojen, toimintakäytäntöjen ja asiakirjojen yhtenäistämiseksi Ylä-Savon alueella. Sähköisen Lupapiste - asiointipalvelun käyttöä pyritään lisäämään.

TUNNUSLUVUT	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TA 2020
Myönnettyjen lupien määrä (kpl)					
Rakennusluvut	78	80	80	80	80
Toimenpideluvat	15	22	25	25	25
Rakentamislupat	41	40	40	40	40

Tulosalueen käyttötalon perustelut vuodelle 2018

Rakentamisen arvioidaan jatkuvan ja rakennus- ja muiden lupien lukumäärän pysyvän nykyisellä tasolla. Siihen liittyy kuitenkin paljon haasteita ja epävarmuustekijöitä. Rakennusvalvonnan tulosalueen muita tuottoja on hiukan korotettu ensi vuodelle. Myös rakennusvalvonnan maksutaksaa tarkistetaan tarvittaessa ensi vuodelle. Tulosalueen toimintakuluja on myös pienennetty talousarvion valmisteluohjeen mukaisesti edellisvuoden tasosta.

Tuloarviot ja määrärahat sekä laskennalliset kustannukset (ulkoiset ja sisäiset):

RAKENNUSVALVONTA	TP 2016	TA 2017	LTK 2018	TA 2018	Muutos-% 2017-2018	TS 2019	TS 2020
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	48 972	67 000	67 500	67 500	0,7	67 500	67 500
Toimintamenot	-131 428	-153 205	-158 969	-158 969	3,8	-159 416	-159 416
Toimintakate (netto)	-82 455	-86 205	-91 469	-91 469	6,1	-91 916	-91 916
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0	0
Muut laskennalliset kustannukset	-4 223	-4 396	-4 720	-4 720	7,4	-4 720	-4 720
Tehtävän kokonaiskustannukset	-135 650	-157 601	-163 689	-163 689	3,9	-164 136	-164 136

TIET JA ALUEET

Vastuuhenkilö: Ympäristöinsinööri

Tulosalueen toimintastrategia

Tiet ja alueet -tulosalueen tehtävänä on huolehtia kaupungin rakennetun ja luonnonympäristön kehittämisestä ja kunnossapidosta siten, että se tarjoaa toimivan, turvallisen ja viihtyisän elin- ja asuinympäristön sekä tasapuoliset liikkumisolosuhteet koko kunnan alueella.

Yhdyskuntasuunnittelun vastuualue huolehtii maankäytön suunnittelusta, paikkatietojärjestelmästä ja mittaustoimesta.

Liikenneväylät ja alueet - vastuualue huolehtii katuverkon ja muiden liikenneväylien sekä yleisten alueiden rakentamisesta ja ylläpidosta. Vastuualueen tehtäviin kuuluvat myös yksityistiehallinto ja kaupungin maa- ja metsätilojen hoito.

Tulosalueen tavoitteet suunnitelmakaudelle 2019 – 2020

1. Kiuruveden eteläosan järvien rantayleiskaavoitus saadaan valmiiksi. Kaupungin pohjoisosan järvien kaavoitustarpeesta tehdään periaatepäätös. Taajaman osayleiskaavan päivitys valmistuu. Ajantasa-asemakaava päivitetään ja vahvistetaan yhtenä kaava-alueena. Seudullinen paikkatietopalvelu Paikkanen tuottaa monipuolista ja ajantasaista paikkatietoa viranomaisten, suunnittelun, valmistelun ja päätöksenteon tarpeisiin.
2. Liikenneväylien kunnossapidolla turvataan ensisijaisesti katujen ja kevyen liikenteen väylien päivittäinen liikennöitävyys ja luodaan edellytykset turvalliselle liikkumiselle taajama-alueella. Painotus on talvikunnossapidon kehittämisessä, tehostamisessa ja kustannussäästöissä. Kesäkunnossapidossa pääpaino on yleisten alueiden ja väylien vierialueiden kunnossapitoluokituksen ja hoito-ohjelman tarkistamisessa sekä sen pohjalta tehtävissä toimintamallin ja toteutustavan muutoksissa.
3. Taajaman kokoojaväylien ja asuntokatujen perusparantamista jatketaan. Hankkeet sovitaan yhteen vesi- ja viemäriverkoston sekä kunkin alueen ilmajohto-kaapeli ja kaukolämpöverkoston saneerauksen kanssa. Suunnitelmakauden pääkohde on Erätie ja lähialueen tonttikadut. Seuraavana on vuorossa Niemistenkatu välillä Hovintie – Turvetie tai Ahonpääntien vielä parantamaton Kirkkoharjuntien puoleinen osa. Kaikissa parannettavissa kohteissa uusitaan katuvalaistus kokonaan ja muun valoverkon saneeraustyötä tehdään vuosittain aluekokonaisuus kerrallaan. Raskaamman peruskorjaustyön rinnalla tehdään koko katuverkkoa koskevia liikenneturvallisuustoimenpiteitä, kuten esimerkiksi ajoreittimuutoksia ja liikennemerkkijärjestelyjä sekä ajohidasteita ja kevyen liikenteen esteettömyyttä parantavia korjauksia.

Tulosalueen palvelusuunnitelman kuvaus vuodelle 2018

Maankäytön suunnittelu painottuu vireillä olevien rantaosayleiskaavojen loppuun saattamiseen ja taajaman osayleiskaavan päivityksen käynnistämiseen. Asemakaavan muutoksia laaditaan maankäytön ohjaustarpeen mukaan. Seudullinen paikkatietopalvelu Paikkanen tuottaa monipuolista ja ajantasaista paikkatietoa viranomaisten, suunnittelun, valmistelun ja päätöksenteon tarpeisiin.

Liikenneväylien ylläpidossa haasteellisena tavoitteena on sovittaa eri toimijoiden tekemät kunnossapitotyöt ja yhteen niin, että ylläpitotaso säilyy samantasoisena riippumatta siitä kenen ylläpitämä piha-, väylä- tai tieosuus on. ELY -keskuksen ja kaupungin yhteisenä tehtävänä on luoda nykyiselle kevyen liikenteen väyläverkolle mahdollisimman turvalliset ja esteettömät sekä yhtenäiset kevyen liikenteen laatuikäytävät. Toisaalta väylien ylläpidossa joudutaan hakemaan kustannussäästöjä ja suurin osa-alue on talvikunnossapito. Keinoina ovat muun muassa työalueiden rajapintojen ja toiminta-aikojen tarkentaminen, päällekkäisyyksien vähentäminen, reuna-alueiden kunnossapitotason tarkistaminen sekä toiminta-aikojen seuranta. Valtion teiden uusi viisivuotinen kunnossapitourakka alkoi syksyllä 2017. Vastaavasti kaupungin ylläpitämien liikenneväylien ja -alueiden sekä kiinteistöjen pihojen talvikunnossapidon urakointi kilpailutettiin myös vuonna 2017. Hoitoalueeseen tulivat mukaan valtiolta kaupungille siirtyneet Tulotie ja Asematien eteläosa.

Kirkkokadun jälkeen ovat kokoojakaduista perusparannusvuorossa Erätie, Ahonpääntie ja Erejärventie. Kevyen liikenteen turvallisuuden kannalta erityisen kiireellinen väyläosuus on Niemistenkatu välillä Hovintie-Turvetie-Sermetintie ja myös loppuosalla aina Kalliokyläntien saakka joudutaan miettimään läpiajoa rajoittavia reittimuutoksia. Vehkatiellä tasoylikäytävän muuttaminen alikuluksi odottaa valtion rahoituspäätöstä Iisalmi-Ylivieska radan kunnostukseen.

Katuvalaisimien uusimisessa tavoitteena on toisaalta energiansäästö ja toisaalta valaistuksen laadun parantaminen. Taajaman sähköverkon maakaapeloinnin myötä osa nykyisistä yhteiskäyttöpylväistä on hävinnyt ja tonttikatujen katuvalaistusta joudutaan sen vuoksi rakentamaan kokonaan uudelleen.

Ylä-Savon liikenneturvallisuussuunnitelman Kiuruveden osion päivitettiin 2017. Se antaa suuntaviivat ja ohjelman lähivuosien liikenneturvallisuustoimenpiteille.

Puistojen ja muiden yleisten alueiden kunnossapitoluokituksen tarkistamisella ja uudella hoito-ohjelmalla päätetään yhteisesti hyväksytty kunnossapidon taso taajaman eri osa-alueilla. Kustannussäästöjä haetaan muun muassa hoitokertojen vähentämisellä ja käsityönä tehtävien töiden siirtämisellä konetöinä tehtäviksi sekä puistoalueiden ja kadunvarsien pintamateriaali- ja istutusvalinnoilla.

Tulosalueen tavoitteet ja tunnusluvut vuodelle 2018

1. Yleiskaavoista Kalliojärven-Toiviaisjärven-Hautajärven seudun rantaosayleiskaava ja taajaman osayleiskaavan päivitys etenevät ehdotus- ja hyväksymisvaiheeseen. Käynnistetään ajantasa-asemakaavan päivittäminen ja vahvistaminen yhtenä kaava-alueena. Kallion alueen asemakaavan muutos etenee hyväksymiskäsittelyyn. Muita asemakaavan muutoksia käynnistetään tarpeen mukaan. Maapoliittisen ohjelman päivitys valmistuu. Paikkasen ai-neistoja päivitetään.
2. Liikenneväylien ja pihojen talvikunnossapidossa käynnistetään uusi urakointijakso ja paino-tus on työnohjauksessa sekä esteettömyyden seurannassa. Erityisen tarkasti seurataan eri toimijoiden vastuulla olevien väylien rajapintoja ja työn ajoitusta. Seurannan ja kokemusten pohjalta uusitaan tarvittaessa lumitöiden ja liukkaudentorjunnan lähtörajoja ja tarkastetaan päivystysjärjestelmän toimivuus ja kustannukset. Kesäkunnossapidossa tarkistetaan ja tuo-daan hyväksyttäväksi puistojen ja muiden yleisten alueiden kunnossapitoluokitus ja hoito-ohjelma.
3. Kirkkokadun perusparannushanke rakennetaan valmiiksi ja samassa yhteydessä siistitään katualueen viereisiä puistoalueita. Uutena kokoojaväylähankkeena aloitetaan Erätien perus-kunnostus ja lähialueella kunnostetaan jäte- ja sadevesiverkoston saneerauksen yhteydessä Aku Rädyn tie-Salmisentie-Piispantie alueen tonttikatuja. Liikenneturvallisuussuunnitelman pohjalta tehdään pieniä parantamistöitä suoraan sekä laaditaan laajemmista kokonaisuuksis-ta erillisiä suunnitelmia. Katuvalaisimia uusitaan vähemmän energiaa kuluttaviin malleihin ja vanhaa valoverkkoa peruskunnostetaan

Tulosalueen käyttötalon perustelut vuodelle 2018

Vireillä olevat rantaosayleiskaavat saadaan pääosin valmiiksi. Yli sadasta vahvistusalueesta muodostuva ajantasa-asemakaava yhtenäistetään. Asemakaavan muutoksia laaditaan maankäy-tön ohjaustarpeen mukaan. Paikkatietopalvelu Paikkasta kehitetään keskeisenä suunnittelun, lu-pakäsittelyn ja maastotyöskentelyn välineenä.

Talvikunnossapito muodostaa liikenneväylien ylläpidon suurimman menoerän. Kokoojakatujen yhteyteen rakennettavat uudet jalankulku- ja pyöräilyväylät ovat lisänneet hoidettavaa väyläpi-tuutta sekä vähentäneet lumen varastointitilaa katualueella. Kulujen kasvu on saatu taitettua, mutta väylämäärän lisääntyessä pitää kustannusten alentamiseen vielä löytyä keinoja. Tämä merkitsee vääjäämättä myös toimenpideaikojen venymistä ja hallittua kunnossapitotason laskua taajaman eri osa-alueilla. Esimerkiksi ilmaston lämpeneminen näkyy jo esimerkiksi liukkaudentorjunnassa ja taajaman tiiviimpi rakentaminen lumenajokuluissa. On tärkeään löytää tasapaino pakollisten ja toivottujen töiden välillä.

Kunnossa- ja puhtaanapitolaki määrittää hyvin pitkälle perustoiminnot sekä kadunpitäjän ja kiinteistönomistajan välisen tehtävä- ja vastuujaon. Uusi katujen ja kiinteistöjen 3-vuotinen talvihoitokausi tuo toimintaan mukaan uusia urakoitsijoita. Hoitomallia ja ohjausta kehitetään jatkuvasti. Myös omana työnä tehtävien osatöiden osuutta tarkastellaan vuosittain ja se antaa suuntaviivat kaupungin oman toiminnan ja kaluston kehittämiseksi.

Kokoojakatujen perusparannushankkeet ja niiden yhteydessä rakennetut uudet jalankulku- ja pyörätiet ovat liikkuksen ja liikenneturvallisuuden kannalta pakollisia ja luovat pohjan myös vanhojen asuinalueiden viihtyisyyden parantamiselle ja osaltaan houkuttelevat vanhan rakennuskannan kunnostamiseen tai uudisrakentamiseen alueelle. Kunnossapitokuluissa se näkyy alkuvaiheessa lähinnä kesäkunnossapidon kulujen alenemisena. Vastaavasti talviaikaan kevyen liikenteen väylän kunnossapito ja lumenajo tuovat lisäkustannuksia.

Yksityistiet

- Käyttötalous: Kunnossapitoavustus on 150 000 euroa eli sama kuin vuonna 2017. Tavoitteena on siitä päästä keskimäärin 50 % avustukseen ja vakiinnuttaa se tälle tasolle. Vanhan avustus-säännön mukainen keskimäärin 65 %:n avustus toteutuu, kun huomioidaan hankekohtainen 30 % parantamisavustus. Tämä taas edellyttää, että valtionavustus säilyy ja hankkeita saadaan läpi.
- Investoinnit: Määrärahavaraus 70 000 euroa, joka käytetään ensisijaisesti valtionavustuskelepoisten yksityisteiden perusparannushankkeiden kuntaosuuteen (15 – 30 %).

TUNNULUVUT	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
<i>Tiet ja alueet</i>					
Asemakaavat, ha	584	584	584	584	584
Kunnossapidettävät kadut, tiet,					
väylät, km	57	57	58	58	58
Avustettavat yksityistiet, km	378	377	378	378	378
Puistot ja yleiset alueet, ha	89	89	89	89	89
Peltopinta-ala	89	89	88	88	88
Metsäpinta-ala	826	826	823	823	823
Vuokralle annetut alueet, ha	118	118	115	115	115
Konekeskuksen käyttötunnit, lkm	3 204	3 200	3 200	3 200	3 200

Tuloarviot ja määrärahat sekä laskennalliset kustannukset (ulkoiset ja sisäiset):

TIET JA ALUEET	TP 2016	TA 2017	LTK 2018	TA 2018	Muutos-% 2017-2018	TS 2019	TS 2020
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	391 417	283 580	325 570	321 370	13,3	321 370	321 370
Valmistus omaan käyttöön	20 177	10 000	14 000	14 000	40,0	14 000	14 000
Toimintamenot	-1 228 598	-1 141 158	-1 163 321	-1 183 321	3,7	-1 164 575	-1 164 575
Toimintakate (netto)	-817 005	-847 578	-823 751	-847 951	0,0	-829 205	-829 205
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-678 606	-681 825	-709 348	-709 348	4,0	-709 348	-709 348
Muut laskennalliset kustannukset	-45 544	-47 218	-38 560	-38 560	-18,3	-38 560	-38 560
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 952 749	-1 870 201	-1 911 229	-1 931 229	3,3	-1 912 483	-1 912 483

KIINTEISTÖT

Vastuuhenkilö: Kiinteistöpäällikkö

Tulosalueen toimintastrategia

Kiinteistöt pidetään kunnossa ja ennakoidaan eri rakennusten käyttäjien tarpeet käyttöasteen mukaisiksi.

Kunnostus- ja korjaustyöt tehdään ostopalveluna. Palveluntuottajat valitaan vuositarjousten perusteella. Isommat rakennusinvestointikohteet kilpailutetaan ja rakentamisen suorittaa urakoitsija. Rakennusinvestointien suunnittelu kilpailutetaan ja ostetaan ulkopuoliselta konsultilta. Rakennuttaminen hoidetaan omana työnä. Osa työmaavalvonnasta ostetaan suunnittelijoilta tai rakennuskonsulteilta.

Tulosalueen tavoitteet suunnitelmakaudelle 2019 – 2020

1. Kiinteistöjen energiakulutusta seurataan Esco – ohjelman mukaisesti, huomioiden sisäilmaolosuhteet.
2. Rakennusten käyttöaste pidetään mahdollisimman korkeana. Käyttämättömistä kiinteistöistä luovutaan myymällä tai purkamalla.

Tulosalueen palvelusuunnitelman kuvaus vuodelle 2018

1. Jatketaan uimahallin peruskorjausta
2. Aloitetaan Virranrannan sisäilmakorjaukset.
3. Rakennetaan uusi paloasema valmiiksi Teollisuustie 10 tontille.
4. Jatketaan kyläkoulujen PTS- suunnitelman mukaisia korjaustoimenpiteitä
5. Toteutetaan valtuuston päättämät rakennusinvestointikohteet
6. Tehdään kiinteistöjen vaatimat ylläpito-, huolto- ja kunnostustoimenpiteet

Tulosalueen tavoitteet ja tunnusluvut vuodelle 2018

1. Kiinteistöjen ylläpitomenot ja – tulot pidetään tasapainossa
2. Kaupungin omistuksessa olevat rakennukset pidetään tehokkaassa käytössä. Tyhjästä ja tarpeettomista kiinteistöistä luovutaan. Tyhjät kiinteistöt myydään julkisella tarjouskilpailulla. Huonokuntoiset rakennukset puretaan valtuuston vahvistaman talousarvion puitteissa. Hyvänä käyttöasteena pidetään 90 – 100 %
3. Kiinteistöjen energiankulutusta seurataan energiasäästöohjelman avulla. Säästötavoitteeksi vuoden 2008 – 2012 keskiarvosta mitattuna asetetaan 9 prosenttia. Energiansäästöjä ei kuitenkaan tehdä sisäilman laatua heikentämällä.

Tulosalueen käyttötalouden perustelut vuodelle 2018

Kaupungin rakennuksiin on kertynyt paljon korjausvelkaa. Suuri osa rakennuksista on käyttökänsä päässä ja vaativat mittavia korjaustoimenpiteitä tai uudelleen rakentamista. Osa aikaisemmista korjaustoimenpiteistä on epäonnistunut huonon suunnittelun, riittämättömän rahoituksen, virheellisen käytön tai huoltotoimenpiteiden laiminlyönnin johdosta. Rakennustöiden valvontaa siirretään suunnittelijoille, joilla tulee olla kyllin hyvät tiedot ja resurssit alansa suunnittelusta ja työmaan valvonnasta. Kaupungin vakituksessa henkilöstössä ei ole riittävästi resursseja työmaiden valvontaan. Isommilla ja vaativimmilla työmaille palkataan paikallisvalvoja, joka ehtii paneutua perusteellisesti suunnitelmiin ja työmaan toteutuksen seurantaan.

Energiasäästöihin vaikuttaa kaikkien kiinteistön käyttäjien toiminta, vaatimukset ja käyttötottumukset. Kiinteistöhuoltohenkilöstöllä on melko pienet mahdollisuudet tehdä energiaa säästäviä toimenpiteitä, jollei muu henkilöstö ole siinä mukana. Esimerkiksi vaatimus ilmaston pitemiseksi 24/7 toiminnassa, lisää energiankulutusta vähintään 20 %.

Korjauskohteista ei aina voida tehdä tarkkoja kustannusarvioita. Rakenteita avattaessa löytyy viallisia rakenteita ja haitta-aineita, kuten asbestia sisältäviä materiaaleja. Haitta-aineiden sisältävien materiaalien poistamista ei saa suorittaa, kuin hyväksyty toimija. Korjaaminen on kuitenkin taloudellisempaa silloin, kun korjattavat rakenteet ovat vielä esillä. Korjauskohteiden ylläpitävyys tuo epävarmuutta talousarvion toteutumiseen.

Kaupungin ja Soten sisäilmatyöryhmät ovat hyvänä apuna sisäilmaongelmien kartoituksessa, tilojen kätöstä ja korjauksesta päätettäessä. Sisäilmaongelmat voivat aiheuttaa yllättäviä ja mittavia korjaustoimenpiteitä, jota ei voida ennakoida. Osa henkilökunnasta reagoi hyvinkin herkästi jo pieniin sisäilmapuutteisiin. Tällaisia henkilöitä tulisi kyetä siirtämään toisiin työtiloihin, ennekuin aloitetaan mittavia korjaustoimenpiteitä. Jopa tieto siitä, että rakennuksessa on ollut joskus sisäilmahaitta, vaikka ne olisi asianmukaisesti korjattu, aiheuttaa aina silloin tällöin epäilystä tilojen käyttäjissä rakenteiden ja rakennuksen terveellisyydestä ja turvallisuudesta.

TUNNUSLUVUT	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Kiinteistöt					
Kiinteistöjen lukumäärä	36	36	34	34	34
Rakennuksien lukumäärä	63	63	60	60	60
Huoneistoala, m2	56 336	56 336	55 963	55 963	55 963

Tuloarviot ja määrärahat sekä laskennalliset kustannukset (ulkoiset ja sisäiset):

KIINTEISTÖT	TP 2016	TA 2017	LTK 2018	TA 2018	Muutos-% 2017-2018	TS 2019	TS 2020
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	4 818 120	5 096 176	4 957 480	4 957 479	-2,7	4 957 479	4 957 479
Valmistus omaan käyttöön	21 833	37 000	43 000	43 000	16,2	43 000	43 000
Toimintamenot	-3 003 169	-2 954 143	-2 829 680	-2 829 680	-4,2	-2 833 600	-2 833 600
Toimintakate nNetto)	1 836 784	2 179 033	2 170 800	2 170 799	-0,4	2 166 879	2 166 879
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-1 498 678	-1 524 242	-1 650 648	-1 650 648	8,3	-1 650 648	-1 650 648
Korko sitoutuneelle pääomalle	-356 817	-328 323	-348 150	-348 150	6,0	-348 150	-348 150
Muut laskennalliset kustannukset	-93 573	-87 449	-94 507	-94 507	8,1	-94 507	-94 507
Tehtävän kokonaiskustannukset	-4 952 236	-4 894 157	-4 922 985	-4 922 985	0,6	-4 926 905	-4 926 905

VESI- JA VIEMÄRILAITOS

Vastuhenkilö: Tekninen johtaja

Tulosalueen toimintastrategia

Vesihuoltolaitos jakaa puhdasta talousvettä asiakkailleen sekä vastaanottaa ja käsittelee asiakkaidensa jätevedet ylläpitämällä, saneeraamalla ja rakentamalla verkostojaan sekä niihin liittyviä kunnallisteknisiä laitteita ja rakennelmia.

Tulosalueen tavoitteet suunnitelmakaudelle 2019 – 2020

1. Jatketaan viemäriverkoston vuotovesien vähentämiseen tähtääviä toimenpiteitä ympäristöluvan 20.8.2014 ja päivitetyn vuotovesiselvityksen 25.1.2016 sekä siihen liittyvän toimenpideohjelman mukaisesti siten, että vuotovesien määrä on keskimäärin enintään 30 % puhdistamon tulovirtaamasta vuoteen 2020 mennessä (ympäristöluvan lupaehto nro 8). Samaan aikaan vuoteen 2020 saakka pidättäydytään mahdollisuuksien mukaan muista investoinneista.
2. Varaudutaan jätevesipuhdistamon 2. vaiheen saneeraussuunnittelun aloittamiseen vuonna 2019 sekä rakentamiseen vuosina 2020 -2021.
3. Vesilaitoksen investointiosassa varaudutaan vesimittarien vaihtamiseen noin 120 kulutusasteessa vuosittain.
4. Vesihuoltolaitoksen tiedonsiirtoa kehitetään vuonna 2017 laaditun suunnitelman mukaisesti.

Tulosalueen palvelusuunnitelman kuvaus vuodelle 2018

Jätevesipuhdistamon ympäristöluvan tarkistamispäätös on saatu 20.8.2014. Saneerauksen 1. vaihe (lietteenkäsittelyn tehostaminen) valmistui vuonna 2015. Lupaehdon 7 mukaan puhdistamon saneerauksen 2. vaihe - jätevedenkäsittelyn uudistaminen ja rakennustekniset muutokset - on tehtävä ja otettava käyttöön 31.12.2021 mennessä. Ammoniumtyypen poistotehon tulee olla vähintään 80 % 1.1.2022 alkaen. Kustannusarvion mukaan kokonaiskulut ovat noin 2,9 milj. euroa, josta 1,9 milj. euroa vuonna 2020 ja 1,0 milj. euroa vuonna 2021. Purkupaikkaselvitys on valmistunut 18.2.2016. Selvitystä on täydennetty vesistöolojen kuvauksella ja uudella ympäristövaikutusten arvioinnilla 27.3.2017. Vaihtoehdossa 0+ nykyistä purkupuutkea ei jatketa, vaan vesistöalueen virtausoloja esitetään parannettavaksi ruoppausten ja niittojen avulla. Vaihtoehdon 0+ edellyttämät lisäselvitykset valmistuvat vuonna 2017. Ympäristöluvan muutoshakemus laadittavine selvityksineen jätetään lupaviranomaiselle 31.12.2017 mennessä. Saneerauksen suunnittelua varten on vuodelle 2018 varattava 30 000 euroa yleissuunnittelua ja vuodelle 2019 50 000 euroa rakennussuunnittelua varten.

Viemäriverkoston vuotovesiä tulee pienentää suunnitelmallisesti ja lupapäätöksen mukaisesti.

VESIMAKSUTAKSA 1.1.2013 lukien (tekninen lautakunta 28.8.2012):

Käyttömaksu on 1,51 euroa/m³ (alv 0 %) eli 1,87 euroa/m³ (alv 24 %)

Mittarikohtainen perusmaksu:			
Mittarikoko	Kerroin k	Perusmaksu	euroa/vuosi
		alv 0 %	alv 24 %
15-20 mm	44	66,44	82,38
25-30 mm	250	377,50	468,10
40 mm	600	906,00	1123,44
50 mm	1800	2718,00	3370,32
> 80 mm	2000	3020,00	3744,80

JÄTEVESIMAKSUTAKSA 1.4.2017 lukien (tekninen lautakunta 21.3.2017):
 Käyttömaksu on 1,76 euroa/m³ (alv 0 %) eli 2,18 euroa/m³ (alv 24 %).
 Liittymismaksu on 1,25 euroa (alv 0 %) eli 1,55 euroa (alv 24 %) rakennuksen kerrosalan ja rakennuspaikan pinta-alan yhteenlaskettua täyttä neliometriä kohden. Liittymismaksun määrä riippuu kuitenkin rakennuksen tontin ja pinta-alojen suhteesta toisiinsa sekä mahdollisesta myöhemmästä lisärakentamisesta.

Tulosalueen tavoitteet ja tunnusluvut vuodelle 2018

1. Ympäristöluvan muutoshakemukseen (jätetty 31.12.2017 mennessä) saatavan päätöksen sisältö huomioidaan jätevesipuhdistamon 2. vaiheen saneerauksen suunnittelussa.
2. Jätevesiviemäreitä saneerataan noudattaen pääsääntöisesti 25.1.2016 laadittua ja vuoteen 2020 ulottuvaa vuotovesiselvityksen saneeraus- / toimenpideohjelmaa (kaupunginvaltuusto 29.3.2016 § 7). Saneeraustoimia suoritetaan katujen perusparannushankkeisiin sovittaen käytettävissä olevan määrärahan puitteissa, mutta kuitenkin niin, että vuotovesien määrä on keskimäärin enintään 30 % puhdistamon tulovirtaamasta vuoteen 2020 mennessä.

Tulosalueen käyttötalouden perustelut vuodelle 2018

Lupaharkinta, jätevesien asianmukainen käsittely ja puhdistamon nykyinen ikä edellyttävät merkittäviä investointeja. Puhdistamon saneerauksen 2. vaiheessa tulee rakentaa toinen jälkiselkeytysallas, tehdä puhdistamon rakenteellinen saneeraus sekä koneiston ja sähkö-, automaatio- ja instrumentointijärjestelmän saneeraus. Samaan aikaan toteutetaan purkupaikan siirto tai purkupaikan virtausoloja parantavat kunnostustoimet riippuen ympäristöluvan muutospäätöksen sisällöstä.

Yleissuunnitelman päivitystä ja muuta suunnittelua varten varataan 30 000 euroa vuodelle 2018. Vuodelle 2019 tulee varata 50 000 euroa rakennussuunnitelmien ja urakka-asiakirjojen laatimista varten.

Vuotovesiä on järjestelmällisesti vähennetty vuotovesiselvitysten mukaisesti jo yli 20 vuoden ajan. Silti vuotovesien osuus on 40 -50 % kokonaisvirtaamasta. Verkoston saneerausvelka on kasvanut. Vuoto- ja hulevedet haittaavat puhdistamon prosessitoimintaa pienentäen puhdistustulosta eikä niiden pumppaaminen jäteveden mukana ole kustannussyistä järkevää. Vuoto- ja hulevesien määrän tulisi olla mahdollisimman pieni; niiden osuus kokonaisvirtaamasta saisi olla enintään noin 30 %. Tämä raja ja sen johdosta tehtävät toimenpiteet ovat ympäristöluvan lupaehtona nro 8. Uusi vuotovesisuunnitelma ja siitä johdettu toimenpideohjelma aikatauluineen valmistui 25.1.2016 ja se toimeenpannaan vuosina 2016 – 2020 (kaupunginvaltuusto 29.3.2016 § 7). Vesihuoltolaitos varautuu taloussuunnitelmassa 2016 – 2020 noin 300 000 euroa investointiin vuosittain. Tuona aikana pidättäytyään mahdollisuuksien mukaan laitoksen muista investoinneista ja varaudutaan puhdistamon 2. vaiheen saneeraukseen.

TUNNUSLUVUT	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2209
<i>Vesi- ja viemärlaitos</i>					
Myyty vesimäärä, m ³	671 727	720 000	715 000	715 000	715 000
Vesijohtoa, m	447 929	448 000	448 300	448 300	448 300
Kulutuspaikkojen lkm (vesi)	2 879	2 840	2 890	2 890	2 890
Laskutettu jätevesimäärä, m ³	241 671	259 000	256 000	256 000	256 000
Jätevesiviemäriä, m	40 549	39 610	40 700	40 700	40 700
Sadevesiviemäriä, m	20 462	20 315	20 500	20 500	20 500
Sekaviemäriä, m	11 554	12 100	11 400	11 400	11 400
Kulutuspaikkojen lkm (jätevesi)	1 112	1 112	1 117	1 117	1 117

VESI- JA VIEMÄRILAITOKSEN TASEYKSIKÖN TUOSLASKELMA, RAHOITUSLASKELMA JA INVESTOINTIOSA

TUOSLASKELMA	TP 2016	TA 2017	LTK 2018	TA 2018	Muutos- %	TS 2019	TS 2020
(ulkoiset ja sisäiset)							
Liikevaihto	1 828 856	1 912 680	1 959 800	1 959 800	2,5	1 959 800	1 959 800
Valmistus omaan käyttöön	13 036	13 000	13 000	13 000	0,0	13 000	13 000
Liiketoiminnan muut tuotot	1 636	3 800	950	950	-75,0	950	950
Materiaalit ja palvelut	-761 898	-752 589	-730 925	-730 925	-2,9	-730 925	-730 925
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-527 382	-525 420	-515 920	-515 920	-1,8	-515 920	-515 920
Palvelujen ostot	-234 516	-227 169	-215 005	-215 005	-5,4	-215 005	-215 005
Henkilöstökulut	-357 332	-348 423	-345 332	-345 332	-0,9	-345 960	-345 960
Palkat ja palkkiot	-278 933	-275 815	-274 911	-274 911	-0,3	-274 911	-274 911
Henkilösivukulut	-78 399	-72 608	-70 421	-70 421	-3,0	-71 049	-71 049
Eläkekulut	-60 169	-57 059	-55 499	-55 499	-2,7	-55 127	-56 127
Muut henkilösivukulut	-18 229	-15 549	-14 922	-14 922	-4,0	-14 922	-14 922
Poistot ja arvonalentumiset	-484 582	-484 123	-481 121	-481 121	-0,6	-481 121	-481 121
Suunnitelman mukaiset poistot	-484 582	-484 123	-481 121	-481 121	-0,6	-481 121	-481 121
Liiketoiminnan muut kulut	-58 068	-51 528	-46 896	-46 896	-9,0	-46 896	-46 896
Liikelyijäämä	181 648	292 817	369 476	369 476	26,2	368 848	368 848
Rahoitustuotot ja -kulut	-187 170	-186 266	-187 166	-187 166	0,5	-187 166	-187 166
Muut rahoitustuotot	3 095	4 000	-3 100	-3 100	-177,5	3 100	3 100
Muun taseyks.korv.peruspääomasta	-190 266	-190 266	-190 266	-190 266	0,0	-190 266	-190 266
Ylijäämä ennen varauksia	-5 523	106 551	182 310	182 310	71,1	181 682	181 682
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-5 523	106 551	182 310	182 310	71,1	181 682	181 682

RAHOITUSLASKELMA	TP 2016	TA 2017	LTK 2018	TA 2018	Muutos %	TS 2019	TS 2020
(ulkoinen ja sisäinen)							
Toiminnan rahavirta							
Liikelyjäämä(-alijäämä)	181 648	292 817	369 476	369 475	26,2	368 848	368 848
Poistot ja arvonalentumiset	484 582	484 123	481 121	481 121	-0,6	481 121	481 121
Rahoitustuotot ja -kulut	-187 170	-186 266	-187 166	-187 166	0,5	-186 266	-186 266
Investointien rahavirta							
Investointimenot	-489 052	-487 000	-587 000	-587 000	20,5	-578 000	-2 377 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-9 993	103 674	76 431	76 430	-26,3	85 703	-1 713 297
Muut maksuvalmiuden muutokset							
Saamisten muutos muilta	-2 322						
Korottomien velkojen muutos kunnalta	-3 676	-103 674	-76 431	-76 430	-26,3	-85 703	1 713 297
Korottomien velkojen muutos muilta	15 990						
Rahoituksen rahavirta							
Rahavarojen muutos	0	0	0	0		0	0

INVESTOINTIOSA	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Vesihuollon suunnittelu	-9 827	-15 000	-20 000	-15 000	-15 000
Koivujärven vesihuolto	-36 735				
Toukkamäen vesilinja	-2 865	-10 000	-10 000		
Jätevesiviemärit	-307 755	-300 000	-300 000	-300 000	-300 000
Sadevesiviemärit (Antintie 2016)	-19 068	-30 000	-70 000	-30 000	-30 000
Jätevesipumppaamojen kunnostus			-35 000	-20 000	-15 000
Taloliittymät	-71 121	-60 000	-60 000	-60 000	-60 000
Vesiverkoston saneeraus vuosittain	-20 290	-20 000	-15 000	-15 000	-10 000
Vesimittareiden uusiminen	-11 943	-12 000	-12 000	-12 000	-12 000
Jätevedenpuhdistamon saneeraus	-9 143	-30 000	-30 000	-50 000	-1 900 000
Jätevedenpuhdistamon koneet			-10 000	-10 000	
Vesihuoltoavustukset	-305	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Vv-laitos tiedonsiirron kehittäminen			-15 000	-22 000	-25 000
Vesihuollon koneet				-34 000	
Vesi- ja viemärilaitos, menot yhteensä	-489 052	-487 000	-587 000	-578 000	-2 377 000
Vesi- ja viemärilaitos, tulot yhteensä	0	0	0	0	0

LASKENNALLISESTI ERITYTETTY HULEVEDEN VIEMÄRÖINTI

TULOSLASKELMA (ulkoiset ja sisäiset)							
	TP 2016	TA 2017	LTK 2018	TA 2018	Muutos %	TS 2019	TS 2020
Liikevaihto							
Valmistus omaan käyttöön							
Liiketoiminnan muut tuotot							
Materiaalit ja palvelut							
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-570	-550	-1 150	-1 150	109,1	-1 150	-1 150
Palvelujen ostot	-7 178	-7 823	-7 149	-7 149	-8,6	-7 149	-7 149
Henkilöstökulut	-697	-2 577	-2 564	-2 564	-0,5	-2 564	-2 564
Poistot ja arvonalentumiset	-10 192	-10 461	-12 343	-12 343	18,0	-12 343	-12 343
Liiketoiminnan muut kulut							
Liikealijäämä	-18 637	-21 411	-23 206	-23 206	8,4	-23 206	-23 206
Rahoitustuotot ja -kulut							
Tilikauden alijäämä	-18 637	-21 411	-23 206	-23 206	8,4	-23 206	-23 206
RAHOITUSLASKELMA (ulkoiset ja sisäiset)							
	TP 2016	TA 2017	LTK 2018	TA 2018	Muutos %	TS 2019	TS 2020
TOIMINNAN RAHA VIRTA							
Liikelylijäämä(-alijäämä)	-18 637	-21 411	-23 206	-23 206	8,4	-23 206	-23 206
Poistot ja arvonalentumiset	10 192	10 461	12 343	12 343	18,0	12 343	12 343
INVESTOINTIEN RAHA VIRTA							
Investointimenot	-19 068	-30 000	-70 000	-70 000	133,3	-30 000	-30 000
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-27 514	-40 950	-80 863	-80 863	159,7	-40 863	-40 863
VAIKUTUS KAUPUNGIN KASSAVAROIHIIN	-27 514	-40 950	-80 863	-80 863	97,5	-40 863	-40 863
Rahoituslaskelmassa eliminoidaan sisäiset tuotot ja kulut. Huleveden viemäröinnillä ei ole omia kassavaroja.							
INVESTOINTIOSA							
	TP 2016	TA 2017	LTK 2018	TA 2018	Muutos %	TS 2019	TS 2020
Huleveden viemäröinti							
Sadevesiviemärit	-19068	-30 000	-30 000	-70 000	133,3	-30 000	-30 000
Huleveden viemäröinti, menot yhteensä	-19 068	-30 000	-30 000	-70 000	133,3	-30 000	-30 000

4.2 KÄYTTÖTALOUS TULOSALUEITTAIN / valtuustoon nähden sitova taso

(ulkoiset ja sisäiset)

YLEISHALLINTO	TP 2016	TA 2017	LTK 2018	TA 2018	Muutos-% 2017-2018	TS 2019	TS 2020
Toimintatulot	118 748	108 004	147 805	147 805	36,9	147 805	147 805
Toimintamenot	-2 128 024	-2 185 135	-2 196 276	-2 227 941	2,0	-2 238 891	-2 238 891
Toimintakate (netto)	-2 009 276	-2 077 131	-2 048 471	-2 080 136	0,1	-2 091 086	-2 091 086
RUOKAHUOLTO							
Toimintatulot	2 464 974	2 523 557	2 440 863	2 440 863	-3,3	2 440 863	2 440 863
Toimintamenot	-2 270 187	-2 403 445	-2 330 241	-2 330 241	-3,0	-2 333 541	-2 333 541
Toimintakate (netto)	194 787	120 112	110 622	110 622	-7,9	107 322	107 322
ELINKEINOJEN KEHITTÄMINEN							
Toimintatulot	51 626	53 750	38 450	38 450	-28,5	38 450	38 450
Toimintamenot	-507 136	-565 381	-750 595	-720 595	27,5	-720 886	-720 886
Toimintakate (netto)	-455 510	-511 631	-712 145	-682 145	33,3	-682 436	-682 436
MAATALOUSHALLINTO							
Toimintatulot	232 381	198 377	190 565	190 565	-3,9	190 565	190 565
Toimintamenot	-454 681	-426 236	-409 418	-409 418	-3,9	-418 999	-418 999
Toimintakate (netto)	-222 300	-227 859	-218 853	-218 853	-4,0	-228 434	-228 434
TYÖLLISYYDEN HOITAMINEN							
Toimintatulot	27 159	15 000	41 000	41 000	173,3	41 000	41 000
Toimintamenot	-313 008	-303 334	-303 140	-373 140	23,0	-303 308	-303 308
Toimintakate (netto)	-285 849	-288 334	-262 140	-332 140	15,2	-262 308	-262 308
SOS.TOIMI JA TERV.HUOLTO							
Toimintatulot	169 926	165 967	162 553	162 553	-2,1	162 553	162 553
Toimintamenot	-35 493 819	-35 254 928	-34 220 188	-34 156 098	-3,1	-34 266 561	-34 266 561
Toimintakate (netto)	-35 323 893	-35 088 961	-34 057 635	-33 993 545	-3,1	-34 104 008	-34 104 008
HALLINTO SIVISTYSLTK							
Toimintatulot	4 479	4 520	2 885	2 885	-36,2	2 885	2 885
Toimintamenot	-204 690	-143 210	-162 385	-162 385	13,4	-163 484	-163 484
Toimintakate (netto)	-200 211	-138 690	-159 500	-159 500	15,0	-160 599	-160 599
VARHAISKASVATUS							
Toimintatulot	310 855	345 200	260 197	260 197	-24,6	260 197	260 197
Toimintamenot	-4 318 610	-4 377 635	-4 350 995	-4 394 255	0,4	-4 473 657	-4 473 657
Toimintakate (netto)	-4 007 754	-4 032 435	-4 090 798	-4 134 058	2,5	-4 213 460	-4 213 460
PERUSOPETUS							
Toimintatulot	590 288	479 175	442 725	442 725	-7,6	442 725	442 725
Toimintamenot	-7 737 258	-7 766 181	-7 662 853	-7 608 845	-2,0	-7 510 265	-7 510 265
Toimintakate (netto)	-7 146 970	-7 287 006	-7 220 128	-7 166 120	-1,7	-7 067 540	-7 067 540

	TP 2016	TA 2017	LTK 2018	TA 2018	Muutos-% 2017-2018	TS 2019	TS 2020
LUKIO, TOINEN AS ,KANSAL.OP							
Toimintatulot	149 975	153 794	111 077	111 077	-27,8	111 077	111 077
Toimintamenot	-1 739 317	-1 822 747	-1 671 311	-1 671 311	-8,3	-1 672 724	-1 672 724
Toimintakate (netto)	-1 589 342	-1 668 953	-1 560 234	-1 560 234	-6,5	-1 561 647	-1 561 647
SIVISTYSPALVELUT							
Toimintatulot	66 635	74 910	82 750	82 750	10,5	82 750	82 750
Toimintamenot	-1 044 054	-1 042 335	-985 683	-985 683	-5,4	-986 805	-986 805
Toimintakate (netto)	-977 420	-967 425	-902 933	-902 933	-6,7	-904 055	-904 055
VAPAA-AIKAPALVELUT							
Toimintatulot	464 791	456 011	353 891	353 891	-22,4	353 891	353 891
Toimintamenot	-1 570 271	-1 607 211	-1 429 473	-1 429 473	-11,1	-1 431 008	-1 431 008
Toimintakate (netto)	-1 105 480	-1 151 200	-1 075 582	-1 075 582	-6,6	-1 077 117	-1 077 117
HALLINTO TEKPA							
Toimintatulot	688	850	850	850	0,0	850	850
Toimintamenot	-789 057	-792 786	-809 697	-809 697	2,1	-812 053	-812 053
Toimintakate (netto)	-788 369	-791 936	-808 847	-808 847	2,1	-811 203	-811 203
RAKENNUSVALVONTA							
Toimintatulot	48 972	67 000	67 500	67 500	0,7	67 500	67 500
Toimintamenot	-131 428	-153 205	-158 969	-158 969	3,8	-159 416	-159 416
Toimintakate (netto)	-82 455	-86 205	-91 469	-91 469	6,1	-91 916	-91 916
TIET JA ALUEET							
Toimintatulot	391 417	283 580	325 570	321 370	13,3	321 370	321 370
Valmistus omaan käyttöön	20 177	10 000	14 000	14 000	40,0	14 000	14 000
Toimintamenot	-1 228 598	-1 141 158	-1 163 321	-1 183 321	3,7	-1 164 575	-1 164 575
Toimintakate (netto)	-817 005	-847 578	-823 751	-847 951	0,0	-829 205	-829 205
KIINTEISTÖT							
Toimintatulot	4 818 120	5 096 176	4 957 480	4 957 479	-2,7	4 957 479	4 957 479
Valmistus omaan käyttöön	21 833	37 000	43 000	43 000	16,2	43 000	43 000
Toimintamenot	-3 003 169	-2 954 143	-2 829 680	-2 829 680	-4,2	-2 833 600	-2 833 600
Toimintakate (netto)	1 836 784	2 179 033	2 170 800	2 170 799	-0,4	2 166 879	2 166 879
VESI- JA VIEMÄRILAITOS							
Toimintatulot	1 830 491	1 916 480	1 960 750	1 960 750	2,3	1 960 750	1 960 750
Valmistus omaan käyttöön	13 036	13 000	13 000	13 000	0,0	13 000	13 000
Toimintamenot	-1 177 298	-1 152 540	-1 123 153	-1 123 153	-2,5	-1 123 781	-1 123 781
Toimintakate (netto)	666 230	776 940	850 597	850 597	9,5	849 969	849 969
RAPORTTI YHTEENSÄ							
Toimintatulot	11 741 526	11 942 351	11 586 911	11 582 710	-3,0	11 582 710	11 582 710
Valmistus omaan käyttöön	55 046	60 000	70 000	70 000	16,7	70 000	70 000
Toimintamenot	-64 110 606	-64 091 610	-62 557 378	-62 574 205	-2,4	-62 613 554	-62 613 554
Toimintakate (netto)	-52 314 034	-52 089 259	-50 900 467	-50 921 495	-2,2	-50 960 844	-50 960 844

4.3 TULOSLASKELMA (ulkoiset)

	TP 2016	TA 2017	LTK 2018	TA 2018	Muutos.% 2017-2018	TS 2019	TS 2020
TOIMINTATUOTOT							
MYYNTITUOTOT	4 049 321	4 107 880	3 938 171	3 938 171	-4,1	3 938 171	3 938 171
MAKSUTUOTOT	607 653	681 210	549 100	549 100	-19,4	549 100	549 100
TUET JA AVUSTUKSET	500 812	343 607	300 733	300 733	-12,5	300 733	300 733
MUUT TOIMINTATUOTOT	1 732 241	1 725 204	1 686 752	1 682 552	-2,5	1 682 552	1 682 552
TOIMINTATUOTOT	6 890 028	6 857 901	6 474 756	6 470 556	-5,6	6 470 556	6 470 556
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN							
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	55 046	60 000	70 000	70 000	16,7	70 000	70 000
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	55 046	60 000	70 000	70 000	16,7	70 000	70 000
TOIMINTAKULUT							
HENKILÖSTÖKULUT	-15 618 872	-15 095 024	-14 728 180	-14 703 507	-2,6	-14 768 956	-14 768 956
PALKAT JA PALKKIOT	-11 218 950	-11 232 555	-11 023 823	-11 003 626	-2,0	-10 995 227	-10 995 227
HENKILÖSIVUKULUT	-4 399 923	-3 862 469	-3 704 357	-3 699 881	-4,2	-3 773 729	-3 773 729
ELÄKEKULUT	-3 669 986	-3 228 186	-3 103 386	-3 100 003	-4,0	-3 174 851	-3 174 851
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-729 937	-634 283	-600 971	-599 878	-5,4	-598 878	-598 878
PALVELUJEN OSTOT	-38 251 793	-38 221 514	-37 019 196	-37 070 696	-3,0	-37 070 696	-37 070 696
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-2 972 871	-3 036 529	-2 905 711	-2 905 711	-4,3	-2 899 611	-2 899 611
AVUSTUKSET	-1 847 046	-2 016 000	-2 166 000	-2 156 000	6,0	-2 136 000	-2 136 000
MUUT TOIMINTAKULUT	-568 525	-638 093	-626 137	-626 137	-1,9	-626 137	-626 137
TOIMINTAKULUT	-59 259 108	-59 007 160	-57 445 224	-57 462 051	-2,7	-57 501 400	-57 501 400
TOIMINTAKATE	-52 314 034	-52 089 259	-50 900 468	-50 921 495	-2,3	-50 960 844	-50 960 844
VEROTULOT	23 555 632	23 550 000	23 100 000	23 200 000	-1,5	23 700 000	23 900 000
VALTIONOSUUDET	31 263 369	31 500 000	30 400 000	30 370 000	-3,7	30 000 000	29 800 000
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT							
KORKOTUOTOT	20 622	19 919	17 117	17 117	-14,1	13 967	10 938
MUUT RAHOITUSTUOTOT	671 835	681 433	800 533	793 558	16,5	713 558	713 558
KORKOKULUT	-213 146	-285 000	-240 000	-240 000	-15,8	-240 000	-240 000
MUUT RAHOITUSKULUT	-92 181	-75 000	-78 000	-78 000	4,0	-85 501	-82 472
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	387 129	341 352	499 650	492 675	44,3	402 024	402 024
VUOSIKATE	2 892 096	3 302 093	3 099 182	3 141 180	-4,9	3 141 180	3 141 180
POISTOT JA ARVONALENTUMISET							
SUUNNITELMAN MUKAISET	-3 003 727	-3 020 111	-3 160 198	-3 160 198	4,6	-3 160 198	-3 160 198
ARVONALENTUMISET	-648 700	-301 000	0	0	-100,0	0	0
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-3 652 427	-3 321 111	-3 160 198	-3 160 198	-4,8	-3 160 198	-3 160 198
SATUNNAISET ERÄT							
SATUNNAISET TUOTOT	275 475	0	0	0		0	0
SATUNNAISET KULUT	-219 607	0	0	0		0	0
SATUNNAISET ERÄT	55 868	0	0	0		0	0
TILIKAUDEN TULOS	-704 463	-19 018	-61 016	-19 018	-0,0	-19 018	-19 018
POISTOERON MUUTOS	19 071	19 018	19 018	19 018	0,0	19 018	19 018
TILIKAUDEN YLLJÄÄMÄ/ALLJÄÄMÄ	-685 392	-0	-41 998	0	-100,0	0	0

4.4 TULOSLASKELMA (ulkoiset ja sisäiset)

	TP 2016	TA 2017	LTK 2018	TA 2018	Muutos-% 2017-2018	TS 2019	TS 2020
TOIMINTATUOTOT							
MYYNITUOTOT	5 434 093	5 457 737	5 443 513	5 443 513	-0,3	5 443 513	5 443 513
MAKSUTUOTOT	665 651	733 378	589 957	589 957	-19,6	589 957	589 957
TUET JA AVUSTUKSET	502 912	345 707	301 733	301 733	-12,7	301 733	301 733
MUUT TOIMINTATUOTOT	5 138 871	5 405 529	5 251 708	5 247 507	-2,9	5 247 507	5 247 507
TOIMINTATUOTOT	11 741 526	11 942 351	11 586 911	11 582 710	-3,0	11 582 710	11 582 710
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN							
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	55 046	60 000	70 000	70 000	16,7	70 000	70 000
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	55 046	60 000	70 000	70 000	16,7	70 000	70 000
TOIMINTAKULUT							
HENKILÖSTÖKULUT	-15 618 872	-15 095 024	-14 728 180	-14 703 507	-2,6	-14 768 956	-14 768 956
PALKAT JA PALKKIOT	-11 218 950	-11 232 555	-11 023 823	-11 003 626	-2,0	-10 995 227	-10 995 227
HENKILÖSIVUKULUT	-4 399 923	-3 862 469	-3 704 357	-3 699 881	-4,2	-3 773 729	-3 773 729
ELÄKEKULUT	-3 669 986	-3 228 186	-3 103 386	-3 100 003	-4,0	-3 174 851	-3 174 851
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-729 937	-634 283	-600 971	-599 878	-5,4	-598 878	-598 878
PALVELUJEN OSTOT	-39 611 071	-39 543 625	-38 492 395	-38 543 895	-2,5	-38 543 895	-38 543 895
AINEET, TARVIKKEET JA	-3 056 438	-3 116 443	-2 978 711	-2 978 711	-4,4	-2 972 611	-2 972 611
AVUSTUKSET	-1 849 146	-2 018 100	-2 167 000	-2 156 000	5,9	-2 137 000	-2 137 000
MUUT TOIMINTAKULUT	-3 975 080	-4 318 418	-4 191 092	-4 191 092	-2,9	-4 191 092	-4 191 092
TOIMINTAKULUT	-64 110 606	-64 091 610	-62 557 378	-62 574 205	-2,4	-62 613 554	-62 613 554
TOIMINTAKATE	-52 314 034	-52 089 259	-50 900 468	-50 921 495	-2,3	-50 960 844	-50 960 844
VEROTULOT	23 555 632	23 550 000	23 100 000	23 200 000	-1,5	23 700 000	23 900 000
VALTIONOSUUEDET	31 263 369	31 500 000	30 400 000	30 370 000	-3,7	30 000 000	29 800 000
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT							
KORKOTUOTOT	20 622	19 919	17 117	17 117	-14,1	13 967	10 938
MUUT RAHOITUSTUOTOT	862 100	871 699	990 799	983 824	12,9	903 824	903 824
KORKOKULUT	-213 146	-285 000	-240 000	-240 000	-15,8	-240 000	-240 000
MUUT RAHOITUSKULUT	-282 447	-265 266	-268 266	-268 266	1,1	-275 767	-272 738
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	387 129	341 352	499 650	492 675	44,3	402 024	402 024
VUOSIKATE	2 892 096	3 302 093	3 099 182	3 141 180	-4,9	3 141 180	3 141 180
POISTOT JA ARVONALENTUMISET							
SUUNNITELMAN MUKAISET	-3 003 727	-3 020 111	-3 160 198	-3 160 198	4,6	-3 160 198	-3 160 198
ARVONALENTUMISET	-648 700	-301 000	0	0	-100,0	0	0
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-3 652 427	-3 321 111	-3 160 198	-3 160 198	-4,8	-3 160 198	-3 160 198
SATUNNAISET ERÄT							
SATUNNAISET TUOTOT	275 475	0	0	0		0	0
SATUNNAISET KULUT	-219 607	0	0	0		0	0
SATUNNAISET ERÄT	55 868	0	0	0		0	0
TILIKAUDEN TULOS	-704 463	-19 018	-61 016	-19 018	-0,0	-19 018	-19 018
POISTOERON MUUTOS	19 071	19 018	19 018	19 018	0,0	19 018	19 018
TILIKAUDEN YLLJÄÄMÄ/ALLJÄÄMÄ	-685 392	-0	-41 998	0	-100,0	0	0

4.5 RAHOITUSLASKELMA (ulkoiset)

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos-%	TS 2019	TS 2020
TOIMINNAN RAHAVIRTA						
VUOSIKATE	2 892 096	3 302 093	3 141 180	-4,9	3 141 180	3 141 180
SATUNNAISET ERÄT	55 868	0	0		0	0
TULORAHOITUKSEN KORJAUSET	-2 075	0	0		0	0
	2 945 889	3 302 093	3 141 180	-4,9	3 141 180	3 141 180
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA						
INVESTOINTIMENOT	-3 434 231	-4 390 154	-4 319 160	-1,2	-3 275 000	-4 762 000
RAHOITUSOSUDET INVESTOINTIMENOIHIN	0	404 650	412 000	1,8	20 000	20 000
PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN	330 985	10 000	10 000	0,0	10 000	10 000
	-3 103 245	-3 975 504	-3 897 160	-1,5	-3 245 000	-4 732 000
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-157 357	-673 411	-755 980	15,2	-103 820	-1 590 820
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA						
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET				145,0		
ANTOLAINASAAMISTEN VÄHENNYS	40 234	73 451	179 934	145,0	149 934	125 636
	40 234	73 451	179 934	145,0	149 934	125 636
LAINAKANNAN MUUTOKSET				-3 708,8		
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN LISÄYS	5 000 000	3 000 000	2 756 732	-8,1	0	0
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	-2 953 332	-2 995 014	-2 936 666	-1,9	0	0
LYHYTAIKAISTEN LAINOJEN MUUTOS	-2 800 000	0	0		0	0
	-753 332	4 986	-179 934	-3 708,8	0	0
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET				-100,0		
TOIMEKSIANTOJEN VAROJEN JA PÄÄOMIEN	-1 934	0	0		0	0
SAAMISTEN MUUTOS	87 536	10 000	0	-100,0	0	0
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS	185 263	0	0		0	0
	270 865	10 000	0	-100,0	0	0
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-442 233	88 437	0	-100,0	149 934	125 636
RAHAVAROJEN MUUTOS	-599 590	-584 974	-755 980	32,7	46 114	-1 465 184

4.6 INVESTOINNIT

Valtuustoon nähden sitova taso on huomiovärillä vaakaasuoraan.

Kaupunginhallitus

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Khall maa-alueet					
Maan hankinta					
Menot	-10 000	-25 000	-25 000	-25 000	-25 000
Tulot	17 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Netto	7 000	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000
Khall maa-alueet yhteensä					
Menot	-10 000	-25 000	-25 000	-25 000	-25 000
Tulot	17 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Netto	7 000	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000
Khall rakennukset					
Metallihallin muutostyöt					
Menot	0	0	-51 000	0	0
Khall rakennukset yhteensä					
Menot	0	0	-51 000	0	0
Tulot	0	0	0	0	0
Netto	0	0	-51 000	0	0
Khall kiinteät rakenteet					
2903 Nivan yritysala ja liikennöinti					
Menot	-6 000	-509 300	0	0	0
Tulot	0	254 650	0	0	0
Netto	-6 000	-254 650	0	0	0
Khall kiinteät rakenteet yhteensä					
Menot	-6 000	-509 300	0	0	0
Tulot	0	254 650	0	0	0
Netto	-6 000	-254 650	0	0	0
Khall koneet ja laitteet					
Ict-investoinnit					
Menot	-28 851	-51 854	-58 400	0	0
Valvontakamerat					
Menot	-0	0	-20 000	0	0
Kotisivujen päivitys					
Menot	-0	0	-12 760	0	0
Tkn laiteinvestoinnit					
Menot	0	0	0	-18 000	0
Ruokapalvelut Yläkoulu					
Menot	0	-43 000	0	0	0
Ruokahuolto ohjausjärjestelmä					
Menot	-2 414	0	0	0	0
Ruokahuolto Luupuveden koulu					
Menot	-42 070	-33 000	0	0	0
Khall koneet ja laitteet yhteensä					
Menot	-73 335	-127 854	-91 160	-18 000	0
Tulot	0	0	0	0	0
Netto	-73 335	-127 854	-91 160	-18 000	0

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Sijoitukset ja muut pitkävaik.					
Laajakaisatahanke					
Menot	0	-100 000	-100 000	0	0
Savonia Oy					
Menot	-341 761	0	0	0	0
Tulot	285 893	0	0	0	0
Netto	-55 868	0	0	0	0
Sijoitukset ja muut pitkävaik.					
Menot	-341 761	-100 000	-100 000	0	0
Tulot	285 893	0	0	0	0
Netto	-55 868	-100 000	-100 000	0	0

Sivistyslautakunta

Sivistysltk kiint. rakent. ja laitteet					
Yläkoulu, Nivan valvontakamerat					
Menot	0	-10 000	0	0	0
Koulujen ja päiväkotien piha-alueet					
Menot	-9 879	-20 000	0	0	0
Lähteen koulukeskuksen piha-alue					
Menot	-2 256	0	0	0	0
Yläkoulun ja Nivan pyöräkatos					
Menot	0	-20 000	0	0	0
Sivistysltk kiint. rakenteet yhteensä					
Menot	-12 135	-50 000	0	0	0
Tulot	0	0	0	0	0
Netto	-12 135	-50 000	0	0	0

Sivistysltk koneet ja laitteet					
Luupuveden koulun kalusteet					
Menot	-36 338	-25 000	0	0	0
Yläkoulun ATK-luokan kalusteet					
Menot	0	-15 000	0	0	0
Päiväkotien kalusteet					
Menot	0	-10 000	0	0	0
Sivistysltk koneet ja laitt. yhteensä					
Menot	-36 338	-50 000	0	0	0
Tulot	0	0	0	0	0
Netto	-36 338	-50 000	0	0	0

Sivistysltk kiinteät rakenteet					
Koulujen ja päiväkotien piha-alueet					
Menot	0	0	-20 000	-20 000	0
Kiurusalin videotykki ym					
Menot	0	-20 000	0	0	0
Liik.alueen parkkipaikan kunnostam.					
Menot	0	0	0	-100 000	0

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Menot					
Valaistun kuntopolun valaisimet					
Menot	-2 010	-20 000	-20 000	-20 000	0
Menot					
Lahnajoen koulun lähiliikuntapaikka					
Menot	0	0	0	-100 000	0
Tulot	0	0	0	20 000	0
Netto	0	0	0	-80 000	0
Menot					
Luupuveden lähiliikuntapaikka					
Menot	0	0	-60 000	0	0
Tulot	0	0	10 000	0	0
Netto	0	0	-50 000	0	0
Sivistysltk kiint. rakenteet yhteensä					
Menot	-2 010	-40 000	-100 000	-240 000	0
Tulot	0	0	10 000	20 000	0
Netto	-2 010	-40 000	-90 000	-220 000	0
Sivistysltk koneet ja laitteet					
3801					
Koulut,varhaisk.kalusto ja ict					
Menot	0	0	-40 000	0	0
Menot					
Mönkijä/moottorikelkka					
Menot	0	0	0	-15 000	0
Menot					
Latukone					
Menot	0	0	0	0	-130 000
Tulot	0	0	0	0	20 000
Netto	0	0	0	0	-110 000
Menot					
Omatoimikirjasto					
Menot	0	0	0	-30 000	0
Menot					
Koneet ja laitteet/siva					
Menot	-77 428	0	0	0	0
Tulot	28 092	0	0	0	0
Netto	-49 336	0	0	0	0
Sivistysltk koneet ja laitt. yhteensä					
Menot	-77 428	0	-40 000	-45 000	-130 000
Tulot	28 092	0	0	0	20 000
Netto	-49 336	0	-40 000	-45 000	-110 000
<i>Tekninen lautakunta</i>					
Kiinteistöt					
Menot					
Kiinteistöjen sisäilma- ja kun					
Menot	-12 164	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000
Menot					
Uuden paloaseman rakentaminen					
Menot	0	-100 000	-60 000	0	0
Menot					
Paloaseman korjaus uusi rakenn					
Menot	-20 136	0	0	0	0
Menot					
Kaupungintalon korjaukset(sisä)					
Menot	-23 494	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Menot					
Lassi-Pekan paikoitusal.rakentaminen	0	-20 000	-20 000	0	0
Menot					
Väreen tontin käytön suunnittelu	0	0	0	-120 000	0
Menot					
Ennalta arvaamattomat korjaukset	-51 544	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
Menot					
Tk:n ensiapu ja vast.ottotilat	-649 524	-550 000	0	0	0
Menot					
Terveyskeskuksen korjaukset	0	0	-40 000	-40 000	-30 000
Menot					
Virranrannan korjaukset	-244 584	-50 000	0	0	0
Menot					
Virranrannan sisätilat, korjaukset	-91 507	-100 000	-420 000	-600 000	-690 000
Menot					
Leivosen toimenpiteet	0	-100 000	-50 000	-100 000	-350 000
Menot					
Yläkoulun sisäpintojen korjaus	-15 507	-10 000	-10 000	0	0
Menot					
Yläkoulun keittiö ja ruokasali	0	-100 000	0	0	0
Menot					
Yläkoulun hissien korjaus	0	0	-110 000	0	0
Menot					
Yläkoulu kotital.luokan IV	0	0	-45 000	0	0
Menot					
Jäähalli kunn.esiluokat kahvio	-2 446	-45 000	0	0	0
Menot					
Nivan koulun kunnostus	-17 763	-10 000	-150 000	0	0
Menot					
Lukion korjaustyöt	-23 770	-10 000	-10 000	0	0
Menot					
Kyläkoulujen kunnostus	-26 580	-100 000	-60 000	-200 000	-100 000
Menot					
Luupuveden vanhan koulurakenn	-43 881	0	0	0	0
Menot					
Kalliokylän koulun vesikatto	-53 661	0	0	0	0
Menot					
Luupuveden koulun pihatyöt	-93 529	0	0	0	0
Menot					

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Uimahalli allastilat laatoitus					
Menot	-129 037	-480 000	-1 200 000	0	0
Tulot	0	150 000	352 000	0	0
Netto	-129 037	-330 000	-848 000	0	0
Lukio A-rakennus maalaamo					
Menot	-9 669	0	0	0	0
Jää-,liikunta-,uimahalli,nuori					
Menot	-45 185	-35 000	-35 000	-35 000	-35 000
Liikuntahalli väliverhokoneist					
Menot	-44 872	0	0	0	0
Nuorisotalon muutostyöt					
Menot	0	-32 000	-20 000	-10 000	0
Museon korjaukset					
Menot	0	0	-10 000	0	0
Kiinteistöhoitajan huoltoauto					
Menot	0	-34 000	0	-34 000	0
Kiinteistöt yhteensä					
Menot	-1 598 851	-1 866 000	-2 330 000	-1 339 000	-1 295 000
Tulot	0	150 000	352 000	0	0
Netto	-1 598 851	-1 716 000	-1 978 000	-1 339 000	-1 295 000
Tiet ja alueet					
Yleinen kaavatiesuunnittelu					
Menot	-5 641	-10 000	-15 000	-15 000	-15 000
Nivan kiertoliittymä					
Menot	-16 652	-150 000	0	0	0
Tulotien kunnostus					
Menot	0	-60 000	0	0	0
Katupäällysteiden uusiminen					
Menot	-67 145	-20 000	-60 000	-60 000	-60 000
Asuntokatuja korj(viem.saneer					
Menot	-23 210	-50 000	-150 000	-100 000	-200 000
Sahan teoll.alueen kadut					
Menot	-11 981	0	0	-50 000	-100 000
Lystimetsäntie					
Menot	0	-25 000	0	0	0
Kala-Pekantie Tukkitie Jussint					
Menot	-77 663	-25 000	0	-100 000	-30 000
Kirkkokatu					
Menot	-230 099	-380 000	-120 000	0	0
Museokatu					
Menot	-76 822	0	0	0	0
Kitinkaula rekkaliittymä					
Menot	0	0	0	-50 000	0

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Menot					
Kokoojakadut Erätie Ahonpäänt					
Erätie					
Kevyt liikenne					
Yksityistiet					
Tievalaistus					
Työkoneet/tiet ja alueet					
Puistot					
Leikkikentät					
Muut alueet					
Kunnostushankkeiden suunnittelu					
Veneilyreitti ja satamat					
Uimarantakalusteet uimalaituri					
Uimarannat talviuintipaikka					
Uimarannat					
Niemisjärven kunnostus					
Kiurujärven kunnostus					
Kiuruveden yleiskaavat					
Paikkatietojärjestelmä					
Asemakaavan saneeraus					
Sulkavanjärvi rantakaava					
Tulot					
Netto					

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Menot					
Rytkyn rantakaava	-22 521	0	0	0	0
Menot					
Kallioj-Toiviaisj.rantakaava	-13 959	0	0	0	0
Menot					
Taajaman osayleiskaava	0	-15 000	0	0	0
Tiet ja alueet yhteensä					
Menot	-787 320	-1 135 000	-995 000	-1 030 000	-935 000
Tulot	0	0	50 000	0	0
Netto	-787 320	-1 135 000	-945 000	-1 030 000	-935 000
Vesi- ja viemärilaitos					
Menot					
Vesihuollon suunnittelu	-9 827	-15 000	-20 000	-15 000	-15 000
Menot					
Koivujärven vesihuolto	-36 735	0	0	0	0
Menot					
Toukkamäen vesilinja	-2 865	-10 000	-10 000	0	0
Menot					
Sadevesiviemärit	-19 068	-30 000	-70 000	-30 000	-30 000
Menot					
Taloliittymät	-71 121	-60 000	-60 000	-60 000	-60 000
Menot					
Vesiverkoston saneeraus vuosittain	-20 290	-20 000	-15 000	-15 000	-10 000
Menot					
Vesimittareiden uusiminen	-11 943	-12 000	-12 000	-12 000	-12 000
Menot					
Jätevesiviemärit	-307 755	-300 000	-300 000	-300 000	-300 000
Menot					
Jätevesipumppaamojen kunnostus	0	0	-35 000	-20 000	-15 000
Menot					
Jätevedenpuhdistamon saneeraus	-9 143	-30 000	-30 000	-50 000	-1 900 000
Menot					
Vesihuoltoavustukset	-304	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Menot					
Vv-laitos tiedonsiirron kehittäminen	0	0	-15 000	-22 000	-25 000
Menot					
Vesihuollon koneet	0	0	0	-34 000	0
Menot					
Jätevedenpuhdistamon koneet	0	0	-10 000	-10 000	0
Vesi- ja viemärilaitos yhteensä					
Menot	-489 052	-487 000	-587 000	-578 000	-2 377 000
Tulot	0	0	0	0	0
Netto	-489 052	-487 000	-587 000	-578 000	-2 377 000
INVESTOINNIT YHTEENSÄ					
	-3 434 231	-4 390 154	-4 319 160	-3 275 000	-4 762 000
	330 985	414 650	422 000	30 000	30 000
	-3 103 245	-3 975 504	-3 897 160	-3 245 000	-4 732 000

4.7 POISTOSUUNNITELMA

	Poistomenetelmä
Aineettomat hyödykkeet	Tasapoisto/
Aineettomat oikeudet	5 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	3 – 5 vuotta
Perustamis- ja järjestelymenot	3 vuotta Tasesuositus: kuluksi
Tutkimus- ja kehittämismenot	
ATK-ohjelmat	
- laaja ohjelmat	5 vuotta
- muut ohjelmat	3 vuotta
Muut menot	3 -20 vuotta
- esim. rahoitusosuudet muiden yhteisöjen pysyvien vast. hankintamenoihin meillä yksityistiet 20 v.)	
- tavanomaista suuremmat kaavoitusmenot (5 vuotta)	
Aineelliset hyödykkeet	
Maa- ja vesialueet	ei poistoaikaa
Rakennukset ja rakennelmat	Tasapoisto/
Hallinto- ja laitosrakennukset	
- kiviset	50 vuotta
- puiset	40 vuotta
Tehtas- ja tuotantorakennukset	
- kiviset	30 vuotta
- puiset	20 vuotta
Talousrakennukset	15 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	
- kiviset	50 vuotta
- puiset	40 vuotta
Asuinrakennukset	40 vuotta
Muut rakennukset	40 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet	
Kadut, tiet	25 vuotta
Tori	30 vuotta
Puistot, urheilu- ja piha-alueet, sillat	20 vuotta
Laiturit	10 vuotta
Vedenjakelu- ja viemäriverkosto	40 vuotta
Vedenottamo	50 vuotta
Vesilaitoksen ja puhdistamon koneet	10 – 50 vuotta
Vesistöjen kunnostus	20 vuotta
Ulkovalaistus, sähköjohdot, muuntoasemat	20 vuotta
Puhelinverkko, keskusasema, alakeskukset	10 vuotta
Muut kaapeliverkot	15 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet, hissit ja rakenteet	15 vuotta
Koneet ja kalusto	Tasapoisto/
Kuljetusvälineet	5 vuotta
Liikkuvat työkoneet	5 vuotta
Muut raskaat koneet	10 vuotta
Muut kevyet koneet	5 vuotta
Atk-laitteet	3 – 5 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	3 – 5 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet	
Luonnonvarat	Käytön mukaan
Arvo- ja taide-esineet	Ei poistoa
Keskeneräiset hankinnat	Ei poistoa
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset	
Osakkeet ja osuudet	Ei poistoa
Pienhankintojen aktivointiraja 10.000 euroa.	

Liitteet

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA VUOSILLE 2018 -2020				
<i>Henkilöstösuunnitelmassa siirryttiin 1.1.2015 lukien henkilötyövuosien laskemiseen aikaisemman henkilöiden lukumäärän laskemisen sijasta</i>				
	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
YLEISPALVELUKESKUS				
Yleishallinto				
Kaupunginjohtaja	1,00	1,00	1,00	1,00
Kaupunginsihteeri	1,00	1,00	1,00	1,00
Kaupunginkamreeri	1,00	1,00	1,00	1,00
Kaupunginjohtajan sihteeri	1,00	1,00	1,00	1,00
Lähettilä	1,00	1,00	1,00	1,00
Toimistos sihteeri	3,00	3,00	3,00	3,00
Arkistos sihteeri	1,00	1,00	1,00	1,00
Pääkirjanpitäjä	1,00	1,00	1,00	1,00
Laskentasihteeri	2,00	2,00	2,00	2,00
Yleishallinto yhteensä	12,00	12,00	12,00	12,00
Ruokahuolto				
Ruokapalvelupäällikkö	1,00	1,00	1,00	1,00
Ravitsemistyönjohtaja	2,00	2,00	2,00	2,00
Ravitsemistyöntekijä	21,02	21,76	21,76	21,76
Dieettikeittäjä	1,00	1,00	1,00	1,00
Ruoanjakaja-siivooja	0,86	1,61	1,61	1,61
Vastaava ruoanjakaja-siivooja	1,49	1,12	1,12	1,12
Yhdistelmä työntekijä	3,47	2,43	2,43	2,43
Ruokahuolto yhteensä	30,84	30,92	30,92	30,92
Elinkeinojen kehittäminen				
Yritysneuvoja	1,00	1,00	1,00	1,00
Yhteyssihteeri	1,00	1,00	1,00	1,00
Maaseutuasiamies (yhteistoiminta-alue)	1,00	1,00	1,00	1,00
Elinkeinojen kehittäminen yhteensä	3,00	3,00	3,00	3,00
Maaseutuhallinto (yhteistoiminta-alue)				
Maataloussihteeri	1,00	1,00	1,00	1,00
Maaseutus sihteeri	1,00	1,00	1,00	1,00
Palvelusihteeri	2,00	2,00	2,00	2,00
Maaseutuhallinto yhteensä	4,00	4,00	4,00	4,00
Työllisyyden hoitaminen				
Työnsuunnittelija	1,00	0,00	0,00	0,00
Työllisyyden hoitaminen yhteensä	1,00	0,00	0,00	0,00
YLEISPALVELUKESKUS YHTEENSÄ	50,84	49,92	49,92	49,92

	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
OPETUS- JA SIVISTYSPALV. KESKUS				
Varhaiskasvatus				
<i>Päivähoidon hallinto</i>				
Varhaiskasvatuksen johtaja	1,00	1,00	1,00	1,00
Perhepäivähoidonohjaaja	1,00	1,00	1,00	1,00
Toimistos sihteeri	0,50	0,50	0,50	0,50
<i>Perhepäivähoito</i>				
Perhepäivähoitaja	21,00	19,00	19,00	18,00
Ryhmäperhepäivähoitaja	6,00	6,00	6,00	4,00
<i>Ryhmäperhepäivähoito</i>				
Ryhmäperhepäivähoitaja	2,63	4,63	6,63	6,63
<i>Erityispäivähoito</i>				
Varhaiskasvatuksen erityisopettaja	1,00	1,50	1,50	2,00
Erityisavustaja	5,00	6,00	6,00	6,00
Ryhmäperhepäivähoitaja	1,00	0,00	0,00	0,00
<i>Satumetsän päiväkoti</i>				
Päiväkodin johtaja	1,00	1,00	1,00	1,00
Lastentarhanopettaja	7,00	8,00	9,00	9,00
Lastenhoitaja	10,50	11,50	12,00	12,00
Päiväkotiapulainen	2,00	2,50	2,00	2,00
Ryhmäperhepäivähoitaja	0,50	0,00	0,00	0,00
<i>Päiväkoti Kimppa</i>				
Päiväkodin johtaja	1,00	0,60	0,60	0,60
Lasten hoitaja	0,50	0,25	0,25	0,25
Kerho-ohjaaja	0,00	1,38	1,38	1,38
Koulunkäynnin ohjaaja	0,00	0,45	0,00	0,00
Päiväkotiapulainen	0,00	0,50	0,50	0,50
<i>Aamu- ja iltapäivätoiminta</i>				
Päiväkodin johtaja	0,00	0,40	0,40	0,40
Kerho-ohjaaja	4,89	1,14	1,14	1,14
Lastenhoitaja	0,00	0,75	0,75	0,75
Koulunkäynnin ohjaaja	0,00	2,32	2,77	2,77
Päiväkotiapulainen	0,00	0,50	0,50	0,50
<i>Rytkyn päiväkoti</i>				
Lastentarhanopettaja	1,00	2,00	2,00	2,00
Lastenhoitaja	2,00	1,00	1,00	1,00
Ravitsemistyöntekijä	0,00	0,03	0,03	0,03
Varhaiskasvatus yhteensä	69,52	73,95	76,95	74,45
Perusopetus				
<i>Hallinto</i>				
Sivistysjohtaja	0,30	0,30	0,30	0,30
Toimistos sihteeri	1,50	1,50	1,50	1,50
Rehtori	1,55	1,55	1,55	1,55
Koulusihteeri	1,85	1,85	1,85	1,85
<i>Esiopetus</i>				
Esiluokanopettaja	2,61	3,61	2,74	2,74
Koulunkäynninohjaaja	1,32	1,61	1,21	1,21

	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
<i>Perusopetus</i>				
Luokanopettaja	29,00	30,00	29,00	29,00
Lehtori	18,38	17,62	18,14	18,14
Tuntiopettaja	4,66	2,78	4,00	4,00
Koulukuraattori	0,80	0,80	0,80	0,80
Koulupsykologi	0,64	0,64	0,80	0,80
Koulunkäynninohjaaja	11,21	9,96	9,70	9,70
Tsemppari	0,95	0,00	0,00	0,00
<i>Erityisopetus</i>				
Rehtori	0,15	0,15	0,15	0,15
Erityisluokanopettaja	6,00	6,00	6,00	6,00
Erityisopettaja	2,00	2,00	2,00	2,00
Koulusihteeri	0,15	0,15	0,15	0,15
Koulunkäynninohjaaja	7,27	8,34	8,34	8,34
<i>Ammatillinen opetus</i>				
Koulukuraattori	0,10	0,10	0,10	0,10
Koulupsykologi	0,08	0,08	0,10	0,10
Perusopetus yhteensä	90,52	89,04	88,43	88,43
Lukiokoulutus				
<i>Hallinto</i>				
Rehtori	0,70	0,70	0,70	0,70
Koulusihteeri	0,40	0,50	0,50	0,50
<i>Lukio-opetus</i>				
Lehtori	10,51	10,58	10,58	10,58
Sivutoiminen tuntiopettaja	0,12	0,00	0,00	0,00
Koulukuraattori	0,10	0,10	0,10	0,10
Koulupsykologi	0,08	0,08	0,10	0,10
Lukiokoulutus yhteensä	11,91	11,96	11,98	11,98
Sivistyspalvelut				
<i>Kansalaisopisto</i>				
Rehtori	0,30	0,30	0,30	0,30
Suunnittelijaopettaja	0,50	0,58	0,58	0,58
Tekstilityöopettaja	1,00	1,00	1,00	1,00
Musiikinopettaja	0,06	0,00	0,00	0,00
Toimistosihiteeri	0,80	1,00	1,00	1,00
Opintosihiteeri	0,35	0,00	0,00	0,00
<i>Kirjasto</i>				
Kirjastonjohtaja	0,30	0,30	0,30	0,30
Kirjastonhoitaja	2,00	2,00	2,00	2,00
Kirjastosihiteeri	2,00	2,00	2,00	2,00
Kirjastoautovirkailija	1,00	0,00	0,00	0,00
Informaatikko	1,00	1,00	1,00	1,00
<i>Kulttuuritoimi</i>				
Kulttuurisihiteeri	0,70	0,70	0,70	0,70
Opintosihiteeri	0,25	0,00	0,00	0,00
Tuotantosihiteeri	0,20	0,00	0,00	0,00
Toimistosihiteeri	0,20	0,50	0,50	0,50
Sivistyspalvelut yhteensä	10,66	9,38	9,38	9,38

	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Vapaa-aikapalvelut				
<i>Liikuntapalvelut</i>				
Liikuntasihtööri	1,00	1,00	1,00	1,00
Erityisliikunnanohjaaja	1,00	1,00	1,00	1,00
Liikunnanohjaaja	3,00	0,00	3,00	3,00
Liikuntapaikkamestari	1,00	1,00	1,00	1,00
Liikuntapaikkahoitaja	2,30	2,30	2,30	2,30
<i>Nuorisopalvelut</i>				
Nuorisosihtööri	1,00	1,00	1,00	1,00
Nuoris-ohjaaja	1,00	1,00	1,00	1,00
Yksilövalmentaja	1,00	1,00	1,00	1,00
Työvalmentaja	3,00	3,00	3,00	3,00
Etsivän nuorisotyön ohjaaja	2,00	2,00	2,00	2,00
Vapaa-aikapalvelut yhteensä	16,30	13,30	16,30	16,30
OPETUS- JA SIVISTYSPALV.KESKUS YHTEENSÄ	198,91	197,63	203,04	200,54
TEKNINEN PALVELUKESKUS				
Hallinto				
Tekninen johtaja	1,00	1,00	1,00	0,50
Toimistosihtööri	2,00	2,00	2,00	2,00
Hallinto yhteensä	3,00	3,00	3,00	2,50
Rakennusvalvonta				
Rakennustarkastaja	1,00	1,00	1,00	1,00
Toimistosihtööri	1,00	1,00	1,00	1,00
Rakennusvalvonta yhteensä	2,00	2,00	2,00	2,00
Tiet ja alueet				
Ympäristöinsinööri	1,00	1,00	1,00	0,50
Maanmittausinsinööri	1,00	1,00	1,00	1,00
Kaavoittaja	0,55	0,55	0,55	0,00
Kartoittaja	1,00	1,00	1,00	1,00
Vihertyönohjaaja	1,00	1,00	1,00	1,00
Puistotyöjohtaja	0,25	0,00	0,00	0,00
Yhdyskuntateknikko	1,00	1,00	1,00	1,00
Koneenkuljettaja, puistotyöntekijä	5,50	5,50	5,50	5,50
Tiet ja alueet yhteensä	11,30	11,05	11,05	10,00
Kiinteistöt				
Kiinteistöpäällikkö	1,00	1,00	1,00	1,00
Tilapäinen rakennustyönvalvoja	0,50	0,50	0,50	0,50
Kiinteistönhoidon esimies	1,00	1,00	1,00	1,00
Kiinteistöhoitaja	6,00	6,00	6,00	6,00
Kirvesmies	1,00	1,00	1,00	1,00
Siivoustyönohjaaja	1,00	1,00	1,00	1,00
Laitoshuoltaja	10,00	10,00	10,00	10,00
Kiinteistöt yhteensä	20,50	20,50	20,50	20,50

	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Vesi- ja viemärlaitos				
Työmaamestari	1,00	1,00	1,00	1,00
Ammattimies	4,00	4,00	4,00	4,00
Putkiasentaja	2,00	2,00	2,00	2,00
<i>Vesi- ja viemärlaitos yhteensä</i>	<i>7,00</i>	<i>7,00</i>	<i>7,00</i>	<i>7,00</i>
TEKNINEN PALVELUKESKUS YHTEENSÄ	43,80	43,55	43,55	42,00
KOKO KAUPUNGIN HENKILÖSTÖ YHTEENSÄ	293,55	291,10	296,51	292,46

KIINTEISTÖ OY KIURUVEDEN KIURUNKULMA

Toimintastrategia

Kiuruveden kaupungin kaupunkistrategian 2013 -2016 mukaan päästrategian yksi painopistealue on väestö ja asuminen. Tämän painopistealueen yhtenä tavoitteena on muuttotappiokehityksen loiventaminen.

Asumispalvelut kuuluvat kaupungin omiin palveluihin. Kaupunkistrategian mukaan omien palvelujen yhtenä tavoitteena on, että kaupungin kiinteistöt ovat kunnossa ja tehokkaassa käytössä. Strategian mukainen toimenpide tähän on, että kiinteistöt hoidetaan suunnitelmallisesti ja asukkaille tarjotaan turvallisia ja edullisia huoneistoja.

Toiminnalliset tavoitteet suunnitelmakaudelle 2019- 2020

1. Yhtiön kiinteistöjen käyttökustannukset pidetään alhaisina muun muassa kiinnittämällä huomiota veden ja energian käyttöön. Tätä kautta vuokrat pysyvät alhaisina ja asunnot vuokrattuina.
2. Vuosikorjaustoiminta pyritään pitämään vähintään entisellä tasolla. Rakennusten korjaamisessa kiinnitetään huomiota rakennusten säilymiseen terveenä ja turvallisena ehkäisemällä rakennusten kosteusvaurioita.
3. Asuinympäristön viihtyvyyttä kohennetaan pihojen kunnostustöillä. Huoneistojen pintamateriaaleja uusitaan vuokralaisen vaihtuessa.

Toiminnalliset tavoitteet ja tunnusluvut vuodelle 2018

1. Vuokrasaatavien määrä pidetään edellisen vuoden alhaisella tasolla.
2. Yhtiön asuntojen käyttöaste pyritään pitämään alhaisen vuokratason ansiosta niin korkealla tasolla kuin se paikalliset olot ja asuntokanta huomioon ottaen on mahdollista.

TUNNUSLUVUT	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Vuokratut m2	34 187	34 187	34 187	33 916	33 916
Vuokratulot, euroa	3 224 274	3 310 000	3 414 000	3 426 700	3 467 400
Henkilöstömäärä	5+1 osap.	5+1 osap.	5+1 osap.	5+1 osap.	5+1 osap.
Henkilöstökustannukset euroa	-305 119	-325 000	-310 000	-319 500	-300 000

Taloudelliset tavoitteet vuodelle 2018 ja suunnitelmavuosille 2019 -2020

TULOSLASKELMA	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos%	TS 2019	TS 2020
(euroa)				2017-2018		
Liikevaihto	3 354 238	3 310 000	3 524 350	6,5	3 536 700	3 577 400
Henkilöstökulut	-305 119	-325 000	-310 000	-4,6	-319 500	-328 000
Poistot	-617 893	-560 000	-540 000	-3,6	-520 000	-500 000
Kiinteistön hoitokulut	-2 093 670	-2 013 000	-2 067 400	2,7	-2 280 000	-2 300 000
Liikevoitto	337 556	412 000	606 950	47,3	417 200	449 400
Verot	-402					
Rahoitustuotot/kulut	-190 184	-206 287	-198 000	-4,0	-190 000	-190 000
Asuintalovaraus	-47 372	-205 713	-408 950	98,8	-227 200	-259 400
Tulos	99 598	0	0		0	0
RAHOITUSLASKELMA	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos%	TS 2019	TS 2020
(euroa)				2017-2018		
<i>Rahanlähteet</i>						
Liikevaihto	3 354 238	3 310 000	3 524 350	6,5	3 536 700	3 577 400
Korkotuotot	4 770	10 000	3 000	-70,0	3 000	3 000
Nostetut luotot					250 000	150 000
Rahanlähteet yhteensä	3 359 008	3 320 000	3 527 350	6,3	3 789 700	3 730 400
<i>Rahan käyttö</i>						
Kiint.hoito+henk.kulut	2 497 011	2 338 000	2 377 400	1,7	2 599 500	2 628 000
Korko/rah.kulut	194 953	206 287	201 000	-4,3	193 000	193 000
Investoinnit	45 664	30 000	45 000	50,0	80 000	30 000
Lainojen lyhennykset	809 501	843 159	902 854	7,1	912 500	920 000
Verot	402	0	0	0,0	0	0
Rahan käyttö yhteensä	3 547 531	3 417 446	3 526 254	3,1	3 785 000	3 771 000
Toimintapääoman muutos	-188 523	-97 446	1 096		4 700	-40 600

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden perustelut 2018

Kiinteistö Oy Kiuruveden Kiurunkulma on Kiuruveden kaupungin tytäryhtiö (omistus 100 %).

Kiinteistö Oy Kiuruveden Kiurunkulmalla on toimitusjohtaja, kokoaikainen ja osa-aikainen (0,5) toimitusjohtaja, kokoaikainen kirjuri ja kirvesmies sekä kokoaikainen sisustusalan koulutuksen saanut työntekijä. Talonmiestehtäviä hoitavat kiinteistöhoitoyhtiöt sekä osittain asukkaat itse.

Kiurunkulma isännöi As Oy Kiuruveden Ruodun ja Rinnekotiyhdistys ry:n asuntoja. Tästä toiminnasta yhtiö saa ylimääräisiä tuloja, jotka se voi käyttää huoneistokorjauksiin ja yhtiön kehittämiseen.

Yhtiön tulee panostaa olemassa olevan rakennuskannan säilymiseen terveellisenä ja turvallisena sekä huoneistojen ja asuinympäristön viihtyisyyteen.

Lainojen hoitokulut vuonna 2018 (euroa)			
Lainat	Saldo 31.12.2017	Korot	Lyhennykset
Rahalaitoslainat	10 577 567	120 984	745 558
Eläkelainat	199 650	100	18 150
Kaupunki/valtiokontt.	55 815	360	6 493
Kaupungin lainat	787 614	15 811	132 653
Korkosuojaus		60 000	
Yhteensä	11 620 646	197 255	902 854
Lainojen korot ja lyhennykset yhteensä vuonna 2018			1 100 109

KOY KIURUNKULMAN MERKITTÄVIMMÄT RISKIT

Riski	Todennäköisyys	Merkitys	Nykyiset hallintakeinot	Nykyisen hallinnan taso	Tulevat hallintakeinot	Yhteyshenkilö
		Vaikutus				
Henkilökunnan äkillinen pitkä sairausloma	Epätodennäköinen	Suuri	Henkilökunta hallitsee osittain toisten tehtävät.	Kohtalainen	Yhteistyö samaa ohjelmaa käyttävien kanssa	Toimitusjohtaja
Tulipalo	Epätodennäköinen	Suuri	Palomääräysten noudattaminen, vakuutukset	Kohtalainen	Käyttäjien opastus	Toimitusjohtaja
Vesivahinko	Todennäköinen	Pieni	Ei varauduttu, vakuutukset	Riittämätön	Kuntotutkimukset	Toimitusjohtaja
Katkos tietoliikenneyhteyksissä	Epätodennäköinen	Suuri	Ei mahdollisuutta varautua	Riittämätön	Ulkopuolinen toimija, ei mahdollista vaikuttaa	Toimitusjohtaja

KIURUVEDEN YRITYSKIINTEISTÖT OY

Toimintastrategia

Kiuruveden kaupungin kaupunkistrategian 2013 -2016 mukaan päästrategian yksi painopistealue on elinkeinopohjan vahvistaminen. Tämän painopistealueen tavoitteena on muun muassa, että teollisuustilojen käyttöaste on korkea.

Teollisuustilojen vuokraaminen on osa kaupungin elinkeinopalveluja, jotka kuuluvat kaupungin omiin palveluihin. Kaupunkistrategian mukaan omien palvelujen yhtenä tavoitteena on, että kaupungin kiinteistöt ovat kunnossa ja tehokkaassa käytössä. Strategian mukaisena toimenpiteenä kiinteistöjä hoidetaan suunnitelmallisesti ja yritysten tilatarpeista huolehditaan.

Toiminnalliset tavoitteet suunnitelmakaudelle 2019- 2020

1. Kaikkia yhtiön kiinteistöjä hoidetaan hyvin, alennetaan kiinteistöjen käyttökustannuksia ja huomiota kiinnitetään erityisesti energian säästämismahdollisuuksiin. Tavoitteena on kiinteistökustannusten 20 prosentin säästö suunnitelmakauden loppuun mennessä.
2. Tyhjiä teollisuustiloja markkinoidaan tehokkaasti. Käyttöastetavoitteena on vähintään 90 prosenttia.
3. Yhtiö huolehtii siitä, että kaupunkiin tuleville tai kaupungissa oleville yrityksille on tarjolla edullisia ja yritysten tarpeisiin sopivia teollisuustiloja. Yhtiöllä on tarvittaessa valmius rakentaa uusia teollisuustiloja nopealla aikataululla.

Toiminnalliset tavoitteet ja tunnusluvut vuodelle 2018

1. Muutos- ja korjaustyöt kilpailutetaan hankintalain mukaisesti vuosille 2018 -2020. Vuonna 2018 yrityksille tehdään muutos- ja korjaustöitä tarvittaessa. Ne rahoitetaan tulorahoituksella tai kaupungin takaamalla lainalla. Yrittäjän toivomuksesta toimitiloihin tehtävät lisä- ja muutostyöt sisällytetään vuokraan. Tältä osin vuokrankorotus voi olla määräaikainen.
2. Vuokrasaatavien määrä pienenee vuoteen 2017 verrattuna.
3. Silloin kun kiinteistö on yhden yrityksen hallinnassa, kiinteistöstä tehdään yrityksen kanssa mahdollisuuksien mukaan lunastussopimus. Näin varmistetaan yrityksen kiinnittyminen Kiuruvedelle ja helpotetaan Yrityskiinteistöt Oy:n kulu- ja velkataakkaa.

TUNNUSLUVUT	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Vuokratut m2	15 650	15 650	14 500	14 500	14 500
Vuokratulot, euroa	933 000	925 000	922 000	925 000	930 000
Henkilöstömäärä	0	0	0	0	0
Valmistuneet/ostetut m2	0	0	0	0	0

Taloudelliset tavoitteet vuodelle 2018 ja suunnitelmavuosille 2019 -2020

TULOSLASKELMA	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos%	TS 2019	TS 2020
(euroa)				2017-2018		
Liikevaihto	933 000	925 000	922 000	-0,3	925 000	930 000
Muut liiket. tuotot (kaup. avustus)	143 000	152 000	290 000	90,8	700 000	700 000
Henkilöstökulut	-5 000	-5 000	-5 000	0,0	-5 000	-5 000
Poistot	-239 000	-235 000	-220 000	-6,4	-210 000	-200 000
Kiinteistön hoitokulut	-928 000	-820 000	-817 000	-0,4	-760 000	-759 000
Liikevoitto	-96 000	17 000	170 000	900,0	650 000	666 000
Rahoitustuotot/kulut	-48 000	-39 000	-42 000	7,7	-38 000	-36 000
Tilikauden voitto/tappio	-144 000	-22 000	128 000	-681,8	612 000	630 000

RAHOITUSLASKELMA	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos%	TS 2019	TS 2020
(euroa)				2017-2018		
<i>Rahanlähteet</i>						
Liikevaihto	933 000	925 000	922 000	-0,3	925 000	930 000
Rahoitustuotot	0	0	0	0,0	0	0
Kaupungin avustus	143 000	152 000	290 000	90,8	700 000	700 000
Nostetut luotot	0	100 000	300 000	200,0	0	0
Polaina/sij.vap.po:n rahasto	0	0	0	0,0	0	0
Käyttöom.myynti/saat.lyh.	0	0	0	0,0	0	0
Satunnaiset tuotot./Investointiav.	0	0	0	0,0	0	0
Rahanlähteet yhteensä	1 076 000	1 177 000	1 512 000	28,5	1 625 000	1 630 000
<i>Rahan käyttö</i>						
Kiint.hoito+henk.kulut	933 000	825 000	822 000	-0,4	765 000	764 000
Korko/rah.kulut, arvon al.	48 000	39 000	42 000	7,7	38 000	36 000
Investoinnit/keskener.	0	0	300 000	0,0	100 000	100 000
Lainojen lyhennykset	23 000	23 000	248 000	978,3	757 450	757 450
Satunnaiset kulut	0	0	0	0,0	0	0
Rahan käyttö yhteensä	1 004 000	887 000	1 412 000	59,2	1 660 450	1 657 450
Toimintapääoman muutos	72 000	290 000	100 000	-65,5	-35 450	-27 450

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden perustelut 2018

Kiuruveden Yrityskiinteistöt Oy on kaupungin omistama tytäryhtiö (omistus 99,8 %).

Kiuruveden Yrityskiinteistöt Oy:llä ei ole palkattua henkilökuntaa. Yhtiön toimitusjohtajapalvelut ostetaan Omni Yrityspalvelut Oy:ltä, vastuuhenkilö on Pirjo Manninen. Yhtiön teollisuustilojen isännöinnin ja yhtiön kirjanpidon sekä rahaliikenteen hoitaa Omni Yrityspalvelut Oy. Kiinteistöhoitoyhtiöt hoitavat talonmiestehtävät.

Yhtiöllä on tällä hetkellä suorassa omistuksessa Teollisuustalot I, II, III, IV ja V, Kehäkymppi, Puuyrityshautomo I, Puuyrityshautomo II, Kirjapainorakennus, Levytehdas, Puutavarakuivaamo, Lumola, Milletti – halli, Pajarinki -halli ja liiketiloja Kiuruportissa, Toritalossa ja Kiinteistö Oy Mansikissa.

Lisäksi Kiuruveden Yrityskiinteistöt Oy vuokraa ja isännöi Metallihallia, joka on kaupungin omistuksessa.

Yritystilojen tarvitsemien muutos- ja korjaustöiden toteutuksesta päättää Kiuruveden Yrityskiinteistöt Oy:n hallitus.

Lainojen hoitokulut vuonna 2018 (euroa)

Lainat 1.1.2018		Lyhennykset	Korot
5 364 050		248 000	42 000
Lainojen korot ja lyhennykset yhteensä			290 000

KIURUVEDEN YRITYSKIINTEISTÖT OY:N MERKITTÄVIMMÄT RISKIT

Riski	Todennäköisyys	Merkitys	Nykyiset hallintakeinot	Nykyisen hallinnan taso	Tulevat hallintakeinot	Yhteyshenkilö
		Vaikutus				
Kiinteistöjen kunto	Todennäköinen	Suuri	Vuosikorjaukset	Riittämätön	Kuntokartoitukset ja peruskorjaukset	Toimitusjohtaja
Luottotappiot	Todennäköinen	Suuri	Perintätoimet	Kohtalainen	Perintätoimien tehostaminen	Toimitusjohtaja
Tyhjät tilat	Epätodennäköinen	Pieni	Tilojen markkinointi	Kohtalainen	Tilojen muutos yritys-toimintaan soveltuvaksi	Toimitusjohtaja
Epäterveet kiinteistöt	Todennäköinen	Suuri	Kiinteistöt myyntiin	Kohtalainen	Omistajanvaihdos	Toimitusjohtaja
Korkotason nousu	Epätodennäköinen	Pieni	Lainamäärän pienentäminen, rahoittajan valinta	Kohtalainen	Lainojen konvertointi ja korkosidonta	Toimitusjohtaja